

Rom - Den evige Stad

Frede Lauritsen

Forord:

En ferie i Rom er en stor mundfuld og historisk set en meget kompliceret sag. Ingen steder på vor klode støder man, hvor end man vender sig, på en sådan hob af årstal, der for en stor dels vedkommende går et par tusinde år tilbage i tiden. Men for bedre at kunne forstå byen og landet, er det også nødvendigt, at snuse lidt til historien.

Bagerst i denne fortælling finder du i kronologisk orden et "kort" resume på 16 sider. En opsamling af de hændelser og personer, som jeg er støt på undervejs. Historiske facts om det der har været med til at tegne Rom og samlingsen af Italien siden Romulus og Remus.

Resumeet kan du læse fra ende til anden, om du ønsker, men du kan også bruge det som supplement, efterhånden som du kommer frem i fortællingen.

Af tidsmæssige grunde var det ikke muligt at være med på alle arrangerede ture. Derfor kan det meget vel forekomme, at turens deltagere har haft ganske forskellige oplevelser. Men tak alligevel for selskab under en god tur.

Velkommen med på turen

Hanne og Frede Lauritsen

Forventningsfulde og glade mødte 54 rejseklædte mennesker op på parkeringspladsen ved BDO i Herning. Mange i selskabet var bekendte fra tidligere ture i Fiskerejseklubben, så der blev udvekslet mangan et gensynsknus før bussen blev bestøget.

Den 11. sept. 1999 præcis kl. 17:30 nøjagtig som der stod i programmet, satte bussen sig i bevægelse. **Kong Leif** bød os alle velkommen, idet han sagde, at vi roligt kunne køre, for der var ikke flere pladser i bussen.

Mange minutter var der ikke gået, før spørgsmålet meldte sig: "**Er der drikkevarer i bussen?**" svaret fulgte prompte: "*Hvis nogen er tørstige, er der ikke drikkevarer i bussen.*" Hvordan skal det dog gå, den "*Junta*" har da heller ikke styr på noget som helst. Puh-ha - hvor var der varmt i den bus, der med kursen pegende mod Billund Lufthavn når frem fem minutter før tidsplanen.

Fem minutter før tid er bestemt ikke overraskende, for chaufføren **kørte friskt** til. Uanset lyskurvens farve fortsatte bussen ufortrødent.

I Billund var der stor **søgning til baren** for en lækende fadøl efter de 50⁰ C i bussen, og der skåles livligt i et fælles ønske om en rigtig god og oplevelsesrig tur.

Alting er vældig præcist, og det er bestemt dejligt. På minuttet kl. 19:30 slipper Maersk Air flyet den danske jord i strålende solskin med kurs mod Rom - Den evige Stad.

Nu glæder vi os til at **smovse** i en lækker flyanretning. Den kom prompte, og den var rigtig lækker, kylling - absolut uden ben, med kartoffelsalat, friskbagt bolle med smør og ost. Til herlighederne drak vi mousserende Freixenet til 20 kr. for 33 cl., den ægte champagne kostede 45 kr., og vi rejser jo trods alt "*kun*" på **turistklasse**, og ville jo nødig optræde som "*snobber.*" Herefter kom der kage og chokolade til kaffen, der blev fyldt op et par gange, desværre kun af kaffen. Ellers var det bare perfekt, syntes vi, og der var rigeligt til os, der vejede under de 100 kg. Ganske vist hørte vi en af de rejsende, der beklagede sig over, at hun ikke spiste ost, ingen afsløringer her i historien, så vi kalder hende helt tilfældigt for Ketty.

Sideløbende med mad og drikke nyder vi **den utrolig flotte solnedgang**, der med naturens pensler farver Himlen i flotte skiftende farver fra det lysrosa til det mørkviolette. Ikke tidligere har vi bemærket det, men horisonten er her i ti kilometers højde meget længere, end når vi står på jorden, man fornemmer ligefrem klodens krumning. Hanne mener med sin logiske sans, at det netop skyldes højden, at vi ser en længere horisont, der strækker sig langt både mod syd og nord, og farvespillet bliver mørkere, jo længere du kommer til yderpunkterne. Og som sædvanligt tror jeg på hende.

Fra **flyets kaptajn** får vi løbende informationer af geografisk og teknisk art. Flyet en Boeing 737-500 letter med en vægt på 54½ tons. I det øjeblik flyet slipper jorden, er farten 300 km/t. Turen går over Hamburg, Frankfurt, München, Innsbruck og Venedig med 800 km/t i en højde af 33.000 fod dvs. 10 km. Et benzinförbrug på 6000 liter er prisen for de 1670 km, der er i fugleflugtslinie til Rom. Efter 2 t 15 m, præcis som fartplanen siger, sætter flyet hjulene på italiensk jord i Roms største lufthavn - Leonardo da Vinci.

For Hanne og mit vedkommende er det første gang, **vi besøger Rom**, og vi glæder os meget til at fornemme denne bys rigdom på historie. Ja, og så er der jo det, at Roma som italienerne

kalder deres hovedstad, læst bagfra hentyder til oplevelser, vi bestemt ikke er kolde overfor w-a-u-h - - -

Før vi via busser kan komme til vort hotel, må vi dog vente på et fly med *“københavnere,”* hvad der naturligvis afføder nogle racediskriminerende bemærkninger.

Fremme ved *“Hotel Daniela og Hotel Bled,”* der ligger næsten skulder ved skulder, bliver værelserne tildelt. Her mærker vi for alvor en ægte italiensk langsommelighed, idet receptionisten har stor besværlighed med at læse vore danske navne.

I nærheden af midnat er alle installeret og klar til at se dyner. **Vi sover godt** i gode senge. Værelset er helt tilfredsstillende, fliser på gulvet, hvad der egentlig er det mest hygiejniske og samtidig behagelig køligt her i varmen. Spejle er der overalt. Minibarens indhold er dog overhovedet ikke i overensstemmelse med indholdsfortegnelsen. Naturligvis er der tv, som vi næppe åbner under hele ferien. På væggen hænger et enkelt men dog ægte maleri af romerske gadehandlere. Badeværelset er også i orden, bortset fra at vi mangler en hylde til de velduftende parfumer, barbergrejet og *“den sidste olie.”*

Brusekabinen er gevaldigt avanceret som plukket ud af *“Star War.”* Ni dysser på bagvæggen sprøjter vand fra enhver vinkel, det føles som at være i en vaskehal. For oven er der to indstillelige brusere, der sørger for det himmelske regnvejr. Når du efter adskillige forsøg har fået indstillet vidunderet med den rigtige temperatur, kan du få et dejligt bad.

Udsigten fra værelset berettiger ikke til en høj lejepris, en halv snes meter fra vinduet spærres videre udsyn af nabobygningen. Men vi bor centralt ikke langt fra hovedbanegården Thermoni og næsten ved siden af den gamle serbiske bymur fra fvt. Der var i alt bygget 19 km af de gamle bymure, hvoraf de 16 km er bevaret. Men vi skal se meget fra fvt.

Vort første måltid på romturen er **morgenmaden** på hotellet. Et velforsynet morgenbord er anrettet med yoghurt, æg, ost, pølse, marmelade, honning, brød og ikke mindst vigtig - *“basser.”* Juice kan vi vælge mellem ananas, orange eller pomelo. Kaffe eller te blev serveret, undertiden knap så varm som ønskelig, men bortset fra det var der bestemt ingen grund til klage over morgenmåltidet.

“Rom - i bagsædehøjde” foreslog Niels, denne historien skulle hedde. Sikkert inspireret af de efterhånden mange cykelture Hanne og mig har haft i Danmark, og som hver især har fået sin historie med på vejen. Hærvejen / Lolland / Falster / Møn / Storebælt / Sjælland og alle hedder de som sluttekst - *“i cykelhøjde.”* Forhåbentlig kommer der mange flere endnu.

Første dag starter med en **byrundtur**, så vi kan få en fornemmelse af byens størrelse og atmosfære og derigennem vurdere, hvad vi ønsker at se. For Rom er en stor by, så stor at man langt fra kan overse den på kun én uge. En del af byrundturens oplevelser dukker af den grund op senere i fortællingen.

Gennem smalle gader når vi **Fontana di Trevi** på pladsen *“Piazza D. Trevi.”* Det er nok verdens mest berømte fontæne, den er brugt i adskillige film bl.a. i *“Det søde liv,”* hvor Anita Ekberg hoppede i vandet. Fontænen er tegnet i overdådig barok af Niccolo Salvi, byggeriet begyndte i 1735 og stod færdig i 1762.

Men **Trevifontænen**s historie begynder langt tidligere nemlig i 27. fvt. En romer skulle bruge rent vand, og en ung jomfru viste den reneste kilde ved at løfte sit skørt: *“Dette er det reneste vand.”* Som en naturlig følge heraf, blev navnet på denne akvædukt *“Acqua Vergine”* eller *“vand jomfruen.”* Akvædukten slutter netop i Trevifontænen, hvor vi ser *“det personificerede hav, Okeanos”* med to havheste i henholdsvis oprørt - og roligt hav, og vi ser kvinden som symbolet for sundhed og overflod.

Overtro er stærkt forbundet med et besøg her. Så i fontænen ligger der mængder af mønter. Med ryggen til fontænen skal du holde en mønt i højre hånd, og kaste den over din venstre skulder. Kaster du *én* mønt, betyder det, at du vil gense Rom. Kaster du *to* mønter, betyder det, at du vil blive lykkelig og forelsket. Efter denne melding blev der lidt uro i geledet, som beroligelse for os blev det understreget, at forelskelsen godt kunne være i *“din gamle kone/mand.”* Men - kaster du *tre* mønter, vil du være skilt inden årets udgang. Et kig i fontænen med de mange mønter kunne godt tyde på, at en del har *“ofret” tre* mønter. Den oprindelige skik for at vende tilbage til Rom er dog at drikke af kilden til højre for fontænen.

Hver mandag morgen **tømmes fontænen** for vand, pengene samles sammen og går til velgørende formål fortrinsvis til børn. Men det forlyder, at kvarterets børn ynder at tage sig en dukkert forinden. Senere er også dukket en historie op om en mand, der i årevis har levet af at fiske penge op af fontænen.

På pladsen omkring fontænen er der **masser af salgsboder** og masser af både unge og ældre mænd med forretningen i *“lommen.”* De sælger alt muligt, hvad turister kan forventes at ville købe, antikke mønter, postkort, frimærker, legetøj osv.

Ud til pladsen ligger **Palazzo del Quirinale**, der blev opført som pavens sommerresidens i 1500-tallet. Siden blev paladset kongefamiliens bolig, og fra 1947 har det været præsidentens residens.

På pladsen ved Trevifontænen ligger middelalderkirken **Anastasio Mazarinvs**. Den har alt, hvad en katolsk kirke bør have, vievand ved indgangen, lys til salg så man har mulighed for at frelse sin sjæl, skriftestol og sidekapeller. Kirken er særlig berømt for sine relikvier, og det er ikke helt almindelige relikvier, de består nemlig af - 23 sæt paveindvolde. Ja - det står der virkelig.

Efter besøget trænger vi til en lille hjertestyrkning. På en lille cafe' står der stegt lever på menuen, men med paveindvoldene in mente er vi enige - - - *ikke indmad.*

I Rom har man en fin forordning, det er nemlig først tilladt at **pynte til jul** fra 8. dec. Men her den 12. sept. ser vi julepynt i vinduerne, det må vel så være fra sidste år. Hvordan man i praksis håndterer denne ordning vides ikke. Men korrupsion i Italien er jo ret udbredt - så måske.

Vi kører på Via Sishna, hvor **Thorvaldsen** boede under sit 41 år lange romophold. Tæt ved ser vi en mondæn café, der i facaden har en fornem drikkefontæne, men det er ikke en hel normal drikkefontæne, den er nemlig beregnet for hunde.

Rom er vokset op omkring **Tiberen**, der med sine 390 km er Italiens tredje længste flod.

I Rom danner Tiberen en lille ø, hvorpå munke driver et hospital, til øen er der to broer, der begge er opført før vores tidsregning. Tiberen løber fra Rom ud i det Tyrrenske Hav.

Bag Trastevere rejser **Gionicolohøjen** sig. Her er apostelen Peter blevet korsfæstet - med hovedet nedad endda. På toppen af Gionicolohøjen har man bygget kirken San Pietro in Montorio. Her var samlingsstedet for antikirkelige borgere efter pavestyrets fald i 1870, det styre der siden 1377 med mere eller mindre korrupte paver har udpint befolkningen (se 1377).

Her på Piazzala Gionicolo står rytterstatuen af **Giuseppe Garibaldi** (se 1807), der vandt over paven og indtog Rom "*Rom eller dø,*" sagde han. Endvidere ser vi hans hustru Anita til hest og en lang række buste af heltene fra Il Risorgimento.

Stedet er et yndet udflugtsmål med en meget flot udsigt over byen. Men snart bliver der et stort problem, for allerede nu stjæler mange høje træer en væsentlig del af udsigten.

Colonna Traiana, **Trajansøjlen** er et fantastisk værk. Som en spiral snor et 210 m langt relief sig om den 40 m høje søjle fra bund til top. Over tusind personer er gengivet på søjlen, der i sit relief fortæller om Kejser Trajans (se 98) sejrige togter over dakierne. Søjlen, der oprindeligt var malet i stærke farver, blev bygget i årene 107-13 for at ære og mindes Trajans sejr.

Trajan var en dygtig organisator, der forstod at regere. Meget satte han i gang og oprettede hjem for fattige og forældreløse børn. Det var en periode, hvor æren vendte tilbage til kejseren efter forgængernes grusomheder. Under Trajansøjlen ligger Kejser Trajan begravet i en urne af guld.

Piazza Navona tæt ved Pantheon er en stor plads anlagt over Kejser Domitians antikke væddeløbsbane. På den livlige plads er der et sand opbud af teatergrupper og diverse kunstnere, der frister med deres staffelier og udstillinger, oftest malerier af Roms største seværdigheder. Langs torvet er der et stort udbud af små hyggelige cafeer, der frister med parasoller og skilte i mange spraglede farver. Mange af facaderne på pladsen er barokke fx Sant Agnes in Agone. Agnes blev sat nøgen i en gabestok, men mirakuløst voksede håret så hurtigt, at hun bevarede sin ærbarhed. Senere blev Agnes erklæret for helgen.

På pladsen har Bernini i 1651 tegnet **Fontana dei Fiumi** De Fire Floders Fontæne. I barok stil symboliserer han Ganges, Donau, Plata der er Paradisets floder og Nilen. Men morsomt er det, at statuen der repræsenterer Nilen, har bind for øjnene. Det har den, fordi man i 1651 endnu ikke havde fundet Nilens udspring.

Det var statsmanden **Marcus Agrippa**, der i 27 fvt. påbegyndte Pantheon. I år 117 blev Publius Ælius Hadrian (se 117) kejser. Det var ham, der var far til den 117 km lange, 2½ m brede og 5 m høje Hadrians Vold med sine 17 forter, 80 porte og 320 tårne mellem Tyne og Solway i Storbritannien som værn mod angreb fra Skotland. Volden er bygget i stil som en mindre "*kinesisk mur*" langs bakkekammene. Den har været brugt frem til slutningen af 300-tallet. Rester af volden kan stadig ses.

Kejser Hadrian var en fantastisk arkitekt. Efter en brand nedrev han resterne af Pantheons bygninger og byggede i 118 det nuværende Pantheon, som er en af de ældste bygninger i verden, der stadig er i brug. Og det er en fantastisk bygning, det runde rum er 43,4 m i diameter, til kuppelens top er der også 43,4 m. De nederste vægge er 6 m tykke, de bliver smallere oppefter, og samtidig er der til de nederste vægge brugt de tungeste materialer.

Øverst ved kuplen er brugt de lette pimpsten. Selve kuplen er bygget over et træskelet. Kuplen var oprindelig dækket af bronze, men lige før indvielsen af Peterskirken i 1626 blev bronzen revet ned og genbrugt over højalteret i Peterskirken. Derfor opstod åbningen på ni meter øverst midt i bygningen uden glas ud til det fri. Denne åbning er stadig eneste lyskilde til det mægtige rum, et lys der giver et meget varierende indtryk af rummet. Under åbningen er der i gulvet et solur - ejendommeligt et indendørs solur. Konstruktionen er lavet så genial, at rummets overtryk bevirker, at det stort set ikke regner ind i kirken. Indgangen til kirken er imponerende med sine 8 m høje bronzedøre. Resterne af bronzen i dette byggeri er brugt som kanoner på Engelsborg.

I middelalderen har bygningen virket som fæstning. Pantheons konstruktion blev grundigt studeret af Michelangelo (se 1475), før han byggede Peterskirken.

Mange italienske konger er **gravsat i Pantheon**. Det blev også Raffael efter eget ønske. Han var en af de ledende arkitekter på Peterskirken. Raffael levede mange år sammen med sin model La Fornarina, skønt han i flere af årene var forlovet med sin velynders niece. Måske netop derfor blev La Fornarina forment adgang til Raffaels begravelse i Pantheon. Men her opstår noget mystisk, Raffaels grav blev 18. okt. 1833 åbnet, og man konstaterede, at det ikke var Raffaels hjerneskal, men abaten Desiderio d'Adjutorio. Begivenheden blev endda overværet af H.C. Andersen. Bertel Thorvaldsen, der jo nærmest blev betragtet som romer på sin tid, var med til genbegravelsen af Raffael. Thorvaldsen har for øvrigt også lavet en buste, der står i Pantheon. Siden 1600 har Pantheon været en kristen kirke.

I antikken så man op mod Pantheon ikke ned som i dag. Grunden er præcis den samme, som man ser det i fx Ribe, her ser du også ned til domkirken. Århundreders affald er blot smidt udenfor døren. Renovationsvognen kom dengang ikke rundt og hentede affaldet, derfor er de omkringliggende arealer vokset. Hvis det fx vokser med 1 cm om året, svarer det jo til én meter på 100 år, og Pantheon er snart 1900 år, så kan du jo selv tage kuglerammen frem.

Området omkring Pantheon er et af Roms mest turistbesøgte kvarterer, og derfor spækket med cafeer. Tørsten og sulten tvinger os ind på en fortovsrestaurant, skyndsomt bestiller vores lille gruppe en "stor" øl og forskellige former for pizza og lasagne. Det italienske køkken omtales som velsmagende og krydret. Ja, i bogen om Rom står der - citat: "*I Rom er det svært at finde et sted, hvor man spiser dårligt.*" Men det er noget værre sludder, for os var det "*pærelet.*" Vort første møde på denne tur med det italienske køkken var meget skuffende og levede langt fra op til beskrivelsen og vore forventninger. Det var en gang "*fast food*" uden nogen som helst sjæl, men tørsten fik vi da slukket.

Efter **byrundturen** mødes selskabet til det traditionelle velkomst møde på "*Hotel Daniela,*" hvor diverse informationer bliver publiceret. Der bliver udbragt en "*salute,*" som betyder skål til bekendte, hvis det er til nære venner, siger man "*cin-cin*" udtales tjin-tjin. Vi fik at vide, at minibaren på værelset ikke var i overensstemmelse med indholdsfortegnelsen, hvad vi for længst havde konstateret. Porto til Danmark er 800 lire men fra Vatikanet 900 lire, men frimærkerne fra Vatikanet er til gengæld langt-langt mere værd for samlere, - kan det herfra oplyses.

Ved omregning af lire skal du blot smide **tre 0-er væk** og gange med fire. Altså 1000 lire svarer til 4 kr. Ifølge et vittigt hoved foregår al veksling i "*lirekassen.*" Til bus, sporvogne og metro kan bruges samme billet, den koster for 75 min 1.500 lire, en dagbillet 6.000 lire som gælder til kl. 24 og en ugebillet 24.000 lire. Entre til museer er gratis for dem over 60 år.

Vi fik anbefalet et par spisesteder "*RomAntica*" og "*Ottavio*" og fik oplyst at forventede drikkepenge til morgenmaden, receptionen og værelset hvert sted lå på 4-5.000 lire og til taxi og restaurationer omkring 1.000 lire.

Senere oplysning: År 2002 er den italienske mønt blevet til Euro.

På hotellets tagterrasse har en del af os søgt op, de heldigste har fundet en behagelig plads i skyggen i selskab med en kold øl og andre medrejsende. Bygningen er på højde med de fleste bygninger i kvarteret, de ligger tæt, så udsigten begrænser sig til de omkringliggende terrasser.

Tidspunktet for aftenens middag nærmer sig. Vi er **en lille flok på syv** med vilde planer om en tur til området omkring den Spanske Trappe, hvor der skulle ligge ret så mange attraktive restauranter. Ovenpå den delvis mislykkede frokost er vi meget opsat på noget ekstra lækkert.

Afstanden til den Spanske Trappe kræver en form for **transport**, for Rom strækker sig over rigtig mange kilometer. Vi er så "*heldige*" i vores gruppe at have to revisorer, nej, - undskyld statsautoriserede revisorer, de "*vejer*" nemlig meget mere end os andre, - i hierarkiet altså. Og de ved meget vel, hvordan økonomien i herværende situation skal takles, - metroen er sagen. Så vores lille flok går på jagt efter en tobaksforretning, for det er nemlig der, tingene sker. I tobaksforretninger kan man købe netop den type billet, der er den økonomisk rigtigste i vores situation, og det er, mener "*ekspertgruppen*," en ugebillet til 24.000 lire.

Efter 17 km, **syv lukkede tobaksforretninger** og to åbne, der alligevel ikke havde den omtalte type billet, går vi ned til en metrostation. Men nej, her kan vi kun købe enkeltbilletter. Trods bistand fra en hjælpsom, ivrig og meget snakkende metrouniformeret italiener, der med fægtende arme og ben forsøger at hjælpe os, idet han forklarer os alt om Roms metrosystem. Men nej, sådan lader "*eksperterne*" sig ikke bluffe. Nej, vi tager endnu en tur 4-5 km gade op og gade ned, for tænk om vi spilder 1.500 lire svarende til 6 kr. for hver person, hvis vi først i morgen får købt det omtalte ugekort, - det er jo den rene galimatias.

Efter endnu 6 km's traven i efterhånden **tyndslidte sko**, var alle anstrengelser fortsat forgæves. Men vi har da iagttager byens voldsomme trafik og den romerske arkitektur, hvor vi konstaterer, at graffiti er en meget yndet form for dekoration. Pludselig får én i selskabet den originale ide at vælge en nærliggende restaurant, og det var ikke en af "*eksperterne*." Den gordiske knude var løst, eksperterne tabte ikke ansigt, troede de da selv. Vi andre var lette at overtale, grundet den skuffende frokost ville vi på dette fremskredne tidspunkt hoppe på en hvilken som helst limpind, træthed og sulten havde overtaget styringen.

Vort lille selskab finder "*RomAntica*" en lille tiltalende restaurant på Via Emanuela Filiberto. En af dem vi tidligere var blevet anbefalet. Interiøret svarer til stedets navn, væggene er malet som totale udsigtsmotiver, og loftet er næsten totalt dækket med bougainvillea spectabilis, ganske flot. Nå-e - nej, - - - plastic er de sørme fremstillet af. Maden var fortræffelig, men med det gamle ord in mente "*sulten er den bedste kok*," ville næsten hvad som helst kunne udløse indtil flere kokkehuer.

Som forret får vi **spegeskinke med gemyse**, krydrer med en fin jomfruolie der måske har været nogle gange over forskellige EF-grænser for at hente lidt tilskud hjem til fædrelandet Italien. Nu skal du altså opføre dig ordentlig Frede, du er jo gæst i dette land. Hovedretten består af forskellige velsmagende grillede kødstykker, ifølge eksperters udsagn er der både gris, lam, kylling og

okse, hertil serveres årstidens grøntsager. Desserten er ikke særlig spændende - udtalt af en ekspert. En mellemting mellem gul budding og vesterhavssandkage, eller på de her kanter hedder det måske - tiberaflejrning.

Til den tiltrængte middag nedskyller vi et antal flasker italiensk vin, "eksperterne" var efterhånden ude af stand til at klare flere udregninger.

Under middagen var der underholdning af en syngende **guitar-spiller**. En snu karl må siges, der frittede os for nationaliteten, og selvfølgelig brillerede vi med lidt fodboldsnak, idet vi netop, meget overraskende for øvrigt, havde banket italienerne i en vigtig kamp forud for de kommende EM-kampe. Men guitar-spilleren tog det sidste stik hjem, for han brillerede med "Wonderful Copenhagen" for fulde sejl, og naturligvis stak han sin lille indsamlingskurv ind på vort bord til tonerne af, "Hvem skal nu betale" så eksperterne så sig næsten nødsaget til at "punge ud."

Lidt senere suppleredes guitar-spilleren med dansere, og seancen gentog sig, om end der nu var andre melodier på banen, men indsamlingskurven var der igen. Alt i alt havde vi en særdeles hyggelig aften. Mætte og veltilfredse slingrede vi mod vor base.

Peterskirken og Vatikanmuseet er næste mål. Os, der ikke tidligere havde besøgt stedet, fik en slem overraskelse, det er en ordentlig mundfuld, alt for meget til kun én dag. Flokken har aftalt at mødes ved obelisk, der står i centrum på den storslåede – Peterspladsen (se 1626).

Obelisk er fra år 39, den vejer 350 tons, er 24 m høj og blev trods sin dimension først flyttet til Neros Cirkus fra Luxor i Egypten, hvor dens tvilling stadig står, og senere flyttet til Peterspladsen og rejst her i 1586. Alene transporten må have været en enorm bedrift med datidens hjælpemidler. Men den skulle jo også rejses på højkant, det tog 400 mand og 300 heste fire måneder at rejse obelisk. Paven beordrede under arbejdet absolut stilhed, den første, der sagde noget, ville blive straffet med døden. Obelisk blev rejst ved hjælp af reb, men i den brændende sol var rebet tæt ved at brænde over, men så råbte en sømand: "Vand på tovene," dermed reddede han udover obelisk, der ellers ville være blevet knust, sandsynligvis også en masse menneskeliv. Paven beviste dog sin taknemmelighed, sømanden blev ikke henrettet, men fik som tak fra paven eneret på at sælge palmegrene og olivenkviste på Peterspladsen. En handel der gjorde sømanden og hans familie meget rige. Der står mange andre obelisker i Rom hjembragt af sejrige hære som vidne om rigets storhed.

En af Peterspladsens **utallige duer** afleverer sit meget synlige visitkort på Lundes fine skjorte. Alle synes vi, måske med undtagelse af Lunde, det er meget morsom og opfatter hændelsen som en lykkens pamfilius, der tilsmiler os, mens Lunde med hjælp fra en skare leende tilskuere bliver rensset for ekskrementer, så han igen ser "hæderlig" ud.

Peterspladsen blev **anlagt i 1657** af arkitekten og billedhuggeren Giovanni Lorenzo Bernini (se 1598). Pladsen er imponerende stor med en diameter på 196 m. Den omkreds af Peterskirken og Vatikanmuseet. Vejen rundt tæller vi 284 søjler og 88 pilastre. Pilastre er fremspring fra væggen, der ser ud som søjler. Søjlerne står meget præcist i fire rækker. Står man på ét ganske bestemt punkt, Berninis plet, kan man kun se én søjle for hver fire. Over søjlerne står kolonnaden rundt 140 statuer af diverse helgener, hver af statuerne er fire m høj.

På toppen af Peterskirken står med front ud mod pladsen **fem m høje statuer** af Kristus, de tolv disciple, Sankt Peter med Himlens nøgle og Sankt Poul som forsvareren med sit sværd.

Facaden på Peterskirken fremstår i flotte lyse farver efter en næsten afsluttet gennemgribende restaurering. Gennem 1900-tallet har den tiltagende strøm af biler aflejret bilos på storbyens flotte facader, der i masser af tilfælde er blevet ændret til ukendelighed, - det er bilernes pris.

Midt over indgangen til Peterskirken viser et relief Sankt Peter, der overrækker Paven Himlens nøgler, som symbol på at Paven skal vogte over nøglerne her på jorden. Hele pladsen synes arkitektonisk perfekt.

Ved **Vatikanhøjen** er apostelen Peter ifølge legenden blevet korsfæstet med hovedet nedad 29. juni år 64 eller 67, - datoen er alle enig om men ikke årstallet. Av for den - - - han blev jo allerede korsfæstet på side seks på Gionicolohøjen. Igen fat i diverse bøger hvor jeg konstaterer, at ifølge dem er han korsfæstet begge steder. Igen går tanker til Raffaels hjerneskal.

Apostelen Peter blev korsfæstet, fordi kristendom dengang var forbudt, og korsfæstelse var romernes form for dødsstraf.

I 100-tallet rejstes der på stedet et kapel. Fra 315 blev det igen tilladt at være kristen, og Konstantin indviede i 326 en femskibet basilika på stedet. Basilika er et græsk ord, der egentlig betyder kongehal. I Grækenland blev bygningen brugt som et forsamlingshus, til møder og retssal. Senere har romerne, da kristendommen indførtes, brugt basilika som kirke. Kirken stod her frem til omkring 1400, hvor den blev jævnet med jorden, resterne heraf kan ses i Peterskirkens krypt. En statue fra 1200-tallet af den korsfæstede Peter er der naturligvis også i Peterskirken, den er blevet kysset så meget i årenes løb, at foden næsten er slidt væk. Stadig holdes 29. juni som Sankt Peters helligdag.

Ifølge legenden er **apostelen Peter** begravet i nærheden af Neros Circus ved Vatikanhøjen. Circus er et latinsk ord, i oldtidens Rom var det betegnelsen for en aflang romersk væddeløbsbane. Det var her de store gladiator kampe og væddeløb i stridsvogne foregik, dem vi kender fra bl.a. *“Ben Hur”* filmen med Charlton Heston fra 1959. Den mest berømte af dem er Circus Maximus, det sidste løb her skete år 549. Og hold nu godt fast 250.000 tilskuere kunne overvære de drabelige dystre, der drejede sig om liv og død.

Det var **Pave Julius II** der besluttede, at der skulle opføres en ny kirke på samme plads. Navnet var heller ikke overraskende - San Pietro in Vaticano. Peterskirken er opført fra 1506, og det blev arkitekten Donato Bramantes (1444-1514) plan, der blev den foretrukne.

Det tog 120 år, 27 paver og 14 arkitekter at bygge **verdens største katedral**. Efter Bramantes død overtog Giuliano da Sangallo arbejdet i samarbejde med Raffael. Ved Sangallos død overtog Raffael styret. Følgende arkitekter var blandt de 14 Antonio da Sangallo, Michelangelo, Pirro Ligorio, Vignola, Giacomo della Porta, Domenico Fontana og Carlo Maderno. Peterskirken blev indviet 18. nov. 1626 af pave Urban VIII.

Ikke underligt med så mange *“kokke”* at kirken er blevet noget af et *“kludetæppe”* med forskelligartet stil. De enkelte arkitekter har hver for sig forsøgt at give det enorme bygningskompleks sit personlige stempel.

I en byggeperiode på 120 år vil der naturligvis fødes nye strømninger. Det svarer nogenlunde til, at Viborg Domkirke, der blev påbegyndt i 1864, for nylig var blevet færdig. Og det er

bestemt ikke givet, at en Per Kirkebys stil ville passe sammen med en Joakim Skovgaards stil.

Imponerende er Peterskirken alene i kraft af sin størrelse, ude såvel som inde bliver du duperet. Alene forhallen er så stor, at Rosenborg kunne ligge der.

Peterskirken er 212 m lang, 114 m bred og 133 m høj. Du kan nemt få en hel dag til at gå her, hvis du skal se det hele. Der er 145 gravmonumenter, 45 altre og 11 sidekapeller. Under hvælvingerne strækker sig kirken rundt et lille guldbånd med tekst, den syner ikke af meget der 30-40 m oppe, men i virkeligheden er den 2½ m bred med to m høje bogstaver.

Katolikkerne har **ødslet utroligt med værdier** i kirker overalt. Peterskirken er et strålende eksempel herpå, den rummer adskillige kunstværker. Ved indgangen kan man også blive lettet for overflødige lire, eller hvad du har i lommen: *“Alle bidrag er velkomne.”* Størst søgning er der til *“La Pieta,” “Madonna og den døde Kristus,”* en skulptur den tungsindige Michelangelo huggede som 23-årig. Skulpturen har et ganske enestående udtryk og på spørgsmål til Michelangelo: *“Hvordan har du dog skabt dette udtryk?”* Skulle han have givet det salomoniske svar: *“Det var indeni.”* Der gisnes om, at motivet kan findes i, at Michelangelo mistede sin mor som otteårig. Skulpturen er det eneste værk, Michelangelo har signeret, og som alle andre af Michelangelos værker er det anatomisk fuldstændigt korrekt. Han havde nemlig en ven med arbejde i et ligkapel, venen gav Michelangelo lov til at dissekere lig for at studere menneskets rette anatomi. I 1972 udsattes *“La Pieta”* for hærværk af vandaler, efter reparationen er den sat bag pansret glas, så afstanden er for publikum nu blevet længere. En kikkert ville være en god ting at have med, hvad det for øvrigt ofte er, når man går på opdagelse i kulturens historier.

Flittigst synes **Bernini** at have været, flere steder støder vi på hans navn bl.a. vievandskarrene med hans små buttede barok engle, - små i dette store rum - men dog 3 m høje. Bernini er den førende kunstner indenfor barokken, den overdimensionerede svulstige kunst der har sin periode fra ca. 1580 til 1740.

I midten af kirken findes **Sankt Peters gravsted**, - det har paven i hvert fald bestemt. Omkring rækværket brænder 99 olielamper med olie fra Jerusalem, - hævdes det. Her står kirkens højalter med sin imponerende baldakin også tegnet af Bernini. Den er fremstillet af seks tons bronze, båret oppe af fire snoede sorte 32 m høje søjler, - ja, der står virkelig 32 m, dvs. næsten samme højde som Rundetårn. Ikke et helt almindeligt alter – ganske imponerende.

En statue over Pave Pius VII af **Bertel Thorvaldsen**, har sin meget specielle og morsomme historie. Thorvaldsen har som den eneste protestant et kunstværk i Peterskirken. Hans lange historie kan jeg anbefale, filuren var nemlig kløgtig flere gange. (Se 1770-1800-1848).

Peterskirken bruges hver dag kl. syv til **kirkelige handlinger**, men det er kun paven, der må bruge højalteret. Men dåbskapellet, hvor døbefonten er låget af en kiste, må bruges af præsterne, og det bliver den ikke så sjældent, for der er stor prestige ved at blive døbt i Peterskirken. Men det er absolut kun for de meget rige, for der betales store beløb for at få tilladelse til en dåb i Peterskirken. Katolikkerne har nemlig næse for penge - *“en god kristen skik.”*

Over hovedalteret sidder en lille, undselig men **sød due**, den syner ikke af meget, men ved nærmere eftersyn er dens vingefang dog to meter.

Peterskirkens **største kuppel** er enestående. Kæmpestor men dog harmonisk og elegant. Inspirationen til kuplen er hentet i skaberens hjemby Firenze og i Pantheon. Kuplens diameter er 42,45 m, der er 320 trin op til en enestående udsigt.

Skaberen af kuplen Michelangelo er født 6. marts 1475 i Firenze, egentlig hed han også Buonarroti. Han er en af renæssancens største og mest geniale personligheder. Billedhugger, maler, arkitekt og digter - en rigtig multikunstner. Michelangelo udførte de fleste af sine malerier i Firenze og Rom. Han slog sig ned i Rom fra 1534, hvor han døde 18. feb. 1564.

Mens vi står og studerer **Pave Pius XI's gravmonument**, går en nonne pludselig amok med støvekost og -klud. Gravmonumentet får sig en ordentlig omgang rengøring. Senere finder vi ud af, at netop Pave Pius XI var ham, der sammen med Mussolini underskrev Lateranforliget i 1929, der endelig skabte fred mellem kirke og stat. Vatikanet blev derfor oprettet 11. feb. 1929. Så Pave Pius XI eftermæle må der så sandelig værnes om.

Den svenske **Dronning Kristina** (se 1626) er også gravsat her. Kristina var datter af Gustaf II Adolf og regerende dronning i Sverige under formynder fra 1632 og selvstændig fra 1644-54. Hun var meget interesseret i kunst, filosofi og videnskab, og gjorde det svenske hof til et kulturcentrum i norden. Politisk var hun målbevidst og sikrede tronen til sin efterfølger Karl X Gustaf. Kristina abdicerede imidlertid 6. juni 1654, hvor hun konverterede til katolicismen og bosatte sig i Rom. Hendes store gravmonument er for tiden under restaurering.

I 1978 valgtes **Karol Jozef Wojtyla** som pave nummer 263 efter Peter. Han fik navnet Johannes Paul II. Kun godt to år efter sin tiltræden blev han 13. maj 1981 udsat for et attentatforsøg, hvor den tyrkiske terrorist Ali Mehmet Agca forsøgte at snigmyrde ham på Peterspladsen. Ali Mehmet Agca idømtes 22. juli livsvarigt fængsel for attentatet. Paven overvandt aldrig attentatet helt. Han er i dag svag, har fået kræft og lider af Parkinsons. I år 2000 fylder han 80, og alle kræfter er sat ind på, at han skal forblive i sit job årtusindskiftet over, og det er da også lykkedes. Så det kan sandsynligvis forventes, at han inden længe vil trække sig tilbage, - - - nå nej, en pave trækker sig ikke tilbage, - han dør.

Hver onsdag morgen holder Paven **audiens**, det foregår på Peterspladsen med tusinder som tilhørere. Hver søndag morgen, når han ikke er i sit sommerresidens, åbner paven et vindue i Vatikanpalæet, herfra uddeler han sin velsignelse til folket.

Det Hellige År 2000 er noget, man i Rom og Vatikanet forventer sig meget af. Normalt besøges området årligt af 10 mio. gæster og pilgrimme. Men i år 2000 forventer Rom yderligere 30 mio. pilgrimme, og de skal selvfølgelig alle besøge Peterskirken og Vatikanet. Det er et voldsomt tal, så det kan bestemt ikke anbefales at vælge kalenderåret 2000 til en ferie i Rom. Der er dog altid kommet mange pilgrimme til Rom, i år 1300, da Rom var verdens største by med ca. 30.000 indbyggere, blev byen årligt besøgt af ca. 2 mio. pilgrimme.

Fra Peterskirken bliver vi **ad snørklede omveje** grundet omfattende restaureringsarbejder ført til Vatikanmuseerne. Allerede mættet af de mange og overvældende indtryk. Men det skulle blive værre endnu - meget værre.

I et enormt stort trappetårn snor en **dobbelt spiraltrappe**, bygget i 1932, sig fem etager op. Der er noget her, der ser helt-helt forkert ud, - men hvad? Vi står stille og forsøger at koncentrere os om, hvordan et mylder af mennesker bevæger sig op og ned på den trappe. En tur op - en tur ned, gør mig ikke meget klogere, hvordan er dens konstruktion, er det mon indgangen til "det gale hus" i Tivoli. Det kan meget vanskeligt beskrives, skal opleves. Svimmel, som har jeg været til en balanceprøvetest, må jeg opgive, - det er jeg ellers ikke meget for.

Trappen er **proppet af mennesker** i alverdens farver og nationaliteter. Dette menneskehav skal forceres, før vi når frem til billetlugen. I brochurer kan vi læse, at man skal regne med en kø på tre kvarter. Men da vores gruppe allerede har billet, skulle der være mulighed for, at vi kunne passere, men det var synlig upopulær, idet vort selskab var blandet med nogle, der skulle købe billet. Det så ret kaotisk ud, men pludselig var vi alligevel kommet frem til Sankt Peter, - eller hvad nu billetmanden til pavens stat hedder.

Ved indgangen til Vatikanet står Vatikanets eget politikorps - **Schweizergarden**. Navnet skyldes, at de første gardere blev rekrutteret fra Schweiz udvalgt blandt deres mest ansete og dygtige lejesoldater. Også her var idemanden Pave Julius II. Garden har sin egen meget opsigtsvækkende og karakteristiske uniform. Basker- eller alpehuelignende sort kasket, hvid krave, jakke med sribet mønster og lange ærmer, knæbukser og støvler i samme sribede mønstre. De meget iøjnefaldende farver blå, gul og rød minder ikke meget om nutidige guerillakrigeres sløringsdragter. Dragtens designer er ingen ringere end Michelangelo. Men dengang var krig jo også en romantisk affære, hvor krigernes iøjnefaldende og drabelige påklædning var et våben i sig selv. En sammenligning med "Kylling" i "Bamse og Kylling" er måske ikke helt fair - og dog. Gardens våben er hellebard et langt middelalderligt våben med økse og spyd, den ville ikke nå langt i konkurrence med nutidige automatiske skydevåben.

Schweizergarden mønstrer ca. **hundrede mand**, de skal være mellem 19-30 år, katolikker, ugifte og tegne en toårig kontrakt. Deres opgave er at gå vagt i Vatikanet og derudover at være pavens personlige vagter, hvor han end måtte opholde sig. I dag er garden mere af ceremoniel - end af praktisk karakter.

Også her kan der trods alt findes kriminalitet, chefen for Schweizergarden blev fundet myrdet i Vatikanstaten 5. maj 1998.

Da Rom i 1527 blev **plyndret af Karl V's** hær af franske, spanske og tyske tropper, blev alle schweizergardister dræbt, munke og præster halshugget, de gamle nonner slået, de unge nonner voldtaget og Peterskirken blev brugt som hestestald. Ved plyndringen blev 2/3 af Rom, der i 1500-tallet havde 50.000 indbyggere, lagt i ruiner.

Vatikanet er **verdens mindste uafhængige stat**. Den er på 40 hektar dvs. mindre end Sprogø. Den regeres af Biskoppen af Rom, bedre kendt som paven, men han har mange andre titler Kristi Stedfortræder på Jorden, Apostolisk Efterfølger, Ærkebiskop for Verdenskirken, Vestens Patriark, Ærkebiskop af Italien og Tjener for Guds Tjenere. Hans menighed er stor, 900 mio. katolikker findes der, af dem er 4.000 biskopper, 400.000 præster og 11 mio.

nonner. Befolkningen i Vatikanet er præster, ambassadører, administrative embedsmænd, schweizergardister, håndværkere og gartnere.

Men antallet af indbyggere har man åbenbart ikke styr på, for tallet variere i diverse publikationer fra godt 400 til knap 2000, men man er enige om, at de 99% er mænd.

Det kunne forlede en til at tænke, om der mon foregår noget ute - r - - - behersk dig nu Frede.

Trods den lille befolkning har de deres egen radio- og tv-station, presse, jernbane, fængsel, bank, mønter og ikke mindst frimærker, der for miniputstaten er en god forretning. Deres frimærker er et stort samlerobjekt verden over, og der er da også konstant kø i det lille postkontor, der er etableret på stedet, hvor også undertegnede stillede sig op for at sikre sig lidt "aflad" i form af flotte pavemærker. Flotte - n-ja, - næsten prangende som glansbilleder. Forretning det er virkelig noget, den lille pavestat har flair for. Men statens økonomi er hemmelig og stærk infiltreret i kirkens økonomi. Ikke så sjældent er Vatikanet blevet beskyldt for tvivlsomme økonomiske transaktioner med sin enorme formue, uregelmæssigheder i finanserne og tvivlsomme kontakter med mafiaen om hvidvaskning af narkopenge.

Vatikanet blev ved **Lateranforliget** etableret i 1929 i den nordvestlige del af Rom. Paven var Pius XI, det var ham, der blev støvet af for lidt siden. Før da havde man Kirkestaten, der kan føres tilbage til 700-tallet med frankerkongerne. Frankrig og Italien har ofte stridt om magten i Rom, så sent som 1870 efter Napoleon III's fald og en folkeafstemning, blev Rom indlemmet i den italienske samling - kongeriget Italien. Paven har en uindskrænket magt, han er både den lovgivende-, udøvende- og dømmende myndighed.

Vatikanstaten har **diplomatiske forbindelser** med ca. 100 nationer, og har derfor udstedt 200 diplomatpas, og pavens pas har altid nr. 1. Men de samme nationer har også diplomatiske forbindelser med Italien, så faktisk har alle disse lande to ambassader i Rom.

Vatikanpaladset blev bygget i 1195 som bolig for paven. Det blev i 1789 åbnet for offentligheden, og har siden da fungeret som museum. Men det er bestemt ikke noget helt almindeligt museum, der er 55.000 m² med syv km gange, der går gennem korridorer og 1400 rum. Et vingesus af uvurderlige skatte fra alle tider og fra alle steder på Jorden. Ikke underligt bruges der flertal Vatikanmuse-erne.

Hvis du bruger **et minut til hvert kunstværk** i Vatikanet, er du færdig om 14 år, sådan lyder beskrivelsen. Så det er ikke småting, vi har mulighed for at opleve på den lange vej rundt, lutter berømtheder, her kun nævnt et ganske lille udpluk af dem.

Italien er det land i verden, der har langt flest kunstværker. Det ved **tyveknægtene** også, hvert år stjæles der ca. 30.000 kunstgenstande i Italien. I antal er langt de fleste mindre kendte kunstværker og derfor nemmere omsættelige. De verdenskendte kunstgenstande er på det nærmeste usælgelige.

Først kommer vi ud på **Pinjekoglegården** faktisk en stor park anlagt ovenpå bygningen, og stor er den, for en traktor kører rundt og slår græsset, så det kniber at høre, hvad guiden fortæller os. Utrolig at tænke på - parken ligger på taget af et hus, forhåbentlig er konstruktionen i orden. Et par løvestatuer fra Kristi tid tager imod os, og der er statuer af store pinjer og påfugle. Midt i haven står kunstværket "Universet," skulpturen er skabt af

italieneren Arnaldo Pomodoro, samme kunstner som skabte skulpturerne i Amaliehaven i København.

Det Sixtinske Kapel, kaldes det pavelige huskapel. Cappella Sistina, er vel det berømteste rum i hele Vatikanet 40,5 m x 14 m, det er opført fra 1473-81 til Pave Sixtus IV. Det er her, vi finder Michelangelos berømte loft. Bestillingen lød på en billedlig beskrivelse af Det nye Testamente, men Michelangelo protesterede og malede i stedet Det gamle Testamente, hvor billederne afspejler tidens melankoli fra plyndringen i 1527.

Michelangelo startede egentlig med at antage **fem lærlinge** som hjælpere, men temperamentet passede ikke til den humørsvingende og nærtagende Michelangelo, så han fyrede dem alle dagen efter. Fra 1508 til 6. marts 1512, hvor det fantastiske værk blev fuldent, malede Michelangelo liggende på ryggen ene mand, episoder fra skabelsen og til Noah et ganske enestående værk.

Men billederne på væggen i **Det Sixtinske Kapel**, der skildrer Kristi og Moses liv, er også rene mesterværker, selv om det er af andre kunstnere. Stedets berømmelse er ikke til at tage fejl af, for netop i Det Sixtinske Kapel er der utrolig mange mennesker, man står helt bogstaveligt som "*sild i en tønde*" og kan faktisk ikke vælte. Men den kunstneriske oplevelse er stor. To mio. gæster om året læser jeg, men det er vist noget værre vrøvl, for et andet sted læser jeg 20.000 om dagen og med kuglerammen til hjælp, bliver det over syv mio. om året. Min tillid til det trykte vakler. Så min gamle opfattelse om, at italienere kan man ikke stole på, blev heller ikke denne gang skudt i sæk. Hvorom alting er, der er mange mennesker, og det er i hvert fald ikke et sted, man skal gå ind, hvis man lider af klaustrofobi.

Blandt tusinder af skulpturer finder vi Leochares statue af guden "*Apollon*," Laokoons "*Den Trojanske Hest*" og "*Laokoongruppen*" fremstillet i 100-tallet med de to kæmpeslanger, der kvalte præsten Laokoon og hans to sønner.

Vatikanbiblioteket grundlagt i 1400-tallet af Pave Nikolas V. Biblioteket ejer verdens største samling af manuskripter fra middelalderen og renæssancen (se 1300).

Den geografiske sal er efter Hannes og min mening den allerstørste oplevelse i Vatikanet. Den meget lange sal virker som det pure guld - ganske imponerende. Det er svært at forestille sig noget skabt af mennesker - smukkere end dette rum. På væggene er det utroligt spændende at studere de 40 landkort over italienske besiddelser. De er malet af munke i 1500-tallet. Opfattelsen af hvordan verden så ud, var dengang ganske betydelig anderledes end nutidens geografiske kort. Hvert af kortene er indrammet med kunstfærdigt udsmykkede og forgyldte rammer. Loftet er totalt dækket med malerier hver i deres forgyldte ramme.

Gobelingangen pranger med sit flotte stukloft, men også vi blev narret, det er nemlig slet ikke stuk, men blot malet så dygtigt, at man med sikkerhed tror, det er stuk.

I den runde **musernes sal** med det flotte mosaikgulv, der stammer fra et byggeri fra 300-tallet, står en kæmpe skål af porfyr. Den er 4 m i diameter, med sin dybrøde farve på sine løvefødder. Den har muligvis været brugt til dåbsceremonier, men nok mere sandsynligt som

badekar. Og badekar dem støder vi på alle vegne, skønt det har været meget besværligt med fragt af vand frem og tilbage. For dengang var såvel til- som afløb nemlig slaverne.

Flere rum i museet kaldes **Raffaels stanzer**, som er det italienske ord for værelse. Men egentlig er det noget sludder, for det er pavens værelser, men det er Raffael (se 1483), der har malet dem. Hans egentlige navn var Raffaello Santi, han levede fra 1483-1520, så han blev altså kun 37 år, derfor blev flere af hans arbejder gjort færdige af hans elever. Hans mest kendte værk er uden tvivl "*Den Sixtinske Madonna*" med de berømte "*Raffaels engle*."

Alle er enige om, at besøget i **Peterskirken og Vatikanmuseet** har været en særdeles stor og spændende oplevelse, så vi gør pænt honnør for den flotte Schweizergarde. Overmættet af indtryk er vi også enige om, at det har været mere, end man kan kapere på én dag.

Turen går nu tilbage til hotellet, så vi kan **nette os** til aftenens arrangement på Restaurant Re Degli Amici, Via della Croce 33 b, i nærheden af den Spanske Trappe. Her skal vi spise aftenens middag, men forinden opleve et causeri med Alfredo Tesio der som DR's udsendte medarbejder i Rom jævnligt lader sig høre i radio eller tv. Alfredo Tesio er vandt til disse arrangementer for turister, han har ordet i sin magt og forstår at krydre sin fortælling om italienerne med små morsomheder.

De første minutter går han rundt i forsamlingen og **varmer op med små bemærkninger** hist og pist. Jeg havde fået mig placeret på et øjnefaldende sted, Alfredo Tesio styrede målbevidst imod mig, idet han med fortrolig stemme spurgte:

"Kender vi ikke hinanden?"

Jeg kunne kun svare: *"Min hukommelse fortæller ikke noget derom."*

"Har du ikke været minister?"

"Det har jeg desværre ikke, men pensionen havde da været rar, om så var."

Først på dette tidspunkt anede jeg, at jeg var blevet centrum i et lille skuespil, men hvad det har jeg jo prøvet før.

Alfredo Tesios første ord til hele forsamlingen var **"benvenuti,"** der betyder velkommen, og så beredte han, at der ikke var sket nogen nyheder i Danmark, - Poul Nyrup er der stadig, hermed var tonen lagt an.

Det blev en meget blandet, men ikke derfor mindre interessant historie med små træk fra Italiens historie og ikke mindst italienernes måde at leve livet på.

Der havde netop været et alvorligt **jordskælv i Tyrkiet**, det fik Alfredo Tesio til at fortælle, at også Rom mange gange har været udsat for jordskælv. Og Rom er en by med helt usædvanlig mange gamle bygninger fra omkring vores tidsregnings begyndelse, men hver gang viste det sig, at de gamle bygninger blev stående, hvorimod de nye bygninger ikke altid kunne stå for rystelserne, en tendens der også var gældende i Tyrkiet. Det beviser at datidens arkitekter, ingeniører og håndværkere har været utrolig dygtige.

Grundet de mange gamle bygninger er det helt naturligt, at der restaureres meget, ikke mindst i dette år fordi alt skal gøres klar og fin til år 2000 jubilæet, hvor der ventes en enorm tilstrømning af turister og især pilgrimme.

Alfredo Tesio begyndte sin **historie om Italien og Rom** i 1527, hvor barbarer i form af

Karl V indtog Rom, der dengang havde 50.000 indbyggere. Ordet barbar betyder egentlig udlænding, oprindeligt var det grækernes betegnelse for alle ikke grækere, senere har romerne brugt samme betegnelse for alle ikke romere.

Om **befolkningens udvikling** sagde Alfredo Tesio, at den italienske fertilitet der i 1950-erne var 2,5, i 1999 var faldet til 1,17 som den laveste i verden, hvor den i Europa var 1,5. Her fik vi serveret en satirisk bemærkning født af den danske tegner Hans Bendix:
“De romerske børn er så søde, de er lige til at spise, og når de så bliver store, fortryder man, at man ikke har spist dem.”

Der indvandrer **75 mennesker illegalt** til Italien hver dag. På mit spørgsmål om hvordan man kunne kende dette tal, når det var illegalt, fik vi den forklaring, at 75 var det antal, der blev registreret, så tallet er formentlig væsentlig større.

Italienerne er gode til at **fortolke landets regler**, vi kalder det fleksibilitet sagde Alfredo Tesio. Der findes et parlament, det har to kamre. Til valget her i 1999 opstillede 276 partier, ved valget i 1994 var der 432 partier på banen. Siden Anden Verdenskrig har Italien haft 56 regeringer.

Italien har 57 mio. (1999) indbyggere, hvoraf de 4½ mio. bor i Rom. Landet er på størrelse med Norge, men i Norge bor der kun 4 mio. mennesker.

Landet er inddelt i regioner, Norditalien har mest industri, her er arbejdsløsheden 8%, i Syditalien er arbejdsløsheden op mod 16%. Socialhjælp er der ikke meget af, det er der til gengæld af sort arbejde. Det foregår mest mod syd, der er mindst 5 mio., der arbejder sort, - - - det er der også i Danmark. En vits der ikke gik upåagtet hen. Der er syv politikorps og 1200 tv kanaler. Landets rigeste person er mediemagnaten og for en kort tid ministerpræsident Silvio Berlusconi, han har fået fire års fængsel for korrupsion. Offentlige ansatte får en dårlig løn, deres motto er: *“Staten lader, som om den betaler mig, jeg arbejder, som om jeg får løn.”* Italienerne synes, det hele er ganske normalt, det er bare ordet normalt, vi skal blive enige om betydningen af.

I Italien **synder vi og skrifter bagefter**, i Danmark har I jo janteloven. Alfredo Tesio mente, at kirken i Italien var under forandring, og her kan jeg da helt for egen regning give ham ret, for i 1994 indrømmede Paven, som den katolske kirkes overhoved omsider, at Jorden er rund. Alt kan fortolkes selv trafiklys. I Danmark er de fleste lovlydige, i Italien er vi dygtige til at fortolke. Angående privat opsparing er Danmark i bund og Italien i top, til gengæld er italienerne dygtigere end danskerne, når det gælder budgetunderskud. Italienerne bruger også flere penge på tøj end danskerne. De spiser 29 kg pasta om året mod danskernes 6 kg, og de spiser flere grøntsager end danskerne. Hver 6. flaske vin danskerne drikker, er italiensk. Alfredo Tesio undgik ikke at blive konfronteret med, at Danmark netop havde banket Italien i fodbold, men han kunne kun konstatere, at alle italienerne syntes, det var fortjent.

I Danmark har I Århus-historier, i Italien har vi **politiker-historier** her et par eksempler:

“Jeg har ikke set dig i lang tid.”

“Nej, jeg har været i koma.”

“Du rejser da også hele tiden.”

“Du ser så træt ud, hvad er der sket?”

“Op og arbejde fra kl. 6 til kl. 6 aften.”

“Er du begyndt?”

“Nej, jeg begynder på tirsdag.”

Optagelsesprøve for at blive medlem af kommunistpartiet:

“Hvad ville du gøre, hvis du havde to huse?”

“Èn til partiet og én til mig. “

“Hvad ville du gøre, hvis du havde to biler?”

“Èn til partiet og én til mig. “

“Hvad ville du gøre, hvis du havde to cykler?”

“Dem beholdt jeg begge.”

“Hvorfor det?”

“Fordi jeg har to cykler.”

Italien er et **bjergland**, hvor 2/3 er bjerge. Det vigtigste for italienerne er familien 9 ud af 10 under 25 bor hjemme, 7 ud af 10 under 35 bor hjemme, 13% af de gamle bor ved familien i hjemmet, og de sociale problemer løses af familien. For øvrigt mente Alfredo Tesio ikke, det var så slemt at blive dement, fordelene er, at man møder så mange nye mennesker.

Det var en meget blandet affære, men **fortalt i et frisk sprog** og absolut ingen sov. Efter causeriet serverede Restaurant Re Degli Amici en delicious middag samme sted. Pris for aftenens arrangement 60.000 lire inkl. middag vin, vand, likør og kaffe.

Følgende menu kom vi igennem:
italienske:

Tagliolini gratinati al forno
Spagetti sugo e basilico
Saltimbocca alla romana
Contorni di stagione
Tiramisu

Og hvis du ikke er så stiv udi det

Gratineret tagliolinipasta
Spaghetti med tomat og basilikum
Kalveschnitzel med skinke
Tilbehør til hovedretten
Italiensk specialitet

Vi var **godt tilfredse** med den varierede menu, og hyggede os ved bordene til omkring midnat. Efter at være kommet hjem til hotellet fortsatte hyggen for en del af os på hotellets tagterrasse medbringende vin, øl, ost, chips og druer. Under særdeles livlige diskussioner blev verdenssituationen virkelig skruet på plads med markante meninger, om de forfærdelige italienerne, om racediskrimination, om skolesystemet og ikke mindst det politiske system, hvor bedrevidende personer fra vore etater var helt oppe på skamlernerne, - folkedomstolen havde talt.

Timerne begyndte nu at blive større, da vi omsider valgte at “*se dyner,*” som her vil sige “*lagner,*” men det er også rigeligt her i varmen.

Den følgende dag har vi ikke meldt os til en guidet tur, men det betyder **ikke afslapning**. Nej, dagen skal endelig ikke gå til spilde, så vi er en lille flok, der har bestemt at finde frem til området ved **Villa Borghese** byens grønne åndehul i det nordlige Rom. Her findes store offentlige parker, en botanisk have med 7.000 plantearter, tre museer fordelt på etruskerkunst, nyere kunst og et internationalt galleri og Roms Zoologiske Have. I antikken var det romerske velhavere, der her byggede deres fornemme landsteder. I dag er det et attraktivt og fornemt boligområde. Og et fornemt område i Italien kræver mode, det kan opleves på Excelsior Hotel, hvor der holdes Super-Sfilata en fornem modeopvisning. Området ligger 15

m over datidens landsteder med sine flotte haver. Det var her, man fandt den obelisk, der står på toppen af den Spanske Trappe.

Vort foreløbige mål er Via Veneto 27, **Cimitero dei Cappuccini**. Nej - det er ikke en kop kaffe, men derimod en meget speciel kirke, for underholdning kan være mange ting. Tænk engang, der er ca. 600 kirker i Rom, så man skal være meget nøjeregnende i sit valg af kirkebesøg. Ca. 30% af Roms befolkning går jævnlige i kirke. Trods det vi har adressen i lommen, volder det os besvær at finde kirken, om det så skyldes "*de meget kloge hoveder,*" vi har med i flokken, eller kirkens lidet fangende udseende kan sådan set være ligegyldigt, men vi måtte konstatere, at vi var gået så tæt forbi kirken, at vi sandsynligvis havde rørt ved den uden at bemærke den. Da vi endelig kommer til indgangen, er det lige før siesta, men en venlig munk lader os trods tidspunktet komme ind i Santa Maria della Concezione.

Og det er i sandhed **en meget ejendommelig kirke**. En lang gang med mange små sidekapeller, der hver for sig er et helt kunststykke udelukkende dekoreret med skeletter og skeletdele af kapucinermunke. De siger, der er 4000 skeletter herimellem også børneskeletter. Børn - hvordan fik munkene mon dem?

Nå, vi får senere at vide, at også almindelige familier blev begravet her i kirken.

Knogler liggende som i brændestabler der danner søjler, eller alkovelignende rum også bygget op af knogler hvor et skelet hviler sig i sin grav. Kranier bygget op som kunstfærdige portaler. Hofteskåle, skulderblade, ribben og hvad vi ellers består af, er arrangeret i de mest fantasifulde ornamenter, mønstre der danner sirlige loftdekorationer. I et af rummene er loftdekorationens centrum et helt skelet, der i sin højre hånd holder dødens le. Skaftet består af lange benknogler, og lebladet består af skulderblade. I sin venstre hånd holder han en vægt til vejning af livets gode og dårlige gerninger, vægten er dannet af småknogler og hofteskåle. Et af skeletterne "*sagde*" i form af et skilt med følgende sentens: "*What you are now we used to be, what we are now you will be.*" På dansk: "*Hvad du er nu, vi var engang, hvad vi er nu, vil du blive.*"

Hvad er det vi har set? En kirke - tja. Et museum - tja. Men alligevel betagende og bestemt en af de oplevelser der vil stå klart for ens indre blik i årene fremover. Men i hvert fald en makaber måde på at få - moneta in casse. Her kan en indretningsarkitekt virkelig hente inspiration.

For øvrigt det latinske ord moneta betyder mønt, et ord vi ofte bruger i flertal som moneter.

Efter samværet med **de tusind skeletter** tog vi Metroen mod næste oplevelse Il Colosseo Colossem, men en anden og aldeles uforudset oplevelse kom først.

Rom - den tyvagtige stad -

Toget rullede ind på metrostationen. Menneskemylderet farer ud og ind af toget, frem og tilbage på perronen i en næsten uendelig strøm, en strøm der minder om myretuens aktivitet en varm sommerdag.

Hans atletiske, slanke, **muskeltærke krop** springer graciøst ombord på det ventende tog som sidste mand i et lille eksklusivt selskab. Det markante ansigt er farvet af mange års arbejde i hans specielle branche. Man fornemmer næsten rigtigheden i, at han som ung var en vidt berømt håndboldspiller. Senere blev han håndboldtræner, i dag er det golfspillet, der har fanget hans stadig sportslige interesse.

Underligt imidlertid at han har valgt netop golf, en sport hvor kun **handicappede** bliver optaget. Trods flere års ihærdig indsats er han stadig handicappet - vistnok omkring en 30-40 stykker eller procent, må det vel være. Hans handicap er dog ikke særlig synlig, han hævder også, at han er mand for et slag på 250 m og en sikker pottet på afstande under de seks m., - hvilken kvalitet der end må ligge deri.

Egentlig kunne han godt minde lidt om **en ægte romer** med sit markerede ansigt, men hans lyse teint, det let grånende hår og ikke mindst sproget afslører et nordisk islæt. Hans påklædning består af jockeykasket, T-shirts, shorts, hvide NIKE tennissokker og ditto sko. At han netop har valgt NIKE er næppe et tilfælde, for NIKE er navnet på den græske sejrsgudinde. - Og vor ven hader at tabe. Om maven har han en såkaldt mavebælteping det populære turistbælte, hvorpå en mindre taske til diverse personlige genstande er placeret.

For at udvide sin **historiske horisont** har vor ven valgt Rom som årets feriemål. Han er netop på vej i metroen sammen med et lille og særligt eksklusivt selskab mod en af Roms største attraktioner måske den allerstørste - Colosseum.

Umiddelbart før metrotogets døre klapper i, kommer **en mor spænende** hen ad perronen med to børn den ene på armen den anden i hånden. I det øjeblik døren begynder sin automatiske lukning, ser vor ven, at de næppe når med, så han stopper døren med sin fod og tager moderen i armen for at hjælpe dem om bord i toget.

Men det var slet ikke det, der var de tre nyankomnes hensigt. I en utrolig hurtig bevægelse har den største af børnene en pige åbnet vor vens **mavebælteping**, og på 2-3 sekunder har den lille pighånd behændigt tømt pungen for sit indhold. - Det skete alt sammen så hurtigt og næsten uden at vor ven anede uråd, for han var jo stærkt optaget af at hjælpe "*den stakkels mor*" og børnene "*om bord.*"

Omgående stak pigen i løb **ud i menneskemylderet**, - pist væk var hun. Moderen løfter armen i vejret som tegn på, at hun bedyrer sin uskyld, men da er døren allerede smækket i, og toget begyndt at rulle.

Den lille eksklusive vennegruppe blev kun **passive tilskuere til det lille optrin**, for hele forestillingen har næppe taget meget over fem sekunder. Fem sekunder der gjorde vor ven 350.000 lire, 1.000 danske kr., pas, kørekort og Dankort fattigere, - men kun én erfaring rigere.

Ved næste stop hopper den lille gruppe af. Der diskuteres voldsomt, er det muligt at fange "**banditterne**," hvis vi tog tilbage. Forslaget blev dog hurtigt nedstemt, det var halsløs gerning at finde gerningsmændene blandt 4½ mio. romere, de var for længst over alle bjerge. Hanne, der altid er en forudsigende pige, på ét punkt nær, men det er en helt, helt anden, meget, meget anderledes og meget, meget lang historie. Hanne har på bagsiden af sit ur en lille oblat, der fortæller, hvortil man skal ringe, ifald ens Dankort skal spærres. Omgående ringer hun til PBS, det registreres til kl. 12:24, og allerede kl. 12:27 meldes kontoen spærret. Effektivt og hurtigt for røveriet skete kl. 12:20.

Vor ven, som vi tidligere har opfattet som en person med et rimeligt **roligt gemyt**, var temmelig ophidset. Faktisk dukkede der lidt nazist op i ham: *“Jeg kan fandeme godt forstå, ham Hitler ville ha’ udryddet de sigøjnere,”* for sigøjnere var *“banditterne.”* Han fortrød bitterlig, at han ikke havde holdt ordentlig fast i moderens arm: *“Så kunne hun få lov at slæbe med til næste station.”*

Da vi lidt efter lidt kommer i *“smult vande,”* går det lille selskab ind på en café. En ekstra stor øl og et mindre måltid mad er, hvad vi trænger til, så nerverne kan falde til ro. Vor vens ansigt er ophovnet af adrenalinets voldsomme aktivitet, og lagt i særdeles alvorlige folder, hvoraf der er adskillige flere end normalt. Ansigtet ser endnu mere romersk ud end tidligere. Et lille og meget spinkelt forsøg med en vits angående det passerede, viser sig endnu at være alt - alt for tidligt.

Sammen med to *“lejesvende”* begiver vor ven sig til rejseselskabets kontor for at få assistance til anmeldelsen. Imidlertid er kontoret lukket, så de fortsætter til politikontoret, hvor hændelsen bliver anmeldt. Dernæst til ambassaden for at få et midlertidigt pas. Det hele går så kvikt, at de efter to timer er tilbage i den lille eksklusive men forbløffede gruppe.

Men - da vi ser passet med *“snapfoto” af hovedpersonen*, kniber det at bevare alvoren. Vi ser en meget nedslidt, aldrende, ja - nærmest metusalemlignende og meget vred mandsperson. Dyster og hærget som en galejslave, med hans sribede bluse, der leder tankerne i en bestemt retning, tør jeg næsten garantere, at ikke engang de allerbedste vidner ville kunne redde gerningsmanden fra *“stolen.”* Gerningsmanden? - Jamen hov - det var jo ham, der var offeret.

Trods de uforudsete hændelser er vi nogle, der alligevel når i **Colosseum**, en overvældende oplevelse af et helt fantastisk bygningsværk.

Colosseum er verdens største og mest **berømte amfiteater** anlagt af kejser Vespati’anus (se 69) på Neros kunstige sø i årene 69-82 under navnet Flaviske Amfiteater. Navnet Colosseum fik stedet efter den 34 m høje kolossalstatue af Nero, der stod foran Domus Aurea. Colosseum er Roms mest imponerende seværdighed, alene i kraft af bygningens størrelse og harmoni. Dens ydre mål er 190 m x 155 m, der har været 80 indgangsporte og siddeplads til 50.000, men det menes at teatret har haft forestillinger med 65.000 tilskuere. I år 80 åbnede Titus, en søn af Vespati’anus, Colosseum med 100 dages underholdning, hvor det menes, at 5000 dyr blev dræbt. Hvor mange mennesker der også blev dræbt, står der ikke noget om.

Gladiatorkampe i Colosseum var offentlige forestillinger og en yndet sport i det gamle Rom. Ordet gladiator er latin og betyder sværdkæmper. Kampene eller legene var for det meste mellem slaver, krigsfanger og kriminelle, der blev uddannet på gladiatorskoler under brutal disciplin. Et trompetstød åbnede legene og når gladiatorerne gik ind i arenaen råbte de: *“Morituri te salutant, imperator,”* der betyder: *“De, der skal dø, hilser dig, kejser,”* en makaber hilsen. Efter kampen var kejserens belønning til den overvundne ofte en nedadvendt tommelfinger, der betød *“dræb ham.”* Efter gladiatorerne kom vilde dyr, der kæmpede mod hinanden. Den mest populære underholdning var dog kampene mellem vilde dyr og mennesker. Menneskenes våben var net, sværd og trefork. Men der var også enkelte kampe, hvor mennesker kæmpede mod vilde dyr med de bare næver, disse kampe var højdepunktet.

Under arenaen ses stadig fangekældre og bure, et uhyggeligt minde om de myrderier der foregik som ren underholdning for kejseren og folket. Altså det folk der var på den rigtige side plankeværket.

Hvis en af **gladiatorerne** forsøgte at flygte, blev han tvunget frem ved hjælp af pisk og glødende jern. Gladiatorkampene blev forbudt i 404 og kampe mellem vilde dyr i år 523. Senere blev amfiteatret fæstning og igen senere stenbrud hvor fx travertinsten blev brugt til bl.a. Peterskirken.

De nederste pladser i amfiteatret var forbeholdt senatorer, embedsmænd i uniformer og vestalinder. **Vestalinder** var de kvinder, der passede den evige hellige brændende flamme i det runde Tempio de Vesta Vestatemplet på Forum Romanum og overvågede Palladion et helligt billede af Minerva. Der var kun seks vestalinder ad gangen, de skulle leve i kyskhed mindst 30 år, blev dette bud overtrådt, blev de enten levende begravet eller levende muret inde. Vestalinder levede i stor luksus med slaver og en fyrstelig gage. I rang stod de lige under kejseren. Ruinerne af Vestalindernes Hus kan stadig ses på Forum Romanum.

I 1744 standsede pave Benedikt XIV Colosseums kontinuerlige **ødelæggelse** og erklærede Colosseum for et helligt minde for de kristne martyrer, der var blevet kastet for vilde dyr.

En stor oplevelse er det at vandre den lange tur **rundt på arenaen**. Svært at fatte så meget der stadig findes, trods jordskælv og andre ødelæggelser i den fjerne tid. Tankerne vandrer til slaverne, der blev lukket ud af deres bure, og ved hjælp af glødende jern blev gennet op i "løvens hule," hvor de til 50.000 tilskueres jubel forgæves forsøgte at værges sig i den ulige kamp mod løven, der var blevet sultet i adskillige dage for at levere en god kamp og vise en god appetit. Og tankerne går til tilskuerne, der tørstede efter blod som i en tyrefægtning, men her var det oftest mennesker, der var leverandør af blodet. Og tankerne går til kejseren og hans folk, der sad i solid sikkerhed og nød skrigene og synet, når løven flåede en mand op, - alt imens folket guffede på en pose "Lagermann."

Efter en meget oplevelsesrig dag tager vi ind til området omkring **den Spanske Trappe**, - nu skal det være - nemlig at finde et godt madsted. Her er et myldrende liv døgnet rundt. Nydende stemningen slentrer vi rundt i gaderne for at finde - *spisestedet*. Det viser sig imidlertid ikke at være så let. Efter flere forgæves forsøg havner vi i en baggård, hvor vi i en smøge bemægtiger os et bord. Restaurationen består af 6-7 borde med meget billige plathavestole, der står klemt inde mellem de syv etagers høje boligblokke med tarvelige facader, hvor vinduer fra lejligheder vejen rundt har frit udsyn ned til gæsterne, lejlighedernes opgang er lige bag vore stole.

Køkkenfaciliteterne ser ikke alt for lækre ud, de er på 1. sal, hvor også et **snusket toilet** findes. Tjeneren stikker os menukortet, der er trykt på et regulært spækbræt af massivt træ med et solidt håndtag. Erling udbryder med ild i øjnene: "Den skulle jeg lige ha' haft i eftermiddag." Hans udbrud gjorde, at "tågen" lettede, morskaben blev slået løs, og en hyggelig aften lå foran os. Det lille selskab bestiller vidt forskellige retter, medens en flaske rødvin finder plads i de tørstige ganer. Retterne varierer fra lidt til meget skuffende, middelmådig er bestemt den højest rangerende betegnelse, der her kan bruges som en generel betragtning, og det strækker bestemt ikke til, for når man er på ferie, er man ligesom opsat på,

at specielt aftensmåltidet skal være i top. Det "lækre" italienske køkken man hører om - lader vente på sig.

Tjeneren ligner med sin skaldede isse næsten til forveksling **Kojak**, optræder i hvert fald mindst lige så arrogant og selvsikker. Da de forskellige platter og tallerkener er næsten tomme, begynder han at samle sammen, han har åbenbart erfaring for, at der ikke spises op. Samtidig med indsamlingen siger han en hel masse, på italiensk formentlig, fægtende med arme og ben, vi forstår ikke et kuk af noget som helst, men han slutter sin "salgstale" med noget, vi forstår "good to red wine." I glæde over, at der endelig var et par gloser, vi anede betydningen af, blomstrer vi alle op "yes, yes - very good." Skønt at forstå hinanden her under de sydlige himmelstrøg. Kojak, der var lige ved at blive usikker på sig selv, ser også synlig lettet ud, nu da vi forstår ham. Fortsættende med fægtende armbevægelser forsvinder han op i køkkenregionerne. Lang tid går der ikke, så er Kojak der igen, men hvad er nu det, aha vort "yes, yes - very good" har for ham været en accept af hans lange salgstale, der sluttede med "good to red wine." I favnen kommer han slæbende med syv tallerkner, hver med en lille kagelignende tingest dækket med en næsten flydende hvidlig creme. Enhver der kender mig ved, at en sød dessert går jeg ikke af vejen for, men denne her er dog det værste, man kan forestille sig: "Sød ad H til" lød det rundt om bordet, bandeord fy skamme - nå, ja i den situation - lad gå.

Først troede nogle af os, at denne forfærdelige dessert var "en gave" til selskabet fra Kojak, så vi sendte ham et taknemmeligt smil, men disse varme tanker blev hurtigt gjort til skamme, for da regningen kom, havde han vurderet disse syv skrækkelige og temmelig uspiselige desserter til 70.000 lire.

Faktisk var vi blevet godt og gammeldags bondefanget, vi kom af med lige så meget for dette måltid som for en fem retters luksusmiddag andetsteds. Det gav ikke mange drikkepenge til Kojak, hvis næse blev som Pinocchios. Men Pinocchio var jo også italiener.

Tilbage i det **pulserende gadebillede** når vi igen den Spanske Trappe. Skønt uret siger 23, er trappen stadig fyldt til bristepunktet af italienere og turister. Den Spanske Trappe er opført i årene 1721-26, den har fået sit navn, fordi den spanske ambassade ved Vatikanet har ligget her siden 1600-tallet. I kvarteret er der mange andre ambassadebygninger. Oven for trappen ligger den franske kirke Trinita dei Monti, hvorfra der er en storslået udsigt over Rom. Foran kirken står den obelisk, der blev fundet i de antikke haver i Villa Borghese. Ved foden findes Fontana della Barcoccia en fontæne udformet som en synkende båd, til minde om en af de mange oversvømmelser af Tiberen hvor en båd netop var strandet her. Den smukke fontæne er skabt af Pietro Bernini faderen til Giovanni Lorenzo Bernini.

I området omkring den Spanske Trappe findes mange af Roms fineste og mest eksklusive **modeforretninger**, og mode det er noget italienerne har forstand på. Specielt området omkring gaderne Via Condotti og lidt syd for hovedgaden Via Nazionale, butikkerne her har meget varierede åbningstider.

En anden af gaderne her i den indre by er Via del Corso, der betyder **hestevæddeløb**, den var i gammel tid indfaldsvejen til Rom nordfra. Netop her afholdtes hestevæddeløb, men disse blev afskaffet i 1800-tallet. I antikkens tid nøjedes man ikke med hestevæddeløb, da holdtes her også væddeløb for prostituerede, for børn, for jøder og for krøblinger.

Via del Corso betragtes af romerne som byens midterakse.

I den nordlige ende af Via del Corso ligger **Piazza del Popolo** en imponerende plads. Brolægningen er betalt med skatter, der blev pålagt de prostituerede. Det er en stor plads, og der er mange brosten, så vi må konstatere, at der har været god gang i forretningen. Pladsen blev i sin tid brugt som henrettelsesplads, det vi i Danmark kaldte for - galgebakken, der skulle jo være god plads, så tilskuerne kunne se "the show."

Når man skal tilbage til hotellet sent om aftenen, kan man ikke benytte **Roms Metro**, den lukker kl. 21:30, så vi går på jagt efter en taxi. Det er dog ikke så let, uvist af hvilken årsag standser ingen trods ihærdig viften med armene, først efter at vi finder frem til en taxiholdeplads, får vi bid.

Trafikken i Rom er voldsom, og parkering er bestemt et stort problem. Rundt omkring parkeres der tæt - meget tæt. Og er der endelig et lille slip, kan man være sikker på, at så står der en scooter. En enkelt gang så vi endda en bil, der havde parkeret på tværs dvs. med næsen ind mod fortovs-kanten. Det må dog erkendes, at den, som flertallet af bilerne i Rom, var ganske lille. Til gengæld er der kun meget få, der cykler. Det er en ganske voldsom kontrast til Kina, som vi besøgte for to år siden.

De **Italiensk film** har gennem mange år haft et stort publikum. Rom har sit eget lille Hollywood "Cinecitta" skabt af Mussolini. Italiensk film har fostret mange kendte instruktører fx Federico Fellini, Carlo Ponti og Roberto Rossellini der en overgang var gift med Ingrid Bergman.

Kun et stenkast fra Colosseum ligger Arco di Costantino eller **Konstantinbuen**, som en slags indgang til Foro Romano. Den flotte bue er bygget i 315 som et sejrsmonument over Konstantin, der slog Maxentius og dermed lovliggjorde kristendom, der havde været forbudt siden år 64.

Forum Romanum var det politiske, kommercielle og religiøse centrum i det republikanske Rom. Udgravningerne begyndte i 1700-tallet, dengang var området dækket af et 3 meter tykt gruslag. Området kaldtes for Campo Vaccino, som betyder kvægmarked. Vi går tavse rundt i det store område mellem de mange boliger og basilikaer, hvor senatorerne mødte frem i embedsdragt bestående af toga over en tunika.

Arco di Tito eller **Titusbuen** er Roms ældste triumfbue, den er også bygget mellem Forum Romanum og Colosseum af Kejser Titus' bror Domitian som en hyldest til Titus og faderen Vespasi'anus for sejrige felttog mod jøderne og erobringen af Jerusalem i år 70. Titusbuen er prydet med relieffer bl.a. jødernes syvarmede lysestage. Fra Titusbuen fører vejen mod syd op til Palatinerhøjen. Her blev Rom grundlagt, siger legenden, af tvillingebrødrene Romulus og Remus. (Se 753 f.v.t.-79)

Myten siger, at Rom er bygget på **syv høje**, det var den oprindelig også, men senere er Rom udvidet betydeligt, så nu ligger Rom faktisk på tolv høje. På én af højene har der tidligere været en flyveplads, der blev brugt til indenrigsflyvning.

I det nordvestlige hjørne ligger Lapis Niger - **Den Sorte Sten**, den angiver, at her er gravstedet for Romulus. Og tænk engang de har Cloaca Maxima en hovedkloak fra 100 fvt., og den bruges stadig. Cloaca er det latinske ord for rensning, et ord vi jo stadig bruger.

Der er også den 25 m brede, 10 m dybe og 20 m høje **Septimius Severus' Triumfbue**, der blev opført i 203 som et minde for Kejser Septimius tiårs jubilæum. Indskriften priser kejseren og hans to sønner Getas og Caracallas sejre. Men det var ikke lutter idyl, for senere myrdede Caracalla sin bror i armene på deres mor. Meget gjorde man også dengang for at komme til magten. Getas blev sat under damnatio memoriae, det betyder, at han skulle slettes af hukommelsen, og det vil igen sige, at alle de steder han var omtalt på monumenter, blev hans navn slettet af Caracalla, der lod omtalen erstattes af lovprisninger af sig selv. Man kan stadig se mejselspor fra denne ændring.

I templet fra 200-tallet findes Umbilicus Urbis, den sten der markerede **byens midtpunkt**. Her stod også Miliarum Aureum søjlen, den søjle der markerede endepunktet for alle veje, der førte til Rom. Og vi siger jo stadig, at *"alle veje fører til Rom."*

Det er en varm dag. Hanne, der går med **et brækket ben**, har problemer. Den specielle meget tætte bandage, der virker som gågips, dækker benet til knæet, og den høje lufttemperatur i forbindelse med den lange gåtur bevirker, at benet begynder at *"koge"*. Ved et af templerne finder vi en fontæne med rindende dejligt koldt vand, Hanne smider bandagen og nedkøler sit efterhånden ophovnede mørkerøde ben i fontænen. Ja, en fontæne er virkelig meget nyttigt. Imidlertid er benet, - som vi nødvendigvis må have med, årsag til, at vi med et besværligt gåben ser knap så meget af Forum Romanums enorme udgravningsprojekter, som vi ellers ville have set, for området strækker sig over mange km. Men mange tilsvarende udgravninger ser vi senere i Ostia Antica og Pompeji om end med andre navne. Vort helhedsindtryk fra de tre udgravninger er, at Forum Romanum virker som *"hovedstaden"*.

Rom er **kontrasternes by**, ustandselig ser vi ruiner fra før vor tidsregning. Et sted ser vi et familiehus bygget ind under en akvædukt, huset ligner nærmest en rullepølse, liggende i en kæmpe rullepølsepresser. Men ind imellem er der meget moderne byggeri. Udenfor Rom ser vi fascisternes fortolkning af Colosseum en stor firkantet bygning opført af Mussolini beregnet til en verdensudstilling, men udstillingen blev aldrig til noget, Anden Verdenskrig kom i vejen, og den blev Benito Mussolinis endeligt.

På vej til **Ostia Antica** 30 km vest for Rom passerer vi lufthavnen Leonardo da Vinci, mens vi betragter efterårets høstede marker.

Ostia Antica blev ifølge legenden grundlagt som en romersk koloni i 600-tallet fvt., men arkæologerne er ikke enige med legenden, de siger 340 fvt. Byen var i antikken, dvs. en periode der strækker sig til år 300. En pulserende verdensby ved Tibers udmunding i Tyrrenske Hav. Hertil kunne de store skibe sejle med kostbarheder, eksotiske varer fra kolonierne og ikke mindst korn. Hvorefter varerne blev omladet i mindre fartøjer og fragtet op af Tiberen til Roms centrum. Rom var meget afhængig af denne ene forbindelse ud til havet. Og for indbyggerne i Ostia Antica betød dette **velstand**. Roms forsyninger blev handlet her i Ostia med en høj levestandard til følge, og mændene havde det særlige privilegium, at de var fritaget for militærtjeneste, for der var behov for dem til arbejdet på havnen.

Men velstanden skulle ikke fortsætte. **Kejser Augustus** flyttede sin flådebase til Misenum, og Kejser Konstantinos I den Store (se 306) besluttede at flytte Roms status som hovedstad til Konstantinopel, havde han ikke gjort det, havde denne by måske stadig heddet Byzans. Resultatet blev, at Roms indbyggertal over 200 år faldt fra 1 mio. til en ruinby på 20.000. Men værst var det, at havneområdet langsomt sandede til, og omkring år 350 var Ostia Anticas rolle som storby udspillet. Byen, der omkring år 100 havde 500.000 indbyggere, var på sin retræte. Dertil kom ustandselige piratangreb, og i 455 blev byen plyndret af vandaler. Snart var der kun malariamyggene tilbage. Men i 17-1800-tallet blev byen brugt til at huse omkring 100 straffefanger fra Vatikanet. I dag er der grundet den stadige tilsanding næsten fire km ud til havet, hvor et nyt Ostia er bygget.

Udgravningerne startede først i 1800-tallet og er fortsat siden med tilskud fra forskellig side. Tilskuddet nu kommer fra EU, der har bevilget mange penge til Italien til dette specielle formål.

Flere steder ser vi udgravninger i gang. Et af stederne ser vi selveste Dronning Margrethe, er vi ret sikre på, svinge sin "*teske*." Udgravningen af Ostia Antica viser en utrolig velbevaret by, det arkæologerne kalder "*vidunderlige ruiner*." Det er et held for arkæologerne, at byen aldrig blev befolket igen, for så ville meget været brudt ned og bygget om, men byen ligger derimod godt beskyttet under det sand, der er føjet ind over byen og har efterladt den, som den blev forladt for 16-1700 år siden, så det giver et helt enestående billede af en komplet by.

Fra toppen af **Dianas hus** har vi et fascinerende syn ud over den imponerende by med fæstningsværk, beboelser op til fire etagers bygninger. Vi bemærker de specielle og meget flade mursten, handelsboder, værksteder, torve, tempel, termer hvor romerne brugte tre timer hver dag. Det svarer for øvrigt nogenlunde til vort tv forbrug i dag. I termerne var der bestemte tider til kvinder og andre tider til mænd. En pristavle, man har fundet, fortæller, at prisen er 30 as for kvinder og 15 as for mænd. Adskillige hoveder har siden prøvet at finde ud af hvorfor denne forskel, men endnu har ingen fundet det endegyldige svar. I etagen under badet var der indrettet bar og bibliotek, her fik man læst historier af slaverne, mens man forsynede sig med brød, druer og vin. Opvartningen var af let påklædte slavinder, der var tjenstvillig på forskellig vis. Det lyder ejendommeligt, at slaverne kunne læse, men det skyldtes, at slaverne var lærde fra Grækenland, som romerne på deres krigstogter havde taget til fange og gjort til deres slaver. Vi ser skoler, gravpladser udenfor bymuren hvor de døde, der altid blev brændt, skulle begraves. Og byens fascinerende teater med 4.000 siddepladser. Teatret er faktisk ældre end Forum Romanum, på teatret udspillede drabelige søslag.

Flere gange bliver vi overrasket over **skikke og systemer**, der brugtes et par tusind år tilbage i tiden her nogle eksempler:

Et fagforeningskontor, en bar med salg til gaden og lejlighed bagved og barejeren har hentet sne ned fra bjergene og hældt frugtsaft over, sådan lavede man altså sorbet for 2000 år siden.

Ved **skilsmisse** blev låsen i hjemmet skiftet ud, og hvis skilsmissen var uden grund skulle halvdelen ofres til guden Cede. Et vittigt hoved i flokken mente, at det svarede nøje til, hvad advokaten får i dag.

Der var de to vagabonder, der mødtes.

Langfinger: "*Jeg brød ind ved advokaten i nat.*"

Perikles: “Nå, - hvad kom du af med?”

Tilbage til virkeligheden. **Vejene var brolagde**, de blev altid udført af romere og førte altid mod Rom, for hver 25 km var der en rasteplads, hvor der altid var etableret en karetmager og politi. Langs vejene markerede milepæle afstanden til Roms centrum - Forum Romanum.

Datidens post kunne bringe posten 180 km frem om dagen, det foregik på hest. Onde italienske tunger hævder, at det kan de ikke klare i dag.

Et **offentligt toilet** findes der også med omkring 20 sæder, underneden var der en rende beregnet til div. bidrag, rindende vand sørgede for den videre befordring. Her sad man og kom hinanden ved, mens man diskuterede livets problemer. Toiletpapiret var en børste, der gik på omgang, det lyder ikke rart, men romerne var generelt meget renlige, så de har sikkert haft en kleenex i lommen. Graffiti kendte man også til, man har fundet graffiti dateret år 125 med følgende tekst:

- *For at skide godt, skal du bare bevæge din mave - - -*
- *Hvis din lort er hård, skal du bare bevæge dig - - -*
- *Din læge siger, at hvis du vil skide godt, så skal du drikke salerno (olivenolie)*
- - -
- *Hvis du bare bevæger dig, så skal det nok komme - - -*

Undskyld det bramfri sprog, - men **det er ren afskrift**. Det frie lokumssprog fristede Leif, så han “blærede” sig med, at han kendte en del til det italienske sprog fx diarre hedder *esprimento espresso*, og abort hedder *bambino fiasko*. Rigtigheden står helt for Leifs egen regning, jeg kan i hvert fald ikke finde det i Lademann.

Det bramfri sprog lokkede også bror Aage på afveje med et par lokumsgraffiti fra 1944: “*Gid Fanden havde Hitler.*” Nedenunder var skrevet “*Vil hverken eje eller ha’ ham*” ærbødigt Fanden.

“*At skrive på væggen og male på døre, det kan enhver idiot da gøre. Men gribe til sværdet og slås for vort land, det er der sågu ingen, af de fjolser der kan.*”

Ak ja, - vi har ikke været heldige med den familie.

Efter det meget oplevelsesrige historiske besøg kører vi forbi havnen i **det nye Ostia**, forbi de lækre sandstrande og spejder ud over det Tyrrenske Hav mod store tankere på vej ud gennem Gibraltarstrædet mod fjerne mål.

På **Roma Restorante** nær ved havet får vi en let frokost med hvidvin i et stort hvidt telt placeret i gården, her lufter det dejligt i varmen.

En af os opdager en lille sjov detalje. Bygningen er belagt med fliser hvis størrelse er ca. 30 cm x 30 cm. Men fliserne er ikke muret fast, som vi normalt forstår ved fastgørelse af fliser. Nej, de sad fastgjort i et lille ståltrådslignende spænde eller bøjle. Netop fordi et af spænderne var gået løs, blev systemet opdaget.

Aftenen er planlagt med en **tur i operaen**, men det er ikke helt opera som vi forestiller os. Den er populariseret ganske meget, eller skal vi sige gjort mere folkelig. Forestillingen er på Ristorante Tanagra Caffé Concerto, Lungotevere Flaminio, indrettet i en gammel keramikfabrik beliggende ud til Tiberen. Der er plads til 120 spisende tilskuere, for der hører en middag med til arrangementet. Det store rum er pyntet op med banan - og yocca palmer, væggene, der udgør scenens baggrund, er bemalet med forskellige interiører fra Tiberens vej

gennem Rom. Der er højt til det lyseblå loft, hvor der hænger ti store lysekroner med ti lamper i hver, og vinduerne er dækket af lange fløjlsgardiner i en svag lysegrøn nuance. Bordene er veldækkede, omen der godt kunne være plads til lidt flere lys og blomster, men der er rigeligt med slanke drikkeglas, og det vejer jo kraftig på den positive vægtskål. Vi er i vort stiveste puds, tilskuerne er ganske internationale foruden italienere og os danskere var også Spanien, Argentina, Rusland og USA repræsenteret.

Aftenens forestilling "**Cameo Opera**" bliver annonceret. Først den fremragende pianist Delia Milano, hun beviser ved et solonummer, at hun mestrer det store flygel til fuldkommenhed. I hvert fald hørt med amatørers ører. Francesco Pelosi er en fyrig tenor, skal vi sige fyldig og velnæret, men hans stemme er også fyldig. Han benytter enhver lejlighed til at begramse sine charmerende kvindelige medspillere. Også blandt publikum gik han på hugst, og ikke underligt fandt han piger med en vis charme, ikke et ord om hvem så vi kalder dem blot alle for Ingelea. Mario D'Anna synger en meget smuk baryton. Sopranen Paola Turchetta og mezzosopran Gianna Trisolini er også virkelige dygtige sangere.

Vi får serveret **en mængde skøn musik** her kun nævnt de mest kendte. Først på podiet var naturligvis, kan man næsten sige, Italiens egen store komponist, kapelmester og den politisk arbejdende for Italiens samling Giuseppe Verdi (se 1813). Han komponerede 30 operaer, og vi hørte nogle af hans allerbedste nemlig Trubaduren og Rigoletto. Verdi fik også lov at slutte koncerten med La Traviata.

Naturligvis hørte vi også musik af den østrigske komponist **Wolfgang Amadeus Mozart** (27/1 1756-5/12 1791) et af musikkens største naturtalenter. Hans far Leopold Mozart rejste rundt i Europa med Wolfgang og hans 4½ år ældre søster Nannerl og gav koncerter. Allerede som 4-årig begyndte Wolfgang at komponere, og som 12-årig skrev han sin første opera, hvoraf han i alt skrev 21. Hans produktion er enorm 626 værker og dertil kommer 200 ufuldendte. Og det selv om han kun 35 år gammel døde af tyfus. Flyttede til Wien 1781 hvor han giftede sig med Constance Weber, de hyggede sig med at spille billard. Efter Mozarts død giftede hun sig med en dansker. Trods sin store anerkendelse og popularitet i fyrste- og kongehuse havde rokokomusikeren Mozart med sin lange nakkepisk ofte økonomiske besværligheder, han - - - Stop Frede - du kommer vist lidt langt væk fra aftenens oplevelser. Tilbage på sporet og melodier fra "*Figaros bryllup*."

Vi hørte **Giacomo Puccinis** (se 1858) "*Gianni Schicchi*." Puccini var en - - stop - stop Frede.

Og "*Barberen i Sevilla*" af **Gioacchino Rossini** (se 1792). Han var født den meget sjældne dato nemlig 29. feb. i 1792 og levede til 1868. Stykket blev opført som en sketches, hvor en fra publikum blev sat op på scenen i en barberstol, og så gik barberen ellers i gang med indsæbning, så hovedet næsten forsvandt og en lang kæmpekniv, der mindede mere om et samuraisværd end en barberkniv. Det hele foregik til herlig musik, dygtig udført sang og stor jubel fra tilskuerne.

"*Barberen i Sevilla*" er den mest spillede opera i Europa. Rossini skrev den i Rom i 1816. Samme år havde operaen premiere på Teatro Argentina i Rom, men publikum var ikke tilfreds. Det fik Rossini til højlydt at bryde ud i fornærmelser mod publikum.

Men det blev "**Carmen**," der høstede allermest jubel. Den franske komponist **Georges Bizets** (25/10 1838-3/6 1875) "**Carmen**" blev uropført 3. marts 1875 på Opera-Comique i Paris. Det blev en stor fiasko for Georges Bizet, og det menes, at dette var årsagen til hans alt for tidlige død kun tre måneder senere. Siden da har kritikkerne ændret mening, og i dag er "**Carmen**" en af de mest populære operaer med sine elskelige melodier. Årsagen til, at netop "**Carmen**" fik så meget fokus skyldtes, at sopranen under opførelsen tog en charme knuse tur rundt blandt det mandlige publikum til stor nydelse for os, der tilhører den mandlige race, og der var ingen, der blev snydt. Ja, en enkelt blev endda helt kulret, ingen navne så vi kalder ham bare for - Niels. Pigerne grinede pligtskyldigt med, for "**Carmen**" kunne jo alligevel ikke erobre hele den beundrende mandlige skare.

Det blev en dejlig aften med oplevelse af **skøn levende musik** udført af en meget dygtig pianist og dygtige sangere. Og så var forestillingen krydret passende med morsomheder undervejs.

De **kulturelle oplevelser** blev serveret ind imellem de **kulinarske** med følgende menu:

- *Tyndskåret, røget kalveskinke med rucola salat, parmesanost, oliven og citrondressing*
- *Pastarør med cherrytomater, basilikum og revet parmesanost*
- *Risotto med svampe og krydderurter*
- *Kalvekød i barolorødvins- og rosmarinsauce og dertil årstidens grøntsager*
- *Chefkokkens dessert.* - En ganske uforpligtende betegnelse

Middagen var inklusive hvid-, rødvin, mineralvand og et glas spumante. Vi nød det hele i en god festlig stemning

Efter sidste optræden kommer der igen et **reklameindlæg**, hvor det fortælles at aktørerne mod et "*beskedent*" honorar, der puttes i en stor gennemsigtig glaskolbe, gerne signerer aftenens program. Herefter sættes et musikbånd i en afspiller, og en stor del af publikum rejser sig og danser mellem bordene. Den argentinske gruppe viste omgående sin rytmiske sans, de er stort set på gulvet alle og lægger op til en fælles runddans.

Den **trivielle side** af aftenen var at finde en taxa tilbage til hotellet. Vi syntes, det havde været mere smart, om gruppen havde arrangeret en bus til formålet. Men guiden hævdede, at de havde erfaring for, at nogle gæster ønskede at blive lidt længere, og andre gæster ønskede bagefter at gå ud og opleve Roms natteliv på egen hånd.

Ad autostrada Del Sole, der betyder **Solens motorvej**, kører vi ud af Rom mod syd mod dagens oplevelser - Pompeji. Vi følger den gamle hærvej fra Rom, der går 600 km mod syd. Vejen er bygget fra 300-90 fvt. og bruges altså stadig, omen den naturligvis er kraftigt forbedret.

Vi passerer Claudiusakvædukten en af de **14 akvædukter**, der leverede vand til Roms 900 termer. Og der var brug for meget vand, for i år 0 boede 1 mio. af Jordens 300 mio. mennesker i Rom. En akvædukt er ikke at sammenligne med en simpel køkkenhane, de 14 akvædukter ekspederede 15.000 m³ vand pr sekund, – hvad står der - 15.000 m³ vand pr sekund. Jeg nægter at tro på dette astronomiske tal, det kan simpelthen ikke passe. Men mit resursearbejde har kun kunnet bekræfte tallet, det står som man siger - sort på hvidt, 15.000 m³ vand pr sekund, jeg kan ikke tro det. Måske kunne det være 15.000 liter? Finder du andet herom, hører jeg det meget gerne.

Vi passerer **Roms hestevæddeløbsbane** og ser i baggrunden de op til 1000 m høje Albanerbjerge skabt af vulkaner 10.000 år fvt.

Ved siden af ligger brandmandsskolen, den er helt ny. Den gamle brændte for dem under en øvelse. Ak ja, så galt kan det gå. På det hjemlige plan gik det også galt for Odder Brandstation, den nedbrænder til grunden onsdag den 15. dec. 1965, mens samtlige brandmænd sad et stykke derfra og lystigt nød den store årlige julefrokost. Billedet af de rygende ruiner med de betuttede brandfolk fra Odder gik verden rundt. Det vakte stor morskab for alle - undtagen altså brandmændene fra Odder.

Syd for Rom er der **enorme vejarbejder** i gang. Gigantiske vejsløjfer og anlæggelse af kæmpe P-pladser. Grunden er igen de 40 mio. turister, man forventer i anledning af år 2000 jubilæet. Derfor bliver det forbudt at køre ind i Rom i egen bil, man må stille bilen på de nye dertil indrettede P-pladser og bruge den offentlige trafik herfra. Grundet vejarbejdet bevæger vi os frem i sneglefart.

Der bygges også i øjeblikket en hurtig jernbane fra Rom til Napoli, den skulle efter planen også være færdig til år 2000, men det bliver den garanteret ikke.

Lidt mod Ø ser vi det knejsende **kloster Monte Cassino**. Det var her Benediktinerordenen blev grundlagt i 529 af Benedikt Benedictus af Nursia, verdens førende munkeorden, der i Danmark i middelalderen havde 35 klostre. Klostret var stærkt involveret under Anden Verdenskrig, hvor det blev næsten ødelagt ved bombardement 18. maj 1944.

I selskabet har vi Arne, der fortæller om en faldskærmsjæger, han havde mødt.

Faldskærmsjægeren havde fortalt om sine oplevelser, da han blev kastet ned over Monte Cassino. Det havde været en barsk omgang, og han var en af de få, der havde overlevet.

På vej til Napoli passerer vi en bøffelfarm. Bøflernes mælk hedder "**Latte di Buffala**" og bruges til italienernes eksklusive mozzarella ost. Den mere almindelige mozzarella ost, vi kender, er lavet af komælk.

Foran os kan vi nu se **Vesuvus 1277 m** rage op i skyerne. Bjerget ligger i den 1.200 km lange Appenninerbjergkæde, hvor Gran Sacco d'Italia med 2.914 m er den højeste. Vesuv har et krater på 650 m i diameter, det ligger ved siden af bjerget Monte Somma, hvis krater er 4 km i diameter. I gammel tid var Monte Somma tre gange højere end Vesuv, så videnskaben udelukker ikke, at det kan være den, der for 2000 år siden begravede de tre byer ved foden i aske. Ønsker man at bestige "**Onkel**," som lokalbefolkningen kalder Vesuv, kan man køre i bil op til ca. 1.050 m, men må så gå resten af vejen, det er absolut en heldagstur. Der har været udbrud fra vulkanerne ca. for hvert halvtredsindstyvende år. Det sidste udbrud var i 1944, og nov. 1980 rantes området af et jordskælv, og blev igen stærkt beskadiget.

Vest for os ud mod det **Tyrrhenske Hav** har vi Napoli, der er dannet af mange småbyer, der efterhånden er vokset sammen til en storby på 3½ mio. indbyggere, derfor dækker den også et stort areal. Det virker lidt ejendommeligt, at så mange mennesker har valgt at bo så tæt ved vulkaner, der tidligere har spredt en sådan rædsel. Her som i så mange andre situationer er det økonomien, der bestemmer, for jordbunden er her meget frugtbar, og udbyttet derfor ekstra stort netop fordi magma fra vulkanerne har gødet jorden i området, og hvad - det er jo altid naboen, ulykken sker for. Mine erfaringer siger desværre, at det er noget værre sludder.

Også **Napoli** har født berømt, i 1873 en af operaens største tenorer den verdensberømte Enrico Caruso (se 1873). Han rejste på mange turneer i Europa og USA og har indspillet utallige grammofonplader.

Filmskuespiller **Sophia Loren**, (se 1934) hvis oprindelige navn var Sofia Scicolone, blev født i Napoli i 1934. Hun blev gift med instruktøren Carlo Ponti, der "opdagede" hende. Sophia Loren har indspillet 20 film, fået flere priser og tænk hun har endda udgivet en kogebog. Ja, hun er lige til at spise. Men - længe leve janteloven. Sophia Loren blev anholdt 19. maj 1982 i Roms Lufthavn og indsat til afsoning af 30 dages hæfte for skattesvig. Der er dog et af bysbørnene, Napoli praler knap så meget med nemlig gangsterkongen **Alcapone**.

Oldtidsbyen Pompeji ved foden af Vesuv ligger 20 km SØ for Napoli. Byen blev grundlagt i 800-tallet fvt. af samnitter, oskere og etrusker som datidens befolkning hed i området. I 600-tallet fvt. blev byen græsk og i 250 fvt. romersk. Det var en handelsby med 35.000 indbyggere. Den lå 40 m over havet, omsluttet af en 3½ km lang bymur. Men muren strakte ikke, byen voksede ud over murens grænser. (Se 63 f.v.t.-79-512-1841-1861)

Pompeji blev år 63 fvt. for første gang **ramt af jordskælv**. Halvdelen af byen blev ødelagt og befolkningen reduceret fra de 35.000 til ca. 20.000.

Men - - - så skete det igen. **Klokken 13 den 24. aug. år 79 kom et nyt udbrud** fra Vesuv, eller var det mon fra Monte Somma? Pompeji og dens nu 15.000 indbyggere, af etrusker eller tyrrenere, blev totalt dækket af et 6 m tykt lag aske og pimpsten, skønt afstanden i luftlinie fra Vesuv til Pompeji er omkring 10 km.

Men byen blev denne gang ikke ødelagt, trods det at aske slyngedes 30 km op i luften. Der findes en øjenvidneskildring af begivenheden. Plinius den yngre fortæller fra sin onkel, der var kommandant over militæret. - Om en mærkelig sky, der kom fra bjerget Vesuv. Om onklen der forsøgte at redde beboere fra søsiden, ved at sejle ind i askeskyggen. De bandt puder på hovedet for at beskytte sig mod nedfaldne klippesten. De så flammerne og lugtede svovl. -

Det menes, at udbruddet har varet i tre dage, og at menneskene er blevet kvalt af giftige gasarter, idet ligene ikke bærer præg af kampe.

Også byerne **Hercu'laneum og Stabiæ blev stærkt ødelagt**, her blev 10.000 dræbt under 25 meter aske. I dag ligger byen Resina over Hercu'laneums ruiner. Begge disse byer er kun delvis udgravet.

I 512 **luder Pompeji** igen under et udbrud fra Vesuv, men da var byen forladt. Området lå øde og glemt hen i over 1200 år gemt under 10 mia. tons aske og pimpsten. I 1748 fandt man igen byen, da man skulle bygge en akvædukt.

Fra 1861 begyndte en **systematisk udgravning**. Den afslørede en blomstrende håndværks-, handels- og industriby på ca. 15.000 indbyggere. Til nu er der fundet ca. 2.000 menneskelig, og lig af dyr der har stået bundet. Der er lavet masser af afstøbninger af ligene. Det foregik på den måde, at når man ved udgravningen i det 6 m tykke lag af aske og pimpsten fandt ligene, eller skal vi sige det manglende lig, for disse var på det nærmeste forvitret, så der i stedet var

et tomt rum, dette tomrum fyldte man op med gips, og havde dermed en perfekt afstøbning, senere er man gået over til at bruge glasfiber.

Intet var ødelagt, og udgravningen af bygninger, dyr og menneskelig har givet et fantastisk billede af arkitektur og dagligdag for 2000 år siden. Private boliger og rigmandsvillaer med freskovægmalerier og husgeråd, bageri, torve, kontorer, basilika, som var datidens børns- og retsbygning, der senere anvendtes til mange forskellige formål såsom kirke, slagtehus, tempel, teater, gladiatorkaserne, badeanstalt og sågar bordel. Så basilikaer har været igennem alle livets yderpunkter.

Afgrøderne har været vin, abrikoser, fersken, majs, citrusfrugter, tomater og asparges.

En vandretur i Pompeji er ikke bare en lille spadseretur, i alt dækker gravkomplekset 56 km², så der må vælges. Og der er interessante oplevelser overalt. Vi ser Apollontemplet med statuer af Apollon, hans tvillingsøster Diana samt sol- og jagtguden.

Forum i Pompeji med Jupiter-templet er byens centrum. På det enorme torv, der er dækket af flotte travertinsten, har der været holdt handelsmarked, bl.a. uld var en meget stor artikel. Amfiteatret havde plads til 20.000 tilskuere, der sikkert med glæde har overværede de barske gladiatorkampe.

Datidens **vekselerer** kunne også lide den tort at gå fallit. Skete det, var det deres pligt at slå deres vekselers disk i stykker og råbe bancorotto. På italiensk betyder ordene banco = bæk og rotto = i stykker. Så nu ved du, hvad du har at gøre, hvis pengene slipper op - bankerot. Gennemsnitshøjden for 2000 år siden var mellem 150/160 cm og gennemsnitsalderen 35 år.

På de udgravede lig kunne man tydeligt se, **hvem der var slaver**, idet de bar et mavebælte for at kunne genkendes. Det var nemlig meget nedværdigende at sætte sig bag ved en slave.

I termerne, der har sit originale gulv, ser vi **guden Atlas**, ham der bærer himmelhvælvingen. Her bærer han alle hylderne hele rummet rundt. På hylderne har der stået olier, børster, klude og sand. En tre-i-en var der vel også. Vandhanerne er mærket med tre ord. Frigidarie, som betyder iskoldt og er godt for blodomløbet. Teppidarie som betyder lunkent, her smurte man sig ind i sand og olie og skrabe de døde hudceller af med et skrabeinstrument "*Strigille*." Callidarie, som betyder varmt og er et saunaagtigt bad.

Pengene, man brugte, var **romerske mønter sesterts**, der havde en værdi af 2½ as.

Kobbermønten **as** var præget med Janus-hoved og skibsstævn.

På visse områder har romerne været meget fremsynede, fx er vejene adskilt til gående og kørende trafik. **Vejmaterialet er tufsten**, en porøs bjergart hærdet af vulkansk aske. I vejene med den kørende trafik har hjulene nedslidt dybe spor i tufstenene. Med visse mellemrum er der en fodgængerovergang, dvs. at der tværs over vejen er nedlagt tre trædesten, der rager ca. 20 cm op. Det forudsætter at hjulafstanden på vognene er nøjagtig ens, for ellers passer vognenes hjul ikke præcist mellem stenene. Med til historien hører, at der selvfølgelig var ensrettet trafik i de smalleste gader, det markeredes ved et skilt med billedet af et æsel, den vej æslet vendte snuden, det var trafikretningen. - Genialt – og husk det er 2000 år siden.

Mens vi går langs vejen, bliver vi gjort opmærksom på én af vejstenene. Den har indhugget billedet af et **fallossymbol**, symbolet på frugtbarhed. Sagt knapt så indpakket penis i erigeret tilstand.

Da vi kigger lidt nærmere, opdager vi, at den er placeret lige før et vejkryds, hvorfor mon? Ja, du har ganske ret. Det er et vejskilt, der peger til bordellet, der lå om næste hjørne.

Lupanare hedder dette **bordel**. Lupa er det italienske ord for ulv, og markedsføringen havde været helt perfekt, for på balkonerne sad kvinderne og hylede ud i natten som en ulv for at tilkalde en mage, som i dette tilfælde ofte var sømænd fra den nærliggende havn, der var på landlov. En i vort selskab mente, at denne branche var kvindens ældste erhverv. Det kan dog herfra på det kraftigste afvises. Nej, hun var nemlig - æbleplukker.

Og **hvad var så prisen**, den var to as for en stor oplevelse, hvad der så end lå i det, eller du kunne få to glas vin. For én as kunne du få en almindelig oplevelse eller et glas vin. Vi fik ikke lejlighed til at afprøve forskellen. Tæt ved bordellet ser vi et gadeskilt, igen viser det fallossymbolet, hvor mon det viser hen. Ja, ganske rigtig her boede lægen, der havde specialiseret sig i behandling af kønssygdomme. Man må nok sige, at også dengang havde man næse for den handelsmæssige samhörighed.

Foran en **taverne**, som er en slags butik eller måske nærmere et værtshus, ser vi, at de havde brugt skydedøre og solsejl. Udenfor var der boret hul i fortovsfliserne beregnet til at binde sit æsel. Toiletter havde man kun som fællesrum, de var som i Ostia Antica.

Under rundturen **fanges vi af en byge**, det lyder som værende ikke særlig populært. Men efter en kort stund er vejret fint igen, og den før så trykkende varme har ændret sig til en behagelig frisk brise.

Det er **den lokale guide** på stedet, der skal fortælle os om Pompeji og dens historie, det klarer hun på engelsk. Men vi forstår nu bedre det danske, så derfor bruger vi vores danske guide Henriette, men det er ikke tilladt, hun må kun oversætte, og kan ifald det opdages medføre bøder. Derfor har de to guider truffet den aftale, at kommer der betjente i nærheden, begynder den lokale guide omgående at snakke om stedet.

Der skulle ikke gå lang tid, før det blev aktuelt. To betjente kommer i stille roligt trav hen imod vores gruppe, vi lytter intens til det engelske sprog, men det er svært at holde "masken." Skuespil for folket, - men vi fik ingen brød. Dog så vi thermopylæ - datidens folkekøkken.

Kun 3/5 af udgravningerne i Pompeji er tilendebragt, resten venter på penge og en teknologisk bedre udgravningsmetode.

Vores rundtur er på slutningen. Der er mange indtryk og tanker, der skal redigeres i hjernen. Hvordan levede man for 2000 år siden og ikke mindst, hvad har de stakkels mennesker tænkt, da katastrofen indtrådte, eller har de overhovedet nået at tænke. Det kan vi kun håbe på, at de ikke har. En del af detaljerne er trods ihærdig opsamling sandsynligvis alligevel gået tabt, men trods det er der rigeligt at notere.

Alle var vi meget glade for, at vi havde **Henriette** som vores guide også på denne tur. Hun gjorde igen et meget fint stykke arbejde. Fortalte os en masse om Pompeji, men også mange

andre detaljer fra livet i Italien før og nu. I de enkelte tilfælde hvor hun ikke har kunnet svare på de nærgående spørgsmål ikke mindst fra en umættelig historiesluger på holdet, så har hun den følgende dag kunnet servere fakta. Hendes naturlige måde at servere sin viden på, hendes venlige, vindende væsen og en udpræget fortælleevne der givetvis udspringer af hendes større interesse for historie end for Se & Hør, gjorde hende meget populær og vellidt.

På vej til en tiltrængt frokost ser vi ud over **Napolibugten mod Capri** i det fjerne. Den smukke og frodige ø på kun 10,3 km² med Den blå Grotte.

Frokosten består af grønsagssuppe og culotte. Men tænk - de havde skåret culotten på den forkerte led - på langs af fibrene en "dødssynd." Det burde ikke kunne ske, fagfolk ved, at det gør kødet sejt. Smagen var der dog ikke noget i vejen med. Tilbehøret var pommes frites og desserten friske frugter blommer og druer, der netop nu ved høsttid smager allerbedst. Til herlighederne får vi vand og hvidvin. Vort bord fik to flasker hvidvin, skønt vi kun var tre personer, vi klagede dog ikke, til gengæld forærede vi det madmæssige overskud til hotelhunden, der bedende traskede rundt iblandt os.

Vores gruppe havde fået tilbudt **10% på alle udflugterne**, det var vi alle yderst tilfredse med. Det indebar imidlertid, at "Juntaen" skulle lave det samlede regnestykke over alle tilmeldingerne og afregne samlet for hele gruppen. Det blev en meget sej opgave med en lang, l-a-n-g, l- a - n - g kø.

Tænk, der var **en enkelt** der, da han endelig var nået frem til "Juntaen," først skulle til at diskutere, hvilke ture familien skulle med på. Endelig efter nogen diskussion var meldingen klar, og udregningen kunne påbegyndes. Men ak, efter at udregningen var tilendebragt, havde en fornyet familiediskussion bestemt, at én af turene alligevel skulle slettes, med en ny omregning til følge. Endelig - men ak og ve en kontraordre bestemte, at det skulle den alligevel ikke. Endelig er man kommet til betalingen, men det er sandelig ikke så ligetil, for en vis del skulle betales med lire, en anden del med kroner og endelig en sidste del med Dankort.

"Fanden og hans pumpestok" lød det ned i rækken, for alt dette var forløbet af blot én enkel families overvejelser, alt imens utålmodigheden fra den bagved liggende kø voksede i takt med, at køen blev længere og længere, sidste mand havnede ude i den friske luft.

Tak - at det kun var én enkel familie, der udsatte os for denne adrenalinprøve. Ellers havde alle bestillingerne været omsonst, de resterende dage ville være gået i køen.

Den regnskabsmæssige konfirmation af det efterhånden meget komplicerede regnskab, oversteg helt **"Juntaens" evner**, grundet det alt for store indhold af adrenalin i blodet. "Ekspertgruppen" dvs. de to stats-autoriserede revisorer blev hevet op af mølposen. Efter at disse havde rykket sig selv i håret i næsten tre timer, kom meldingen: "Der er 10 lire for meget i puljen," og de blev naturligvis rettelig tilbageført til den "heldige." Hvem tror du, det var? - Ja, rigtig gættet - "Fanden og hans pumpestok." Skriverkarlen erfarede, at **"Juntaen" var meget taknemmelig** for den regnskabsmæssige bistand fra de stats-autoriserede revisorer.

En anden ting der yderligere gjorde hele seancen kompliceret var, at **hotellets hovednøgle** til gæsternes lejede pengebokse var forsvundet. Så de der skulle hente penge i boksen kunne

ikke afregne. Værre var det, at Lars, der får livsvigtig medicin, heller ikke kunne få dette. Grundet hans tidligere dårlige erfaringer med medicin, der var blevet stjålet, havde han lagt det i betryggende sikkerhed i boksen. Lars måtte til læge og fik via en kontakt til sin hjemlige læge i Danmark ordineret den rigtige medicin. Men utilgiveligt er det, at hotellet ikke har en ekstra nøgle til at klare en sådan situation.

Skolesystemet i Italien begynder med 5 år i grundskolen og herefter 3 år i mellemskolen, hvor der vælges mellem teknisk eller boglig linie. Klassekvotienten er i de offentlige skoler 30 elever og i privatskolerne 20 elever. Privatskolerne er klostreskoler, hvor der bæres uniform. Det videre forløb i gymnasium og universitet er nogenlunde, som vi kender det. Alle udgifter til skolemateriale betales af eleven.

Militærtjenesten er normalt 9 måneder i marinen dog 18 måneder.

Gennemsnitslønnen i Italien svarer 8.000 kr. pr mdr. efter skat. Skatten er 43% altså ikke meget mindre end i Danmark. Feriepenge kender man ikke i Italien, men både i august og december får man løn for 2 måneder. I Norditalien får man en højere løn end i Syditalien, differencen svarer nogenlunde til forskellen i leveomkostningerne.

Dagens mål er de kristne gravanlæg **katakomberne**. Til turen er der tilmeldt 36, men ved optællingen er vi 45, det viser lidt af Henriettes popularitet. Efter lidt busomrokering er vi klar til at "gå under jorden."

Ud ad Via Appia går det. Det var her, apostelen Peter, da han i et syn **mødte Jesus**, stillede spørgsmålet: "*Domine, quo vadis,*" "*Herre, hvor går du hen.*" På stedet er der bygget en kirke af samme navn. Katakombe er en underjordisk gang med indmurede grave. De findes i Israel, Egypten, Frankrig og på Malta. Men Roms Katakomber er de mest berømte og med tæt på 1000 km gange også de største. Romerne brændte de døde. Men de kristne og jøderne begravede dem.

Under **kristendomsforfølgelsen**, der startede i år 64 under Kejser Nero (se 54), der regerede fra 54-68, blev kristendommen en forbudt religion. Neros forfølgelse af de kristne kendte ingen grænser for grusomheder, han var umenneskelig hård, fx blev kristne smidt i havet som foder for muræner.

De kristne fik ordre på, at deres døde skulle begraves udenfor bymuren, og de måtte kun begraves på egen jord. Men de kristne var fattige, mange ejede ikke jord. Derfor fandt de på at grave i dybden under hinanden. Undergrunden, der her består af vulkansk aske kaldet tuf, er porøst og derfor let at grave i, men det bliver stenhårdt, når det kommer op til jordens overflade og får ilt. Historien fortæller, at Katakomberne brugtes som skjulested for de forfulgte kristne, men det er ikke rigtigt, for alle vidste, hvor gravene var, og det var en kirkegård alle kunne gå ned i. Her holdtes gudstjenester, og pilgrimme strømmede til, men i hælene fulgte gravrøvere, der stjal marmorplader til byggemateriale.

Katakomberne udviklede sig til lange underjordiske gange, **ned til fem etager** har man fundet. Ligene blev begravet i indtil seks lag over hinanden ind i gangenes vægge, som lå de på hylder. Efter begravelsen blev den enkelte grav tilmuret. Der er i alt fundet omkring 100.000 grave, heraf er ca. 1/3 børnegrave. De fleste grave er fra 3-400-tallet. Først i 315 blev kristendommen igen tilladt, det var under Kejser Konstantinos I den Store, der regerede fra 306-337.

Vi besøger **Catacombe di San Domitila** en af Roms fem katakomber. Jorden var skænket til de kristne af et barnebarn af kejser Vespazian. Hun sympatiserede i det skjulte med de fattige kristne. En munk i sin hellige dragt fortæller os på "skandinavisk" lidt af katakombernes historie. Det går meget hurtigt, han har en plade, han sætter på, og når den er til vejs ende, starter han forfra igen, - *næste hold* - sådan føles det. Vi ledes nu ned i de underjordiske gange, hvor vi besøger Basilica Petronillae. Det er en særlig stemning, der opleves i dette gravkammer, vi ser dekorationer, freskomalerier eller er det mon datidens graffiti. Længe har vi ikke vandret i de smalle gange, før vi udmærket forstår historierne om vildfarne mennesker i katakomberne, for vi aner ikke, hvor vi befinder os, der mangler i høj grad gadenavne og bykort. Stedets guide samt afmærkede snore leder os dog den rette vej rundt.

Ved udgangen kan man for 500 lire købe et **fyrfadsllys**, og tænde det som et minde for de døde sjæle. Eller måske er det for at købe sig lidt god samvittighed, hvis det er det, man trænger til. Selskabet synes ikke at lide af dårlig samvittighed, der var kun én person, der slap 500 lire. Betyggende var det ikke at konstatere, at denne ene person var stats-autoriseret.

Tæt ved Catacombe di San Callisto passerer vi **Kinagraven**, eller Fosse Ardeatinergraven som det hedder lokalt. Her blev 32 tyskere dræbt under Anden Verdenskrig. Som gengældelse hentede tyskerne 335 romere, hvoraf de fleste var jøder, de blev alle 335 brutalt skudt her den 24. marts 1944, hvor nu et tankevækkende monument Fosse Ardeatine forestillende tre sammenbundne mennesker minder os om den tragiske begivenhed.

Vi er på vej op i **Albanerbjergenes smukke natur**. Kommer til byen Nemi, der ligger ved to kratersøer. Nemi er kendt for sine skovjordbær og sine dansefestivaler. Selveste Bolsjojballeretten har optrådt her. Det fortælles også, at Henrik Ibsen i 1867 begyndte sit skuespil "Peer Gynt" i Arriccia en naboby til Nemi.

Ved hjælp af et slusesystem tømte man kratersøerne i 1926 og fandt to pragtskibe fra kejsertiden. Et projekt der finansieredes af Mussolini. Der blev bygget et museum til dem, men i 1944 stak tyske tropper ild til skibene, hvoraf der kun er sparsomme rester tilbage.

I byen **Frascati** gør vi holdt, byen er berømt for sin hvidvin af samme navn. Vinen er kendt i hele verden - og mange andre steder - blev der vittigt tilføjet. I en vinstue får vi serveret et glas af den skønne friske drik for 1500 lire. Stedet er et lille simpelt baghus til et vindestilleri, væggene er fyldt op med tønder, kander, krukker, tragte, flasker og hvad der ellers hører med til vinfremstillingen. Efter at have nydt denne drik i behageligt selskab, må vi ud og se på den gamle spændende by, der har en fantastisk udsigt ind mod Rom. Også børnekarnevaler og olivenolie er Frascati kendt for, specielt deres olie fra første pres extravergine, den vi kalder jomfruolie.

I udkanten af byen ser vi **Frederiksberg Slot**, - nej - det kan vist ikke passe - og alligevel. Historien er, at den unge prins Frederik af Danmark, senere Kong Frederik IV, var blevet håbløs forelsket i en niece til den fornemme italienske Aldobrandinislægt. Den unge dame var dog ikke synderlig interesseret, så prinsen byggede resolut Frederiksberg Slot, som en tro kopi af hendes fødehjem i Frascati, det forærede han hende, hvis hun ville flytte til Danmark. Det var dog alt sammen forgæves. Sikkert klog nok af pigen, for Kong Frederik IV var ikke let at omgås. Han blev gift med Louice af Mecklenburg, med hvem han havde et anstrengt forhold. Kongen havde flere elskerinder og begik to gange bigami. Louice døde i 1721,

allerede dagen efter begravelsen giftede Frederik IV sig med Anna Sophie Reventlow, der som 19-årig blev viet til kongens venstre hånd. Kongen havde forelsket sig i hende ved et kostumebal på Koldinghus i 1712, og allerede dengang bortført hende. Frederik IV blev i sine sidste år grebet af pietismen.

Vi er blevet forberedt på, at vi nu kører ud for at se et **meget mærkeligt naturfænomen**. Mens vi kører op ad bakken gennem en skov, holder buschaufføren og stopper motoren. Guiden spørger os, hvilken vej der er opad, væddemålene fløj rundt i bussen, men egentlig er ingen i tvivl, vi er kørt opad. Chaufføren løsner håndbremsen, og langsomt begynder bussen at trille i kørselsretningen "op" ad bakken. Højest besynderligt - vi tror ikke vore egne øjne. Efter yderligere at være kørt et lille stykke "op" ad bakken, vender bussen og kører "ned" ad bakken, igen holder chaufføren, og igen siger vore øjne, at vi nu kører "ned" ad bakken, han løsner bremsen, og nu triller bussen stille baglæns "op" ad bakken. Det ser ud til at være et fænomen, mange er bekendt med, for der er adskillige biler, der stopper op, og vi ser også hos dem forundrede udtryk i ansigterne. Hvorfor mon naturen spiller os dette puds, "jeg ved det ikke," men den gør det alligevel.

Målet er en smuk beliggende restaurant, hvor vi skal spise frokost. Vi ser ned over kratersøen, der kalder for **Dianas Spejl**, Diana er den romerske jagt-, lys- og frugtbarhedsgudinde.

Det fortælles, at Månen kan genspejle sig tre gange i søen. Restauranten tilhører forfatter, journalist og kunstner Ulla Kampmann, der er datter af Hakon Milcke. For 35 år siden kom hun til Nemi, her forelskede hun sig i byens slagter og forholdet holder stadig. Ulla Kampmann har skrevet bogen: "*Ingen metadon, kun spaghetti.*" Hun holdt et lille foredrag for os om stedet, italienske skikke og ikke mindst om mad og måden maden tilberedes på, fx er der 600 forskellige måder at lave spaghetti på, og så fik vi at vide, at pizza er verdens mest spiste ret. På Oehlenschlägergade i København har Ulla Kampmann åbnet restaurant Nemi, der efter sigende er meget populær.

Menuen, vi skal nyde, lyder på to **forskellige pastaretter** den ene med chili peber, som efter Ulla Kampmanns udsagn er meget sundt. Den anden en kulsvierpasta, hvad der end menes med dette specielle ord. Som hovedret står der benløse fugle, det passer nu ikke helt, for de havde alle et "*træben.*" Desserten var med jordbær, det stor der i hvert fald på menuen, men jordbærerne var fuldstændig grønne, faktisk var det druer, skønt den falske varebetegnelse smagte de udmærket.

Efter frokosten bevæger vi os rundt i og omkring restauranten og på terrassen, hvor vi nyder den **pragfulde udsigt**. Ulla Kampmann har lagt reproduktioner af sine malerier og tegninger frem på terrassen, hun går iblandt os og signerer gerne de værker, vi måtte falde for, og det ser ud til, at handelen går strygende.

Næste programpunkt er Alba Longa for at se **Castel Gandolfo**, som er pavens sommerpalads. Den ligger 400 m over krateret ved Lago di Albano, den vi kalder Albanersøen. Vi kommer ikke indenfor, for paven er her, Schweizergarden står nemlig vagt, og det gør den kun, når paven er hjemme. Fra Loggia della Benedizione, et bestemt vindue i paladset, uddeler paven hver søndag i sommertiden den traditionelle Angelusvelsignelse, den transmitteres også over radioen. Paladset bruges også som stjerneobservatorium. Over indgangen til paladset hænger et ur, men det er ikke et helt normalt ur, for uret har kun seks timer, vi fik også at vide

hvorfor, men tænk - det har jeg glemt, og det har ikke været mig mulig, at finde det i diverse bøger. Så nu er jeg spændt på hvem der er hurtigst. (Nu år 2002 stadig ingen reaktion)

Byen Alba Longa har sit navn fra Romulus og Remus morfar, der kæmpede mod romerne, det står der noget om under Roms historie.

Albanersøen er meget dyb, 170 m er der til bunden. Den er et yndet udflugtsmål, der indbyder med sit meget rene vand til en svømmetur, og der dyrkes meget sejlsport her. Det var også her kajakroeren Erik Hansen fra Holstebro ved OL 1960 tog både guld- og bronzemedalje. Rundt om søen er der en 10 km dejlig vandretur, der benyttes flittigt.

Tilbage på hotellet bestemmer vi, at arrangere et **terrasseparty** på taget, da det er den sidste aften i Rom. De forskellige dukker op med pølse, paté, ost, brød, frugt, vin og øl. Snakken går livlig om kejsere, paver, konger, præsidenter og alt hvad de har bedrevet af godt og skidt, og det er ikke småting. Vi andre har kun gjort "*gode gerninger*." En rigtig hyggelig snakkeaften slutter ud på de små timer.

Den **sidste dag i denne ferien** er oprundet, værelset skal være forladt kl. 12, men bussen henter os først kl. 20:45. En "*hjemløs*" dag venter os.

Formiddagen bestemmer vi at bruge til **besøg på et marked**, der kun ligger ti minutters gang fra hotellet. Her er et sandt leben af folk såvel handlende som kunder.

Grøntboder er flest i antal, og det er her som alle steder i syden spændende at gå stille rundt og iagttage det store udbud af fremmedartede grøntsager og eksotiske frugter. Samt at nyde duftene og det flotte farvespil.

Blomsterboder, selv om de ikke helt står mål med vores sidste tur til Madeira, der er berømt for sine blomster, så bliver man glad og i godt humør over naturens gavmildhed og de herlige dufte.

Angående dufte kan det samme ikke helt siges om **fiskeboder**, men det er spændende at se det store og varierede udbud af fisk. En del af dem går endda levende i baljer, bøtter, krukker eller spande, der står på jorden.

Slagterboder ser ikke alle lige appetitvækkende ud, specielt bemærker vi det store udbud af indvolde. Det ser ud, som om alt kan bruges. Stadsdyrlægen derhjemme ville få travlt, om hans arbejde blev flyttet hertil. Vi falder dog for en italiensk spegepølse, om det er fordi, den er grøn af mug, eller det er fordi, vi er indfanget af stedets stemning, det skal være usagt, men med hjem kom den, og det må nok indrømmes, at den smagte lidt bedre i sit vante miljø.

Krydderiboder er også spændende, i sække står de forskellige krydderier, derudover er der nødder, mandler, olivenolie etc. Vi køber et kg mandler, og yderligere et kg der er afskallede. Og så skal vi da lige også have en liter extravergine, olie fra første pres, den vi kalder jomfruolie.

Osteboder lugter vi på lang afstand, også her er der mug på mange af ostene. Et stort stykke ægte parmesanost får vi pakket godt ind, så det ikke skal forpeste hele flyveren.

Der er **boder med isenkram, tøj og sko**. I en af skoboderne står på et skilt: “*Sko frit valg 25.000 lire,*” jeg stopper op og kigger, der er lige dem, jeg mangler en pæn sort lædersko. Mange sekunder går der ikke, før en ivrig sælger har placeret mig på en taburet, hentet omtalte sko, som han kvikt havde lagt mærke til, havde min interesse, lagt et stykke pap ud foran taburetten og var hurtig til at hjælpe mine sandaler af. Øjeblikket efter er jeg den lykkelige ejer af et par nye sorte snøresko. Tænk 100 kr. ægte læder - jamen det er da billigt.

Allermest interessant på sådan en markedstur er det at studere **mennesketyper**. Alene italienernes kropssprog er helt unikt. Med arme, ben, ører og øjne spræller de rundt på arenaen. Forestil dig to mennesker udenfor din hørevidde stå og diskutere, hvordan vejret var i går, et sted står der to danskere, et andet sted to italienere. Ingen er vist i tvivl om, hvilket optrin der er det mest maleriske, og på italienernes facon har du bestemt også en bedre fornemmelse af, hvordan vejret egentlig var.

Vi får for øvrigt af vide, at romerne ikke er afholdte af deres landsmænd. Måske er det i stil med os, som når vi omtaler - “*københavnere?*”

På et hjørne sad en lille, indtørret, krumbøjet og gammel dame på sin **malkeskammel**, med bomuldskjole og tørklæde. Hun forsøgte at sælge nogle grøntsager formentlig udbyttet fra en lille stump jord. Munden i hendes krøllede ansigt knevrede ustandseligt, uanset om der var kunder eller ej. En herlig type. Alle hudfarver er repræsenteret på dette internationale marked. Japanske turister med bøllehat, fin habit og tre fotografiapparater om halsen. Enkelte danske turister ser vi også, med topmave, et enkelt fotoapparat om halsen og hvide stikkelsbærsovekammerben.

Eftermiddagen har vi bestemt skal foregå med en tur til **Roms Domkirke** på Piazza di Porta San Giovanni in Laterano. Det er Roms første kristne basilika, den har stået på stedet her siden 313. Ganske vist er den brændt et par gange, men genopført. På toppen af kirken knejser syv m høje statuer af Jesus, Johannes Døber, evangelisten Johannes og kirkefædrene i alt 15 statuer er der.

Også her kan man ved indgangen købe fyrfadslys **for at frelse sin sjæl**. Et andet sted kan man putte en mønt i en automat, så tænder en lampe, ikke særlig romantisk, men dog fri for risiko for nye ildspåsættelser. Med betænkelighed konstaterer jeg at en revisor, statsautoriseret endda, ofrer en mønt, gad vist om der alligevel havde været mere end de 10 lire i overskud forleden, men ikke et ord om hvem der trænger til syndsforladelse, så vi kalder ham bare for - Allan.

Der er noget **kludetæppeagtigt** over domkirken, en bygning med meget forskellig byggestil. Den oprindelige facade er tegnet af Galileo Galilei (se 1564).

Igen bliver vi **duperet**, når vi træder ind i Domkirken, også den er enorm stor. Specielt loftet er utrolig smukt. Der er flere skriftestole i kirken, her lyser en lille lampe, når en “*synder*” er i gang med at lette sin samvittighed. Jeg lister nærmere, kan faktisk godt høre hvad de siger, men desværre forstår jeg ikke sproget, så jeg kan beklageligvis ikke servere den pikante historie for dig. Bag kirken ligger en fredfyldt klostergård.

På den anden side af gaden skråt overfor domkirken ligger kirken med **Den Hellige Trappe**. Det hævdes at være den trappe som Kristus besteg, da han blev forhørt af Pontius Pilatus.

Pilgrimme bestiger de 28 trin kravlende på deres knæ, for hvert trin beder de en bøn. Trappen er næsten fuld af kravlende mennesker, og det ses tydeligt, at de beder en bøn for hvert trin. Jeg snyder, går op ad en sidetrappe. Heroppe i det allerhelligste Sancta Sanctorum findes et billede af Kristus, som man hævder evangelisten Lukas har malet, ganske vist med hjælp fra en engel.

På pladsen foran står den højeste og **ældste obelisk i Rom**. Den er 47 m høj og er i 150 fvt. bragt hertil fra Ægypten. Måske også stjålet? Den har tidligere stået ved Circus Maximus.

En uges intense oplevelser er til ende. Det blev kun en lille bid, vi nåede af **det mægtige Rom**. Men mange ting blev sat på plads i vore erindring om byen Rom, der har været centrum for verdenskulturen på godt og ondt gennem mere end 2000 år.

Hjemturen går planmæssig og præcist. **Forplejningen om bord** på flyet er et stykke med røget ål og et stykke med dyrlægens natmad, meget velvalgt til det sene tidspunkt kl. 23. Ellers må det indrømmes, at på det kulinariske plan så skuffede romturen lidt. Vi havde hørt så meget rosende om det italienske køkken, men vi oplevede ikke den helt store kulinariske åbenbaring. Men måske kunne det skyldes en vis skelen til prisen.

Skønt at rejsen gik pr fly, bus på den afstand ville være en sej omgang og beslaglægge alt for megen tid. Et lille minus skal dog nævnes, vi savnede ind imellem en sang. Tit havde der været god lejlighed til et par danske sange, det styrker sammenholdet.

I Billund står bussen klar, og efter at vi er kørt over Ikast med "*de udenbys*," lander bussen i Herning kl. 2:55, hvor familie og venner står klar til afhentning af de trætte hjemkomne feriegæster. Det er endnu engang afslutningen på en særdeles oplevelsesrig tur. Hanne og mig håber, vi igen kan få lejlighed til at være med i flokken. Nu skal Hanne hjem og pleje sit brækkede ben, og det kan oplyses, at efter få uger havde benet fundet sin vante facon, og Hanne er igen "*næsten*" som ny.

Tak for selskab på turen det gælder også dig, der kun har været med som læser af herværende historie, forhåbentlig har også du oplevet noget positivt. Hvad mon næste tur vil bringe af oplevelser, og hvor på kloden bliver det?

På gensyn i Hirtshals, Hee eller Himalaya?

Frede Lauritsen

Kronologisk opbygning af hændelser og personer der har været med til at tegne Rom og Italien siden Romulus og Remus.

1200 fvt.

Arkæologerne har fundet bevis for, at området har været beboet i 1200 fvt.

900 fvt.

Oldtidsfolket etruskerne, der også kaldes tyrrhenerne, har boet her omkring 900 fvt.

753 fvt.

Den 21. april 753 fvt. blev Rom, ifølge legenden, grundlagt på Palatinerhøjen af tvillingebrødrene Romulus og Remus. De var sønner af Mars og prinsesse Rea Silvia, en 22-

årig datter af den afsatte Kong Numitor af Alba Longa. Men fødslen var kriminel, for Silvia var vestalinde, dvs. hun havde forpligtet sig til 30 års kyskhed. Straffen bestod almindeligvis i at blive muret inde - levende, men som kongedatter slap hun billigere og nøjedes med at blive kastet i Tiberen. Romulus og Remus blev i en kurv sat ud i Tiberen, som en anden Moses. Legenden fortæller, at kurven strandede, fordi vandstanden faldt. Drengenes skrig tilkaldte en hunulv, og det var åbenbart en rar ulv, for hun ammede drengene. Herefter blev de opfostret hos hyrden Faustulus og hans vellystige kone Larentia. Da Romulus og Remus blev voksne, genindsatte de morfaderen Kong Numitor og på Palatinerhøjen grundlagde de den nye by - Rom.

Men kort efter blev brødrene uenige og 21. april 750 fvt. dræbte Romulus sin bror Remus.

331 fvt.

Verdens første rødstrømper skal findes på den tid, for i 331 fvt. opstod der et massivt kvindeoprør i Rom. De ville ikke fortsat finde sig i underkuelse, resultatet var, at mange mænd døde af forgiftninger.

307-272 fvt.

Pyrrhos (319-272 fvt.) var konge af Epeiros i Grækenland, der ejede den sydlige del af den italienske halvø som koloni. Efter Samnitterkrigene manglede Rom kun denne sydlige del. Pyrrhos, der var en vidt berømt kriger, blev af kolonisterne, der følte sig truet fra Rom, bedt om støtte. Pyrrhos landede i Tarant med en hær på 25.000 soldater og 20 krigsefanter. Det første slag mellem romerne og grækerne fandt sted ved Heraclea, her vandt Pyrrhos takket være sine elefanter. Næste sejr kom ved Foggia i 279 fvt., det blev en dyrekøbt sejr hvor Pyrrhos udbrød: *"En sådan sejr til - og jeg er fortabt."* Herfra har vi udtrykket: *"En pyrrhossejr."* I 275 fvt. tabte Pyrrhos i Beneventum og vendte tilbage til Grækenland. Pyrrhos blev dræbt under kamp i Argos 272 fvt.

264-241 fvt.

1. Puniske Krig mellem Rom og Karthago, der var de eneste magter i Middelhavsområdet. Kampen stod om Sicilien, fordi kartagerne rådede over Sardinien, og romerne indså faren for, at kartagerne yderligere ekspanderede. Romerne sejrede, og snart efter erobrede de også Sardinien.

234-149 fvt.

Cato den Ældre Marcus Porcius Cato. Landadelsmand, konsul, senator og censor der boede i området Tusculum SØ for Rom. Han var Karthagos stædigste modstander og endte alle sine taler i senatet med ordene: *"For øvrigt mener jeg, at Karthago bør ødelægges."* Cato skrev en håndbog i agerbrug, der stadig er bevaret og en bog om Roms historie.

219-201 fvt.

2. Puniske Krig. Kartageren Hannibal brød op fra Karthago i Spanien med 60.000 mand, 12.000 ryttere og 37 krigsefanter og gik over Alperne for at føre krigen på italiensk jord. Den farefulde operation over Alperne tog 15 dage, kostede halvdelen af rytteriet samt flere tusinde fodfolk. Hannibal, der betragtes som historiens største feltherre, led sit endelige nederlag ved Zama i Tunesien. Igen havde romerne sejret, og Karthago måtte afstå store dele af de afrikanske besiddelser, alle områder udenfor Afrika, alle krigsefanterne og flåden. Udover en stor krigsskadeserstatning måtte de give løfte om aldrig mere at føre krig uden Roms tilladelse.

149-146 fvt.

3. Puniske Krig. Kartagerne var gennem flere år blevet udplyndret af numiderne, et nomadefolk i Tunesien. Trods løftet til Rom efter 2. Puniske Krig angreb man numiderne. Romerne sad ikke dette overhørig, men sendte en hær til Karthago. Senator Catos ord:

“For øvrigt mener jeg, at Karthago bør ødelægges,” blev til virkelighed, byen blev brændt, nedrevet og overpløjet så ikke sten på sten blev tilbage. Herefter blev Karthago en romersk provins under navnet Africa.

100-44 fvt.

Gajus Julius Cæsar romersk statsmand og feltherre født 13. juli 100 fvt. Et vildt ungdomsliv var årsag til, at han havde en stor gæld, som han kom ud af ved at blive statholder over Spanien og senere over Gallien. Kom i krig med Gnæus Pompejus Magnus (106-48 fvt.) idet han 13. jan. 49 fvt. gik over floden Rubicon med en legion soldater. Det er her, han udtaler de kendte ord: “*Jacta est alea,*” som betyder, “*Terningerne er kastet.*” Pompejus blev besejret, og Cæsar vandt dermed Italien, Spanien og Grækenland. Pompejus flygtede til Ægypten, hvor kongen myrdede ham i 48 fvt. Cæsar fulgte efter, og den skønne unge ægyptiske dronning Kleopatra (69-30 fvt.) forblændede ham, blev hans elskerinde og skænkede ham en søn, Cæsarion, på Nilen, som det så romantisk fortælles. Cæsar tog Kleopatra med til Rom. Cæsars sidste fjender var nu slået, han blev udnævnt til diktator 59 fvt. og fik titlen - imperator. Cæsar fik styr på udviklingen, gennemførte store reformer for Rom med bedre domstole og borgerret til provinsboer. Hans 640 gladiatorer bar sølvrustning ved kampene. Cæsar blev myrdet med 22 dolkestød i senatet ved Teatro di Pompeo 15. marts 44 fvt. af en gruppe sammensvorne ledet af Cassius og prætor Marcus Junius Brutus (85-42 fvt.), der var Cæsars yndling. Her udtalte Cæsar de berømte ord: “*Også du, min søn Brutus.*” Folkets sorg over Cæsars død var så stor, at hans ligbål blev holdt ved lige i adskillige dage. Kleopatra begik 30. aug. 30 fvt. selvmord, ved at lade sig bide af en giftslange, fordi romerne besatte hendes land.

65-8 fvt.

Horats Quintus Horatius Flaccus romersk digter søn af en frigiven slave. Horats stod på Cæsar-mordernes side. Han er stadig en af de mest læste romerske digtere, skrev om vin, elskov og naturen under mottoet: “*Nyd livet, mens tid er; det kan blive for sent.*” Kloge ord. Det er også fra Horats, vi har: “*Godt begyndt, halvt fuldendt.*”

63 fvt.

Pompeji oldtidsby 20 km SØ for Napoli, halvdelen af byen blev ødelagt af jordskælv i 63 fvt. Befolkningen reduceret fra ca. 35.000 til ca. 20.000. Byen er grundlagt i 8-600-tallet fvt.

45 fvt.

Den julianske kalender indførtes af Cæsar, den virkede frem til 1582, i Danmark-Norge dog helt til 1700, da den gregorianske kalender tog over, og som stadig bruges.

43 f.v.t.-17 evt.

O’vid Publius Ovidius Naso romersk digter der skrev erotiske digte

31 f.v.t.-14 evt.

Gaius Octavius Augustus romersk kejser. Født 23. sept. 63 fvt., adopteret af Cæsar år 44 fvt. Han fik navnet Augustus i 27 fvt. og blev den første romerske kejser. Augustus var gift med Livia. Han flyttede sin flådebase til Misenum, og efterfulgtes af magtmisbrugere og sadister med storhedsvanvid. Månednavnet august er til ære for ham.

År 0

Jordens befolkning menes at være omkring 300 millioner heraf bor ca. 1 mio. i Rom

14-37

Claudius Nero Ti’berius (42 fvt.-37) romersk kejser. Søn af Livias første ægteskab, opdraget og adopteret af Augustus. Gift med Vipsania og senere mod sit ønske med Augustus datter Julia. Ti’berius var en fremragende general, men havde psykiske problemer, stammede, var menneskesky og mistroisk med mange henrettelser til følge.

37-41

Ca'ligula (12-41) egentlige navn Gajus Cæsar romersk kejser. Viste sig ødsel og måske sindssyg. Ca'ligula blev myrdet.

54-68

Nero romersk kejser. Født 15. dec. 37 som søn af Gnæus Domitius Ahenobarbus. Moderen ægtede i 50 kejser Claudius, der adopterede Nero. Nero blev gift med Claudius' datter Octavia i år 53. Efter at moderen havde myrdet den stammende Claudius, blev Nero romersk kejser fra 54-68. Hans styre udartede sig til brutalitet, hvor han ombragte sin fosterbroder, sin mor i 59, sin hustru i 62 samt grusomme kristenforfølgelser gennem årene. Således rullede han de kristne i voks, brugte dem som stearinlys, idet han sagde: *"Det er første gang, kristendommen har kastet lys over noget."* Et monster var han.

Nero blev også upopulær i befolkningen ved væddeløbskørsel, ved at optræde som sanger, og så ødede han statens finanser bort i vild luksus. Meget nåede han trods sine kun 31 år, men oprør i Gallien og Spanien fik ham til at begå selvmord 9. juni 68.

64

Rom brænder 18. juli. Kejser Nero fik senere skylden for branden, som han betragtede fra paladsets tag, mens han spillede lyre.

69-79

Vespasi'anus (9-79) romersk kejser. Huskes specielt for sine pragtbygninger i Rom ikke mindst Colosseum som han påbegyndte, og så fordi han lagde skat på urin, der anvendtes til farvning af uld.

ca. 79

Arco di Tito eller Titusbuen er Roms ældste triumfbue, den er bygget over Sacra via mellem Forum Romanum og Colosseum af Kejser Titus' bror Domitian som en hyldest til Titus og faderen Vespasi'anus for sejrige felttog mod jøderne og erobringen af Jerusalem i år 70. Titusbuen er 20 m høj og prydet med relieffer bl.a. jødernes syvarmede lysestage.

79

Pompeji, og dens nu 15.000 indbyggere af etrusker eller tyrrhenere, blev ved Vesuvs udbrud 24. aug. 79 dækket af et 6 m tyk lag aske og pimpsten, skønt afstanden i luftlinie fra Vesuv til Pompeji er omkring 10 km. Men byen blev denne gang ikke helt ødelagt, trods det at aske slyngedes 30 km op i luften.

Der findes en øjenvidneskildring af begivenheden. Plinius den yngre fortæller fra sin onkel, der var kommandant over militæret. > Om en mærkelig sky, der kom fra bjerget Vesuv, og onklen der forsøgte at redde beboere fra søsiden. De bandt puder på hovedet for at beskytte sig mod nedfaldne sten. De så flammerne og lugtede svovl. <

Det menes, at udbruddet har varet i tre dage, og at menneskene er blevet kvalt af gasser, idet ligene ikke bærer præg af kamp.

Også byerne Hercu'laneum og Stabiæ blev stærkt ødelagt og 10.000 blev dræbt. I dag ligger byen Resina over Hercu'laneums ruiner. Begge disse byer er kun delvis udgravet. Området lå øde hen til 1748.

79-81

Titus Flavius Vespasi'anus (39-81) romersk kejser søn af Vespasi'anus (9-79). Erobrede og ødelagde i 70 Jerusalem dette gjorde hans navn udødelig.

81-96

Domitianus (51-96) romersk kejser. Vandt landet mellem Rhinen og Donau. Var grusom i sin kristenforfølgelse og endte sine dage med at blive myrdet.

98-117

Marcus Ulpius Trajan (53-117) romersk kejser. Adopteret af Nerva, som han efterfulgte.

En dygtig organisator der forstod at regere. Meget satte han i gang og oprettede hjem for fattige og forældreløse børn. Det var en periode, hvor æren begyndte at vende tilbage til kejseren efter forgængernes grusomheder. Kejser Trajan er begravet under den fantastiske 40 m høje Colonna Traiana, Trajansøjlen i en urne af guld. Som en spiral snor det 210 m lange relief sig om søjlen, fortællende Trajans sejrige togter over dakierne. Søjlen, der oprindeligt var malet i stærke farver, blev bygget 107-13 for at ære og mindes Trajans sejr.

117-138

Publius Ælius Hadrian (24/1 76-138) romersk kejser født i Spanien af romersk familie. Hadrian gjorde en fin karriere såvel civilt som militært. Han var en stor beundrer af græsk kultur.

Hadrians Vold, det romerske fæstningsanlæg i Nordengland NV for Newcastle mellem Tyne og Solway, blev bygget fra 122-128 af kejser Hadrian som et værn mod angreb fra barbarerne fra Skotland. Volden er bygget langs bakkekammene i stil som en mindre "kinesisk mur." Volden var 117 km lang, 2½ m bred og 5 m høj med 17 forter, 80 porte og 320 tårne. Den har været brugt frem til slutningen af 300-tallet. Rester af volden kan stadig ses.

200

Pasta er, ifølge arkæologiske fund blevet spist i Kina omkring år 200. Det fortælles også, at Marco Polo bragte pasta med hjem fra Kina i 1300-tallet, men undersøgelser har vist, at man på Sicilien flere hundrede år tidligere har fremstillet pasta af hvedemel.

269

"Valentine day." Den hellige Valentin døde martyrdøden ved Rom 14. feb. 269. Dagen er i engelsktalende lande blevet fejret som "Valentine Day," hvor unge elskende sender hinanden valentinekort.

306-337

Konstantinos I den Store med det latinske navn Flavius Valerius Constantinus (280-337). Udråbt til kejser i 306 af den romerske hær i Britannia, men måtte dog kæmpe mod forskellige modkejsere, før han i 324 blev enehersker.

Kejser Konstantinos besluttede at flytte Roms status som hovedstad til Konstantinopel fra 330, havde han ikke gjort det, havde denne by måske stadig heddet Byzans.

Men mange andre navne har klædt byen Byzans, der blev grundlagt ca. 660 fvt. af grækerne. Konstantinopel hed den fra 330 til 1926. I vikingetiden fra 793 til 1.066, eller yngre jernalder som perioden også kaldes, var det nordiske navn Miklagaard. Det folkelige navn var efter Tyrkiets erobring i 1453 Istinpolin. Fra 1926 og stadigvæk er byens officielle navn Istanbul, men ofte har man også brugt Istambul og Stambul. En noget indviklet sag.

Kejser Konstantinos beslutning om at flytte hovedstaden betød, at Roms indbyggertal over 200 år faldt fra 1 mio. til en ruinby på 20.000.

Konstantinos lovliggjorde, efter en sejr over Maxentius i 315, igen kristendommen, der havde været forbudt i romerriget siden 64.

Men han havde morderiske tilbøjeligheder, hans mor druknede i et varmt bad, hans ældste søn og adskillige af hans venner blev ifølge visse kilder også ombragt af Konstantinos. På sit dødsleje lod han sig døbe, måske for at råde bod på sine mange synder.

410

Rom plyndres af den vestgotiske Kong Alarik (370-410). Han viste dog det hensyn at skåne kvinderne.

476-1453

Middelalderen den historiske tid mellem oldtid og nyere tid. Oftest er den dog benævnt fra 500 til 1500. Men på nordisk plan er det fra 1.050 til 1.536. Ret forvirrende.

512

Pompeji lider igen under udbrud fra Vesuv. Men i 512 var byen forladt. Området lå øde og glemt hen i over 1200 år til 1748.

897

Stridigheder har der altid været, når det gjaldt magt. Det gælder også kirkens "mest hellige" paverne. Her serveres et makabert eksempel. I 897 hed paven Stefan VII, han gravede liget af sin forgænger Formosus op og stillede liget, der blev iført kejserdragt, for retten. Efter dommen afleveredes dragten, de tre fingre på højre hånd, som paven brugte til velsignelse, blev hugget af og liget smidt i Tiberen. Men - da en fisker fandt liget, var legemet blevet helt igen, og Formosus fik nok en gang en begravelse. Denne gang med hædersbevisninger i tilgift, hvad fornøjelse han så har haft af det. Romerne vendte sig nu mod Stefan VII og kvalte ham.

1084

Igen blev Rom plyndret, det skete i 1084, hvor den normanniske hær under Robert Guiscard (1015-85) indtog Rom.

1182-1226

Frans af Assisi grundlagde tiggermunkeordenen Franciskaner-ordenen i 1210. Han blev født i Italien af en velhavende købmandsslægt i Cortona, der er Italiens ældste by grundlagt af etruskerne på det 600 m høje bjerg, Monte Sant-Egidio. Frans af Assisi søgte ensomheden i La Celle en hule 2 km udenfor Cortona.

1300

Rom er i 1300 verdens største by med ca. 30.000 indbyggere. Byen besøges årligt af ca. 2 mio. pilgrimme. Tidligere har byen været langt større, men grundet krige og vandmangel er indbyggertallet faldet drastisk.

1300

Renæssancen startede i Firenze omkring 1300 men kom først til Danmark i 1588. Ordet renæssance er fransk og betyder genfødsel. Som stil er det genfødselen af den før kristne romerske oldtid. En stilart med sans for jordisk overdreven skønhed. De store mestre genierne Leonardo da Vinci og Michelangelo er de førende skikkelser for denne stil. Litterært er Shakespeare manden.

1377

Vatikanet gøres af Pave Gregor til pavens residens fra 17. jan. 1377. Verdens mindste stat i den nordvestlige del af Rom bebos af ca. 1000 mennesker og er på 0,44 km².

1451-1512

Amerigo Vespucci en italiensk købmand og søfarer født 9. marts 1451. I modsætning til Columbus var han klar over, at Amerika var en ny verdensdel. Vespucci skrev seks bind med rejsebeskrivelser, de gjorde ham så berømt, at den nye verdensdel Amerika blev opkaldt efter ham. Vespucci døde 22. feb. 1512.

1452-1519

Leonardo da Vinci født 15. april 1452 i Vinci nær Firenze. Et universalgeni der betegnede sig selv som maler, billedhugger, arkitekt, ingeniør, vandbygmester og musiker. Men vi kunne roligt føje endnu flere titler til digter, iscenesætter, opfinder, våbentekniker, geolog, botaniker, anatomiker, matematiker, astronom og fysiker. Indenfor alle disse felter har han også udmærket sig med fremragende studier. Ulempen er, at hans utrolig mange interessefelter gjorde, at meget af hans arbejde ikke er gjort færdig, men ligger som udkast, skitser, notater og tegninger. En stor del af disse materialer er nedskrevet spejlvendt, muligvis for at vanskeliggøre tyveri og efterligninger. Der findes kun 15 færdige malerier af Leonardo da Vinci, hans berømteste maleri ja, vel verdens berømteste er "Mona Lisa." Maleriet blev i

1517 købt af Francois I (1494-1547), der var konge i Frankrig fra 1515, han havde maleriet hængende på sit toilet.

Den 21. aug. 1911 blev maleriet stjålet fra Louvre, Pablo Picasso blev mistænkt for tyveriet, men det var dog ubegrundet, for en italiensk tjener var den skyldige, hos ham fandt man billedet i 1913.

I dag hænger "*Mona Lisa*" igen på Louvre i Paris. Leonardo da Vinci var utrolig nøjagtig

med sine studier, fx dissekerede han mere end 30 lig for at lave tegninger af menneskets anatomi. To af hans malerier hænger på Eremitagen i Skt. Petersborg. Leonardo da Vinci var lam i sine sidste år, han døde 2. maj 1519.

1475-1564

Michelangelo hed egentlig også Buonarroti. Italiensk billedhugger, maler, arkitekt og digter født 6. marts 1475 i Firenze. En af renæssancens store og geniale personligheder en multikunstner. Udførte de fleste af sine malerier i Firenze og Rom fx i det Sixtinske Kapel i Vatikanet, loftet der blev fuldent 6. marts 1512 efter fire år liggende på ryggen. Den tungsindige Michelangelo slog sig ned i Rom fra 1534, hvor han døde 18. feb. 1564.

1483-1520

Raffael den italienske maler og arkitekt hed egentlig Raffaello Santi. Han blev ledende arkitekt ved Peterskirken i Rom, og udsmykkede flere rum i Vatikanet. Grundet hans tidlige død som kun 37-årig blev flere af hans arbejder gjort færdige af hans elever. Hans mest kendte værk er uden tvivl "*Den Sixtinske Madonna*" med de berømte "*Raffaels engle*." Raffael levede mange år sammen med sin model La Fornarina, skønt han i flere af årene var forlovet med sin velynders niece. Måske netop derfor blev La Fornarina forment adgang til Raffaels begravelse i Pantheon, hvor han efter eget ønske blev begravet, står der at læse. Men hvem ved - - - for Thorvaldsen, der jo nærmest blev betragtet som romer på sin tid, fik lov at åbne Raffaels grav, her konstaterede man, at det ikke var Raffaels hjerneskål. Begivenheden blev endda overværet af H.C. Andersen. Hvem mon så hjerneskallen tilhører?

Svaret har jeg ikke fundet - skønt rodet i mange bøger.

Og hvor tit bliver vi mon holdt for nar, fordi kendte steder verden rundt påberåber sig rettigheder på hin og dat. Blot for at en større turistmæssig interesse skal skabe flere indtægter på forskellig vis.

1527

Rom blev i 1527 plyndret af Karl V hær af franske, spanske og tyske tropper. Alle schweizergardister blev dræbt, munke og præster halshugget, de gamle nonner slået, de unge nonner voldtaget og Peterskirken blev brugt som hestestald. Ved plyndringen blev 2/3 af Rom, der dengang havde 50.000 indbyggere, lagt i ruiner.

1564-1642

Galileo Galilei italiensk fysiker og astronom. Født 15. feb. 1564 i Pisa. Professor i Pisa og Padova. Grundlagde den nyere fysik. Opfandt pendulet, termometret i 1593 og konstruerede sin egen og forbedrede udgave af en kikkert i 1609 året efter nederländeren Hans Lippershey. Opdagede flere måner, Mælkevejens sammensætning og påviste at Solen var centrum, men måtte tilbagekalde denne påstand. Han adlød, men mumlede: "*Men den (Jorden) bevæger sig nu alligevel*." Herefter blev han sat i husarrest resten af sine dage. I de sidste år fik hans elever Viviani og Torricelli tilladelse til at bo hos ham.

1598-1680

Giovanni Lorenzo Bernini italiensk arkitekt og billedhugger. Står som den førende barokkunstner med bl.a. mange arbejder i Peterskirken i Rom.

1618-1648

Også 30-årskrigen fra 1618-48 mellem protestanter og katolikker, fik betydning for Italien som for alle andre lande i Europa. Krigen bevirkede, at store dele af Europa blev udsultet, og kannibalisme blev ret almindelig. Det blev den sidste krig, hvor der blev brugt rustninger. Den 2. okt. 1627 kom Vejle med i krigen, idet tyske tropper hærgede byen, og herfra fortsatte de op i Jylland. Krigen afsluttedes af den westphalske fred 24. okt. 1648, ved samme lejlighed garanterede de europæiske lande Nederlandenes uafhængighed.

1626-1689

Kristina regerende dronning i Sverige under formynder fra 1632 og selvstændig fra 1644-54. Kristina, der var datter af Gustaf II Adolf, var meget interesseret i kunst, filosofi og videnskab. Det gjorde det svenske hof til et nordisk kulturcentrum. Politisk var hun målbevidst og sikrede tronen til sin efterfølger Karl X Gustaf. Kristina abdicerede i 1654, gik over til katolicismen og bosatte sig i Rom, hvor hun er gravsat i Peterskirken, som den eneste kvinde.

1626

Peterskirken San Pietro in Vaticano for enden af Via della Conciliazione indvies 18. nov. 1626 af pave Urban VIII der var pave fra 1623-44. Det tog 120 år at bygge verdens største katedral, idet den påbegyndtes i 1506. Den er 212 m lang, 114 m bred, 133 m høj og bygget på Vatikanhøjen, hvor apostlen Peter ifølge historien blev korsfæstet med hovedet nedad og ligger begravet i kirkens krypt. Kirken rummer et imponerende væld af kunstværker bl.a. en statue over pave Pius VII af Bertel Thorvaldsen, der som den eneste protestant har et kunstværk i kirken. Det var jo slet ikke tilladeligt, så Thorvaldsen fik streng ordre på ikke at signere kunstværket med sit eget navn. Det passede ikke den selvsikre Thorvaldsen, men han var en kløgtig filur, og drejede dem et pus. Da tæppet ved afsløringen blev trukket af statuen af pave Pius VII, gik der et sus gennem de fremmødte. Statuens ansigt forestillede ikke Pave Pius VII's ansigt, men Thorvaldsens. Så Thorvaldsen fik alligevel sat sin signatur om end på anden vis. På Peterspladsen står en 24 m høj obelisk, der år 39 blev hentet, nogen siger stjålet, fra Egypten og i år 1586 placeret her.

1631

Igen i 1631 er Vesuv i udbrud, seks byer ødelægges, og 4.000 blev dræbt

1643

Kviksølvbarometret opfindes af den italienske fysiker Evangelista Torricelli (1618-47). Han var elev af Galilei. Torricelli fyldte et 76 cm langt rør med kviksølv, og lufttrykket aflæstes på en skala.

1745-1802

Mange danske kunstnere har opholdt sig i Rom, en af dem var maleren Jens Juel. Han malede fortrinsvis portrætter og kun få landskaber. Ingen anden dansk maler kommer på højde med Juels smukke skildringer af kvinder. Han opholdt sig fra 1772-80 i Rom, Paris og Geneve. Malede fra 1780 for det danske hof. Blev 1784 professor ved Kunstakademiet. Hans "*Dansebakken ved Sorgenfri*" fra 1800 solgtes på Bruun Rasmussens Auktion i 1994 for 3,5 mio. kr. Det er et af de dyreste danske malerier.

1756-1845

Arkitekt Christian Frederik Hansen er født 29. feb. 1756 i København. Og den sjældne dato er rigtig. Han er en af Danmarks mest anerkendte arkitekter, der efter de store brande i Københavns 1795 og 1807 opførte mange betydende bygninger fx Domhuset, Christiansborg Slotskirke og Vor Frue Kirke. Han fik Kunstakademiets sølvmedalje og i 1779 den store guldmedalje, der gav ham mulighed for at rejse til Rom og studere arkitektur. Christian Frederik Hansen var Kunstakademiets direktør fra 1811-33.

1770-1844

Den af danske kunstnere, for hvem Rom har betydet mest, er uden tvivl Bertel Thorvaldsen. Vores berømte billedhugger er født 19. nov. 1770 i København af ugift Karen Grønlund (1736-1804) fra Lemvig, faderen var den islandske billedskærer Gotskalk Thorvaldsen (1740-1806). Dette er de sandsynlige data, for der hersker lidt usikkerhed omkring tid og sted. Allerede som 11-årig blev Bertel optaget på Kunstakademiet i København. Fik akademiets seksårige rejsestipendium grundet sine medaljerede arbejder, på 400 rigsdaler årlig for de første tre år, "*særdeles i Rom*" og dernæst indsende "*prøver af fin fremgang*" til Akademiet på sine arbejder. Disse var imidlertid ikke populære, fordi Thorvaldsen havde undladt personernes parykker og ordener og satset på det personlige. Vi skal her huske på, at det var lige efter den franske revolution, hvor de rige ikke blot havde mistet parykken, men også hovedet. Thorvaldsen ankom efter en omstændelig rejse til Rom 8. marts 1797, denne dag betragtede han resten af sine dage som sin "*romerske fødselsdag*." Han opholdt sig i Rom helt til 1819, hvor H.C. Andersen en periode boede overfor ham.

Thorvaldsen kaldtes i Rom for Cavaliere Alberto. Hans sans for enkel og rolig skønhed gjorde ham til en central skikkelse i europæisk kunst. Thorvaldsen var en selvbevidst, levende og årvågen kunstner, han har aldrig fremstillet krigeriske scener. Hans gennembrud blev den 2½ m høje "*Jason med det gyldne skind*" fra 1803, det var den der reddede ham fra at rejse tilbage til Danmark Stipendietiden var udløbet, og rejsevognen stod klar, da en engelsk rigmand og kunstkender Thomas Hoppe bestilte Jason i marmor og gav Thorvaldsen et forskud, og dermed blev han i Italien. Ordrene indløb nu så hurtigt, at Thorvaldsen en overgang havde fem atelierer i Rom med 40 ansatte, en af dem var den senere så berømte H.W. Bissen. Thorvaldsen blev en holden mand. Andre kendte skulpturer er "*Nat og Dag*," "*Venus*," "*Amor og Psyche*" samt "*Kristus og de tolv apostle*" i Frue Kirke. Apostlene har deres egen sjove historie, de var af arkitekten placeret i 12 nicher, dette syntes Thorvaldsen ikke om, så han lavede den genistreg at gøre statuerne 2 cm for høje samt levere dem i allersidste øjeblik, derfor blev apostlene trukket frem på søjler udenfor nicherne, og så var Thorvaldsen tilfreds.

I 1805 udnævntes ham til professor ved Kunstakademiet, hvor han fik en lejlighed og boede her sine sidste år. Blev også direktør på Charlottenborg. Thorvaldsen rejste tilbage til Danmark 17. sept. 1838 efter 41 år i Italien, men kun fordi Frederik VI gav ham tilsagn om at bygge et museum til hans værker, han ville egentlig helst være blevet i Italien. Hans hjemkomst blev en stor begivenhed i København, tusinder var samlet på kajen for at hylde ham og byde ham velkommen hjem, da fregatten "*Rota*" lagde til. Der var en sådan trængsel, at flere blev skubbet i havnen, og dagbladet Kjøbenhavnsposten udkom med et døgn's forsinkelse, fordi kunstinteresserede sættere også skulle ned og se med.

Thorvaldsen fandt sit hjem på herregården Nysø nord for Præstø, her blev han forkælet af baronessen, der opførte et atelier til ham, og han boede faktisk på Nysø sine sidste seks leveår. Mange andre kendte danskere som H.C. Andersen, Oehlenschläger, Grundtvig, Chr. Winther, P.C. Skovgaard og Marstrand har også haft deres gang på Nysø.

Thorvaldsen var klar mere kendt ude i Europa end i sit fædreland. Det fortælles, at han under forhandlingerne truede med, at hvis ikke København ville bygge et museum, så ville München og dermed også få alle hans værker. Han testamenterede sin store kunstsamling foruden egne arbejder til København. Thorvaldsens Museum blev hermed en realitet og Danmarks første offentlige museum, der indviedes 18. sept. 1848. Arkitekten var Bindesbøll, der afbrød sit arbejde i 1848, fordi han deltog i Den Slesvigske Krig. Thorvaldsens Museum har samlet en stor del af Thorvaldsens værker. En historisk og fornem frise pryder bygningen rundt, den er udført af Jørgen Sonne (1801-90), og skildrer Thorvaldsens tilbagekomst til sin

fødeby 17. sept. 1838. Her ser vi mange berømteder tage imod ham, H.C. Andersen, N.F.S. Grundtvig, Christian Winther, J.L. Heiberg, Adam Oehlenschläger og mange flere. Frisen blev færdig sept. 1847. Der var meget kritik af frisen, der kaldtes smagløs, fordi der var for mange personer og i for moderne tøj. Ja, sådan går det, i dag ser vi frisen som et smukt og værdifuld dokument fra en periode, hvor vort land fostrede mange kulturelle personligheder. Den 18. okt. 1826 fik Thorvaldsen en overraskelse, nemlig et uanmeldt besøg af pave Leo XII. Senere bestiltes han til at udføre et gravmæle over Pave Pius VII. Gravmælet er det eneste blandt Peterskirke's mange kunstværker, der er skabt af en protestant. Og det var jo heller ikke tilladeligt for en sådan "hedning," så Thorvaldsen fik ordre på *ikke* at signere kunstværket med sit eget navn, men måtte i stedet bruge "*Consalvi*." Det passede ikke Thorvaldsen, men han var en kløgtig filur, der spillede dem et pus. Da Pave Pius VII skulle afsløres, og tæppet blev trukket af statuen, gik der et sus gennem de fremmødte, for statuens ansigt var ikke pavens men Thorvaldsens. Så Thorvaldsen fik alligevel sat sin signatur om end på anden vis.

Thorvaldsen blev aldrig gift, men havde mange elskerinder. En af dem Anna Maria Magnani var gift med en prøjsisk gesandt, men grundet Thorvaldsen holdt ægtestanden ikke. I 20 år blev Anna Maria holdt hen. Forholdet gav dog to børn, Carlo Alberto der døde kun 6 år gammel og datteren Elisa, som Thorvaldsen adopterede. Den 24. marts 1844 spiste Thorvaldsen middag hos familien Stampe i Kronprinsessegade sammen med H.C. Andersen og Adam Oehlenschläger. Efter middagen gik de i Det kgl. Teater, hvor de så premieren på F. Holms skuespil "*Griseldis*." Thorvaldsen rantes her af en blodprop, faldt ind over Oehlenschläger og blev båret ud, men genoplivningsforsøg var forgæves. Han havde i flere år lidt af åreforkalkning. Efter episoden fortsatte forestillingen. Så vidt vides er han den eneste, der er død under en forestilling i Det kgl. Teater. Thorvaldsen blev i 1848 gravsat i gården på sit eget museum. Thorvaldsen blev udnævnt til æresborger i København i 1838, for øvrigt som den eneste nogensinde.

1792-1868

Gioacchino Rossini italiensk komponist født 29. feb. 1792, også her er den sjældne dato rigtig. Han er mest kendt for operaen "*Barberen i Sevilla*," som han skrev i Rom i 1816. Samme år havde operaen premiere på Teatro Argentina i Rom, men publikum var ikke tilfreds. Det fik Rossini til højlydt at fornærme det fremmødte publikum. Men i dag er "*Barberen i Sevilla*" den mest spillede opera i Europa. Rossini havde stor sans for opsætning og teatrets virkemidler.

1798-1868

Herman Wilhelm Bissen uddannet maler men blev mere kendt som billedhugger. Fik både den lille og den store guldmedalje og opnåede et femårigt stipendium, hvor han mest opholdt sig i Rom. Her arbejdede han under Thorvaldsen, der tilskyndede ham til at blive billedhugger. Bissen blev i 1840 professor ved Kunstakademiet og dets direktør 1850-53. Mange af hans arbejder kan ses på Glyptoteket. Blandt hans mange kendte statuer er "*H.C. Ørsted*" i Ørstedsparken, "*Den danske Landsoldat*" efter sejren i Slesvig 1848-51 i Fredericia, "*Istedløven*," "*Tycho Brahe*" ved Københavns Observatorium, "*Oehlenschläger*" ved Det kgl. Teater, "*Tordenskjold*" ved Holmens Kirke og "*Frederik VII*" på Christiansborg Slotsplads.

1800-1856

Michael Gottlieb Birckner Bindsbøll dansk arkitekt. Født i Ledøje 5. sept. 1800 af Karen Johanne Hornemann (1766-1807) og sognepræst Jens Bindsbøll (1756-1830). Kom i lære 1815 hos møllebygger Jørgensen i København, hvor han også var som svend til 1819. I 1820 rejste han til Stockholm for at tegne korntørringsmaskiner. Blev sideløbende uddannet på

Kunstakademiet fra 1817-20. Sammen med H.C. Ørsted rejste han i 1822 til Tyskland, Frankrig og England, på turen fik han kendskab til og interesse for Pompeji, den kultur der kom til at præge hans senere arbejder. I 1823 arbejdede han som konduktør hos hofbygmester J.H. Kock, som ikke kunne se Bindsbølls talent, men rådede ham til igen at blive håndværker. Bindsbøll fulgte løbende Kunstakademiet, og fra 1824-33 vandt han alle akademiets medaljer. Akademiets store guldmedalje udløste det store rejsestipendium, der i 1834 førte ham til Athen og Rom, hvor han igen blev påvirket af den antikke arkitektur. I Rom levede han sammen med Wilhelm Marstrand, Constantin Hansen, Martinus Rørbye og Bertel Thorvaldsen og begyndte allerede her at tegne Thorvaldsens Museum, der skulle blive hans hovedværk. Bindsbøll rejste tilbage til Danmark i 1838. Af andre kendte bygninger med hans streg er den særprægede Hobro Kirke fra 1852, Thisted Rådhus fra 1853, Næstved Rådhus fra 1856 og Landbohøjskolen fra 1856. Bindsbøll blev kongelig bygningsinspektør og udnævnt til professor i bygningskunst ved Kunstakademiet 18. marts 1856.

Bindsbøll blev gift som 44-årig 28. maj 1845 i Værløse med Andrea Frederikke Andersen (16/3 1819-2/1 1899) født i Jonstrup. Bindsbøll døde 14. juli 1856 på Frederiksberg.

1806

I 1806 havde Napoleon magten i Italien. Napoleons marskal Jean-Baptiste Bernadotte blev af Napoleon sat til at styre Italien i 1809. Men i Sverige havde de problemer, krig mod Frankrig, Rusland og Danmark-Norge resulterede i at Gustaf IV Adolf blev afsat, og en ny skulle findes. Jean-Baptiste Bernadotte lovede i 1810 at betale Sverige 8 mio. frank for at blive arving til den svenske krone, beløbet blev dog aldrig betalt. I 1818 blev han indsat som Sveriges konge under navnet Karl XIV Johan. Gennem Dronning Ingrid blev han på sin måde leverandør til det danske kongehus.

1807-1882

Giuseppe Garibaldi italiensk fiskersøn og frihedshelt født i Nice. Han indtog sammen med sine soldater "*rødsbjergterne*" Sicilien i 1860. Garibaldi står som den, der samlede Italien.

1813-1901

Giuseppe Verdi italiensk komponist og kapelmester født 10. okt. 1813. I lære som 12-årig hos organist Ferdinando Provesi. Rejste 1832 til Milano. Foretog talrige koncertrejser. Politisk arbejdede han for Italiens samling. Komponerede 30 operaer hvoraf kan nævnes "*Rigoletto*" fra 1851, "*Trubaduren*" fra 1853, "*La Traviata*" fra 1853, der er bygget over Dumas "*Kameliadamen*," "*Otello*" der havde premiere på Scalaoperaen i Milano 5. feb. 1887, og "*Aida*" fra 1871 der blev komponeret til Suez Kanalens åbning med premiere juleaften i Cairo. Giuseppe Verdi døde på et hotelværelse i Milano 27. jan. 1901.

1819-1868

Jean-Bernard-Leon Foucault fransk fysiker og astronom. Redaktør fra 1845 af videnskabelig journal. Fra 1854 fysiker ved Paris-observatoriet. Opdagede de elektriske hvirvelstrømme. Udviklede en metode til måling af lyshastighed. Forbedrede fremstillingen af hulspejle og astronomiske kikkerter. Udførte 1851 det berømte pendulforsøg under Pantheons kuppel i Rom. Et lod ophængtes i en snor og bragtes til at svinge som et pendul, det svingede altid i samme plan, uanset om ophængningspunktet drejede sig. Dette illustrerer Jordens akseomdrejning, planet holdes uforandret i verdensrummet, mens Jorden, med hvad der er på den, drejer sig. Hvis forsøget gøres ved en af polerne, vil pendulet dreje sig én omgang i døgnet, andre steder vil drejningen være mindre, og ved ækvator er drejningen nul.

1841

Vesuv observatoriet Vesuvio blev i 1841 grundlagt som verdens ældste af Kong Ferdinand II. Observatoriet ligger i Napoli 15 km fra "*Onkel*" som lokalbefolkningen kalder Vesuv.

1848

Thorvaldsens Museum indvies 18. sept. 1848, fire år efter Thorvaldsens død. Det er Danmarks første museum. Arkitekten er Michael Gottlieb Birckner Bindesbøll (1800-56), som Thorvaldsen mødte i Rom, her begyndte han på Thorvaldsens opfordring at tegne museet, selv om der hjemme i Danmark var udskrevet en konkurrence om en omforandring af Frederikskirken, den nuværende Marmorkirke, til et museum for Thorvaldsen. Frederikskirken der grundet manglende penge aldrig var blevet færdigbygget. Men nytår 1839 overlod Frederik VI vogngården på Christiansborgs ridebaneanlæg på Slotsholmen til bygning af museet. Bindesbøll blev valgt til arkitekt, og efter 10 års ombygning stod Thorvaldsens Museum klar til indvielsen 18. sept. 1848. Det blev Bindesbølls hovedværk. Thorvaldsen testamenterede egne værker og sin store kunstsamling til København under betingelse af, at han fik sit eget museum. Thorvaldsen nåede ikke indvielsen, men han nåede at se bygningerne, inden han døde. "*Museet det smiler, sé engang, det er ligesom en blomst,*" var hans bemærkning. Men han nåede ikke at se Jørgen Sonnes frise, der skildrer Thorvaldsens hjemkomst til København, hans værker der bæres ind, den københavnske befolkning der tager imod ham og hylder vor lands store søn. Da museet åbnede, var det et museum for international samtidskunst, på linie med det Louisiana står for i dag. Museet besøges årlig af 100.000 gæster.

1858-1924

Giacomo Puccini italiensk organist, kantor og komponist. Giacomo Puccini var inspireret af Wagner og Debussy. Hans gennembrud kom i 1892 med "*Manon Lescaut.*" Han skrev tolv operaer, der er kendetegnende for iørefaldende skøn musik. Bedst kender vi "*La Bohème*" fra 1896, "*Tosca*" uropført i Rom 14. jan. 1900, "*Madame Butterfly*" fra 1904, "*Gianni Schicchi*" fra 1918 og "*Turandot*" der dog først blev fuldendt i 1926 efter Puccinis død af F. Alfano. Giacomo Puccini døde af kræft i halsen efter en forgæves operation i Bruxelles.

1861

Udgravningen i Pompeji starter i 1861. En oldtidsby 20 km SØ for Napoli ved foden af Vesuv. Byen er grundlagt i 6.-5. århundred fvt. I alt dækker gravkomplekset 56 km² og har ligget urørt frem til 1861. Intet var ødelagt, og udgravningen af bygninger, dyr og menneskelig har givet et fantastisk billede af datidens arkitektur og dagligdag. Der afslørede en blomstrende håndværks-, handels- og industriby på ca. 15.000 indbyggere.

Til nu er der fundet ca. 2.000 menneskelig, og lig af dyr, der har stået bundet. Fx bøfler der har leveret mælk til mozzarella osten. Der er lavet mange afstøbninger, først blev det gjort i gips, nu bruger man glasfiber.

Et enestående billede tegner sig af datiden med torve, kontorer og basilikaer, som var datidens børs- og retsbygning, senere anvendtes de til slagtehus, tempel, teater, gladiatorkaserne, badeanstalt, bordel og kirke, så de har været meget igennem. Rigmandsvillaer med freskomalerier og private boliger med husgeråd giver et godt billede af livet for 2.000 år siden. Afgrøderne har været vin, abrikoser, fersken, majs, citrusfrugter, tomater og asparges.

Kun 1/5 af udgravningen er tilendebragt, de 4/5 venter på penge og en teknologisk bedre udgravningsmetode.

Ved jordskælv i 1944 og 1980 blev området igen stærkt beskadiget.

1864-1937

Anders J. Bundgaard dansk billedhugger. Hans hovedværk er Gefionspringvandet ved Langelinie fra 1908, men også Cimbrentyren på Vesterbro i Aalborg er meget kendt. Cimbrentyren er til minde om cimbrernes togt fra Himmerland mod Rom 120 fvt. Et museum med hans værker kan ses i Thingbæk Kalkminer ved Rebild Bakker.

1870

Rom bliver 2. okt. 1870 igen Italiens hovedstad. Det sker efter pavestyrets fald og Italiens samling

1871

I 1871 var Roms indbyggertal ca. 200.000, men 1/3 af dem levede på sultegrænsen som tiggere.

1873-1921

En af operaens største tenorer Enrico Caruso er født 25. feb. 1873 i Napoli, hvor han også debuterede i 1894. Caruso rejste på mange turneer i Europa og USA og indspillede utallige grammofonplader.

1883-1926

Enrico Toselli italiensk pianist og komponist. Komponerede operetter, orkestermusik, kammermusik og sange. Men det blev "*Tosellis Serenade*," der gjorde ham udødelig.

1908

Jordskælv rammer Sicilien, 83.000 omkom, og byen Messina jævnes med jorden

1914-1973

Den danske maler, keramiker, filosof og kunstsribent Asger Oluf Jorn har også mange rødder i Italien. Han er født i Vejrum ved Struer 3. marts 1914 som nummer to i en søskendeflok på seks og fik navnet Asger Oluf Jørgensen. En anden af søskendeflokken var Jørgen Nash (se 1920). Ved fødehjemmet, den gamle skole i Vejrum, der i dag rummer et autoværksten, står der ved vejen en mindesten. Forældrene var begge lærere, faren var førstelærer Lars Peter Jørgensen (1887-1926), men han døde ved en trafikulykke allerede i 1926. Han var en aristokratisk og voldelig far, Asger hadede ham. Moderen lærer Maren Nielsen (1886-1970) flyttede i 1929 familien til Silkeborg. Her læste Asger Jørgensen til lærer på Silkeborg Seminarium, hvor han mødte kommunisten Christian Christensen (1882-1960), der påvirkede ham politisk. Debuterede som maler i 1933 med et maleri af Christian Christensen på udstillingen Frie jyske malere i Silkeborg. I 1939 blev han gift med kommunelærer Emma Kirstine Lyngborg fra Bindslev i Vendsyssel, parret fik tre børn Claus, der var psykiske syg, Susanne og Troels. Økonomien var håbløs, og havde de endelig sparet lidt sammen, så de kunne købe et hus, så købte Asger Jorn i stedet en motorcykel. Ægteskabet holdt ikke, de blev skilt i 1949. I ti år så Asger Jorn ikke sine børn.

I 1941 påbegyndte han kunstdidsskriftet "*Helhesten*" sammen med flere kunstner venner bl.a. Ejler Bille, Henry Heerup, Egill Jacobsen, Carl-Henning Pedersen og P.V. Glob. I slutningen af krigen deltog han som kommunist under dækningsnavnet "*Jorn*" i fremstillingen af det dengang illegale blad "*Land og Folk*," sammen med to af sine brødre Vagn Ove og Jørgen Nash. Efternavnet Jørgensen skiftede han ud til Jorn i 1945. Den 23. maj 1951 prøvede han igen den ægteskabelige lykke og blev gift i Silkeborg med Maatje van Domselaar fra Holland. I tyve år holdt dette ægteskab, men i 1971 blev også de skilt.

Som lærer i malerkunsten fik han Martin Kaalund-Jørgensen, der inspirerede ham meget. Asger Jorn tog herefter på malerskole i Paris 1936-37 hos Fernand Léger, på Kunstakademiet 1937-39 og hos Aksel Jørgensen 1942. Han var meget påvirket af Joan Miró og blev medstifter af Cobra i 1948. Havde dog i disse år store økonomiske problemer. I 1950 boede han med familien i kunstnerhuset i Suresnes nær Paris, for øvrigt sammen med Robert Jacobsen. Efter i flere år at have måttet leve nær sultegrænsen og lidt af skørbug og tuberkulose måtte han i 1951 lade sig indlægge på Silkeborg Sanatorium. Her indrettede man et atelier til ham, for denne gestus tilbød han sanatoriet billeder, men man takkede nej, hvad der senere sikkert har givet grund til røde ører hos de ansvarlige. Derimod var Silkeborg Bibliotek meget interesseret i hans billeder. I 1952-53 arbejdede Jorn mest med keramik. Han

lavede en aftale med Sorring Keramik. De keramiske produkter fyldte han i en barnevogn og gik fra dør til dør for at få en besked indtægt til livets ophold. En stor del af de keramiske værker er havnet på Silkeborg Museum. Flyttede i 1953 til Schweiz sammen med sin nye kone Maatje og fire børn uden en krone på lommen.

I 1955 arrangerede København Kunstindustrimuseum en stor udstilling med Jorns keramiske arbejder, men det blev en økonomisk katastrofe. Herefter rejste familien til Albissola ved Genova i Italien. De første måneder boede de i telt nær stranden, det vakte opsigt i den lille by, men de blev gæstfrit modtaget og fik i 1957 råd til at købe det hus, som Asger Jorn sammen med en del af sine værker testamenterede til byen Albissola, med ønsket om, at der skulle indrettes et museum. Der arbejdes stadig på planer om at indrette stedet til et museum, og byen må også være positiv overfor ideen, for i flere år har de i turistbrochurer nævnt, at de har et Jornmuseum, omend det aldrig har været åbent. Det er bestemt ikke et almindeligt hus. Der er indmuret mange keramiske relieffer, malet udsmykninger på væggene, anlagt stier i farvestrålende mosaikker og sat skulpturer mellem havens blomster.

I Albissola blev to af Jorns hovedværker til, billedet "*Stalingrad*" der betragtes som et af 1900-tallets største og mest betydende danske billeder, ikke kun i kraft af sit enorme format på 350x540 cm. Det er malet fra 1957-60, men blev udstillet første gang allerede 1958, hvor det blev solgt til en belgisk kunstsamler Albert Niels. Silkeborg Kunstmuseum erhvervede senere billedet, der her blev hængt op i 1968. "*Stalingrad*" er opkaldt efter slaget ved den russiske industriby Stalingrad, som Sjette Tyske Arme' indtog i sommeren 1942, hvorpå russerne den følgende vinter iværksatte en modoffensiv. Slaget kostede omkring 400.000 soldater livet, og byen Stalingrad blev til en askedyng. "*Stalingrad*" blev udsendt som frimærke fra Cuba, hvor Jorn var til en kongres og på et kortere ophold i 1968. Her malede han på 14 dage syv store vægge samt to små i en tidligere bankbygning i Havanna. Det store kunstværk trænger meget til en restaurering. Jorns andet hovedværk er det 3 m høje og 27 m lange keramiske vægre relief, der er udført i 1959 og hænger på Aarhus Statsgymnasium. Til dette relief er der brugt 12 tons ler, det er skåret ud i 1200 enkeltdele og kaldes for verdens største keramiske relief. Som en gave til gymnasiet gav Jorn et 14 meter langt vævet tæppe. Asger Jorn elskede at begynde på et maleri i ét land og gøre det færdigt i et andet, han hævdede, at hans billeder blev mere intense af at rejse over landegrænser, nøjagtig som den norske "*Linie aquavit*," der sendes over ækvator for at hente styrke i smagen.

Asger Jorn skænkede i årene 1958-73 Silkeborg Kunstmuseum, en stor del af sin enorme produktion på ca. 5.500 værker. Den største donation i nyere dansk museumshistorie. Jørn Utzon udarbejdede en skitse til en ny museumsbygning, men den blev dog aldrig realiseret. Asger Jorn så aldrig sit museum fuldført. Museet åbnede ni år efter hans død på hans fødselsdag 3. marts 1982.

Asger Jorn havde allerede fra 1948 planer om et 30-binds stort værk i samarbejde med professor P.V. Glob om Skandinaviens forhistorie og middelalderkunst gennem 10.000 år. Værket var selvfinansierende og blev kun delvis færdig grundet manglende økonomisk opbakning fra sponsorer. Måske ikke så underligt, for alene billedarsenalet bestod af 26.000 optagelser i årene 1963-65 af den franske fotograf Gérard Franceschi. I 1971 forlader Jorn DKP. Den 14. maj 2002 blev Asger Jorns kæmpelærred på 2x3 meter: "*I begyndelsen var billedet*" fra 1964 solgt på Christies Auktion i New York for 15,6 mio. kr. På bagsiden har Asger Jorn skrevet: Tillykke Susanne med de 6 år. Det er dermed Danmarks dyreste maleri. Det hidtil dyreste var Krøyers maleri: "*Hanne og Else Benzon ved Stokkerup Strand*" der blev solgt for 7,7 mio. kr.

Asger Jorn døde 1. maj 1973 af lungekræft på Aarhus Kommunehospital. En yderst aktiv kunstner er ikke mere blandt os, hans urne står efter eget ønske på Grötlingbo Kirkegård på

Gotland, hvor han havde gjort mange opdagelser fra fortiden til det bogværk, der aldrig blev færdig. Kun tre måneder før sin død, faktisk på sit dødsleje, nåede han endnu engang at blive gift nemlig 3. feb. 1973 med Eugenie Barbara Schultz fra Bernburg i Østpreussen.

Asger Jorn er blevet tildelt Guggenheimprisen på 10.000 \$ og Eckersbergmedaljen, men har i begge tilfælde nægtet at modtage dem. Asger Jorn blev i 1999 valgt til 1900-tallets danske kunstner. *“Hvis du ikke vil gå til yderligheder, er der ingen grund til at gå.”*

I oktober 2004 åbnede Jysk Musik og Teaterhus i Silkeborg. Åbningsforestillingen var et teaterstykke skrevet over Asger Jorns brogede liv - Buttadeo.

1919

I 1919 blev Giulio Andreotti født, den italienske jurist, journalist og politiker under Kristelige Demokrater. Andreotti har haft forskellige ministerposter og syv gange været ministerpræsident. Adskillige gange er han blevet anklaget for forbindelse med mafiaen, men først i 1995 blev han fældet. Som der blev sagt om ham: *“Før eller siden ender gamle ræve som pelsfrakker.”*

1922-1943

Fascisme en italiensk politisk bevægelse der er nært beslægtet med nazismen. Udøvet af folkeskolelærer, journalist og chefredaktør af det marxistiske dagblad *“Avanti”* i Milano Benito Mussolini. Han dannede Fascistisk Bevægelse i 1919 og gik 30. okt. 1922 mod Rom, og kom dermed til magten. Kongen blev på tronen, men den effektive fascist krævede ubetinget lydighed med sin diktatoriske magt. Fra 1925 var Italien en ét parti stat med Benito Mussolini som den diktatoriske leder. Han var principløs, magtbegærlig, mytoman dvs. lystløgner, en politisk skuespiller og meget optaget af Nietzsche.

Benito Mussolini er født 29. juli 1883 i Predappio. Hans far var en urolig og drikfældig grovsmed men politisk vakt. Hans mor var mere behersket og lærer ved den lokale skole, hun forsøgte at give sine børn en katolsk opdragelse. Benito voksede op i fattigdom og nægtede at gå til søndagsmesse. Han blev bortvist fra to skoler grundet slagsmål. Oprindeligt var han socialist, men blev ekskluderet af socialistpartiet i 1914, fordi han talte for, at Italien skulle med i Første Verdenskrig. Derfor grundlagde han sin egen avis *Il Popolo d'Italia*.

Effektiv var *Il Duce*, som var Benito Mussolinis folkelige navn, togene kom til at køre til tiden, og han anlagde brede veje gennem Roms antikke bydel *Via dei Fori Imperiali*. Men prisen var meget høj, 5.500 lejligheder blev nedlagt, 50.000 m³ gamle mure, kejserlige paladser, templer og buer, hvoraf nogle var dateret til 300 fvt., blev revet ned - en arkæologisk katastrofe. Arkitekterne lukkede øjnene for den arkæologiske massakre - turde måske ikke andet. Mussolini var blevet såret under Første Verdenskrig og modtog flere dekorationer, han blev rost af Hitler i *“Mein Kampf”*.

Udenfor Rom ses fascisternes fortolkning af Colosseum en stor firkantet bygning beregnet til den verdensudstilling, der aldrig kom, fordi Anden Verdenskrig kom i vejen. Mussolini trak Italien ind i krigen 9. juni 1940, da følte han sig sikker på, at Tyskland ville vinde krigen. Men krigen blev Benito Mussolinis endeligt, 300.000 italienske soldater mistede livet under krigen. Han tvinges 25. juli 1943 til at trække sig tilbage som Italiens leder. Mussolini fængsles, mens en ny regering dannes under ledelse af marskal Pietro Badoglio. SS-tropper under ledelse af Otto Skorzeny befriede ham 12. sept. 1943. Den 28. april 1945 blev han igen fanget, men denne gang likvideret ved Comosøen sammen med sin elskerinde Clara Petacci. Mussolini blev hængt op ved benene i en lygtepæl på Loretta Pladsen i Milano og efterladt. Hans sarkofag står i krypten under San Cassiano Kirke.

1929

Vatikanet får af Pave Pius XI fra 11. feb. 1929 efter Lateranforliget status som en uafhængig stat

1933-1963

Den italienske kunstner Piero Manzoni er mest kendt for "*Merde d'Artiste*," hvoraf der er fremstillet 90 dåser, hver dåse indeholdende 30 gram af kunstnerens egen afføring.

En uappetitlig sag ikke mindst for Randers Kunstmuseum der havde lånt en af de famøse dåser til udstilling, og dåsen var så ubetænksom at lække. Der blev en vældig ballade, hvor lå ansvaret? Resultatet endte med, at Randers Kunstmuseum købte "*lorten*" for 250.000 kr. Og tænk engang de udtaler, at de er glade for deres nyerhvervelse.

- Ærlig talt så tror jeg ikke, at jeg forstår mig på kunst.

Herning Kunstmuseum ejer 41 værker af Piero Manzoni heriblandt også én af de famøse dåser. En samling der er grundlagt af Aage Damgaard. Piero Manzoni havde nære relationer til Sven Dalsgaard.

1934

Sophia Loren, hvis oprindelig navn er Sofia Scicolone, er født i 1934 i Napoli.

Filmskuespilleren var gift med Carlo Ponti, der "*opdagede*" hende. Hun har indspillet 20 film, fået flere priser og tænk, så har hun udgivet en kogebog.

Sophia Loren blev anholdt 19. maj 1982 i Roms Lufthavn og indsat til afsoning af 30 dages hæfte for skattesvig.

1936

Tyskland og Italien indgår 25. okt. 1936 den militære aftale, der er kendt som Rom-Berlin-aksen.

1939

Tysklands og Italiens venskab fortsætter. I Berlin underskriver Hitler og Mussolini 22. maj 1939 "*Stålpagten*." En overenskomst gældende for 10 år om et politisk og militært samarbejde landene imellem.

1940

Italien med Mussolini i spidsen går 9. juni 1940 ind i krigen på Tysklands side

1943

Italien erklærer 13. okt. 1943 sin tidligere partner Nazi-Tyskland krig. Det sker efter at Mussolini blev fjernet 25. juli 1943.

Under Anden Verdenskrig har Rom beskyttet jøder, antifascister og allierede krigsfanger. Omkring 4.000 flygtninge blev bragt i sikkerhed. Men efter krigen blomstrede korrupsionen op fx boede omkring ½ mio. romere i huse opført uden byggetilladelse.

1957

Rom-traktaten om oprettelse af EF undertegnes i Rom 25. marts 1957 af "*De Seks*" Vesttyskland, Frankrig, Italien, Holland, Belgien og Luxembourg, med ikrafttræden fra 1. jan. 1958. Traktaten indeholder bestemmelser om EF's politik indenfor områderne økonomi, betalingsbalance, handel, konkurrence og social.

1960

OL afholder i 1960 de 17. sommerlege i Rom med 5.346 aktive deltagere fra 83 nationer. Det var her kajakroeren Erik Hansen fra Holstebro tog både guld- og bronzemedalje. Og Abebe Bikilas vandt maratonløbet med bare tær.

1963

Vatikankonciliet tillader fra 21. nov. 1963 brug af modersmålet i kirkerne i stedet for latin.

1967

Kong Konstantinos II af Grækenland gik i landflygtighed i Rom idet hans modtræk mod juntaen 13. dec. 1967 mislykkedes, men han var stadig officielt Grækenlands konge.

1970

Danmark vinder VM i damefodbold 15. juli 1970 ved at slå Italien med 2-0

1974

Jesper Tørring, der i sit private liv er læge i Holstebro, vinder europamesterskabet i højdespring 4. sept. 1974 i Rom med et spring på 2,25 m. For denne præstation blev han kåret som Nordens bedste idrætsmand. Jesper Tørring har flere danske rekorder længdespring 7,80 m, 110 m hæk 13,7 sek., 200 m hæk 23,4 sek. og i 4 x 400 m 3 min. 12,5 sek.

1986

Italiensk vin med træsprit er skyld i 20 italieneres død. Som resultat heraf forbyder den danske Levnedsmiddelstyrelse 4. april 1986 importørerne at sende italiensk vin i handelen. I Italien rejses 16. april 1986 mordsigtelse mod to vinfabrikanter.

1990

Det Skæve Tårn i Pisa lukkes 7. jan. 1990 for turister grundet sin faretruende hældning. Tårnet betragtes som et arkitektonisk mesterværk, det er tegnet af Bonanno Pisano. Tårnet blev påbegyndt i 1173 og bl.a. brugt af fysiker og astronom Galileo Galilei (15/2 1564-1642), der netop var født i Pisa. Men allerede ved 3. etage begyndte tårnet at hælde grundet for dårlig

fundamentering. Først i 1350 stod det 56 m høje klokketårn færdigt, det vejer 14.500 tons og har 8 etager med 284 trin, - men hældningen øgedes. Gennem tiderne har der været fremlagt omkring 8.000 projekter for at redde tårnet. Tårnet hælder 5,25 m (1985) fra sin lodrette akse mod syd. Eksperter mener, at tårnet vil vælte omkring år 2100. Efter flere års restaurering har situationen dog ændret sig. I årene 1993-95 blev der placeret 900 tons blyblokke ved foden af tårnets nordside som modvægt, og i 1998 blev 100 m stålwirer spændt om tårnet som et sikkerhedskabel.

Senere oplysninger:

I år 2000 blev der fjernet 30 tons sand og jord under tårnets nordlige fundament. Disse tiltag har i fællesskab til en pris af 200 mio. kr. reduceret hældningen med 45 cm, så tårnet nu hælder det samme som i 1938. Risikoen for at tårnet vælter, skulle hermed ikke mere være en trussel. Den menes nu at kunne stå i yderligere 200 år, hvis den ikke udsættes for naturkatastrofer eller menneskelig vold. Besøg i tårnet blev fra 15. dec. 2001 igen tilladt. Men nu må de jo også passe på, at tårnet ikke bliver rettet helt op, for så går turistattraktionen jo fløjten, og den tæller virkelig meget.

1994

Den katolske kirkes overhoved Paven indrømmer i 1994 omsider, at Jorden er rund. Man må sige, at de katolikker har haft en lang betænkningstid.

Og det er ganske vist!

Rom - den tyvagtige stad -

Toget rullede ind på metrostationen. Menneskemylderet farer ud og ind af toget, frem og tilbage på perronen i en næsten uendelig strøm, en strøm der minder om myretuens aktivitet en varm sommerdag.

Hans atletiske, slanke, **muskelstærke krop** springer graciøst ombord på det ventende tog som sidste mand i et lille eksklusivt selskab. Det markante ansigt er farvet af mange års arbejde i hans specielle branche. Man fornemmer næsten rigtigheden i, at han som ung var en vidt berømt håndboldspiller. Senere blev han håndboldtræner, i dag er det golfspillet, der har fanget hans stadig sportslige interesse.

Og det er ganske vist!

Underligt imidlertid at han har valgt netop golf, en sport hvor kun **handicappede** bliver optaget. Trods flere års ihærdig indsats er han stadig handicappet - vistnok omkring en 30-40 stykker eller procent, må det vel være. Hans handicap er dog ikke særlig synlig, han hævder også, at han er mand for et slag på 250 m og en sikker potter på afstande under de seks m., - hvilken kvalitet der end må ligge deri.

Og det er ganske vist!

Egentlig kunne han godt minde lidt om **en ægte romer** med sit markerede ansigt, men hans lyse teint, det let grånende hår og ikke mindst sproget afslører et nordisk islæt.

Hans påklædning består af jockeykasket, T-shirts, shorts, hvide NIKE tennissokker og ditto sko. At han netop har valgt NIKE er næppe et tilfælde, for NIKE er navnet på den græske sejrsgudinde. - Og vor ven hader at tabe. Om maven har han en såkaldt mavebæltepung det populære turistbælte, hvorpå en mindre taske til diverse personlige genstande er placeret.

Og det er ganske vist!

For at udvide sin **historiske horisont** har vor ven valgt Rom som årets feriemål. Han er netop på vej i metroen sammen med et lille og særligt eksklusivt selskab mod en af Roms største attraktioner måske den allerstørste - Colosseum. Umiddelbart før metrotogets dør klapper i, kommer en mor spændende hen ad perronen med to børn den ene på armen den anden i hånden. I det øjeblik døren begynder sin automatiske lukning, ser vor ven, at de næppe når med, så han stopper døren med sin fod og tager moderen i armen for at hjælpe dem om bord i toget. Men det var slet ikke det, der var de tre nyankomnes hensigt. I en utrolig hurtig bevægelse har den største af børnene en pige åbnet vor vens mavebæltepung, og på 2-3 sekunder har den lille pighånd behændigt tømt pungen for sit indhold. - Det skete alt sammen så hurtigt og næsten uden at vor ven anede uråd, for han var jo stærkt optaget af at hjælpe "den stakkels mor" og børnene "om bord."

Og det er ganske vist!

Omgående stak pigen i løb **ud i menneskemylderet**, - pist væk var hun. Moderen løfter armen i vejret som tegn på, at hun bedyrer sin uskyld, men da er døren allerede smækket i, og toget begyndt at rulle. Den lille eksklusive vennegruppe blev kun passive tilskuere til det lille optrin, for hele forestillingen har næppe taget meget over fem sekunder. Fem sekunder der gjorde vor ven 350.000 lire, 1.000 danske kr., pas, kørekort og Dankort fattigere, - men kun én erfaring rigere.

Og det er ganske vist!

Ved næste stop hopper den lille gruppe af. Der diskuteres voldsomt, er det muligt at fange **“banditterne,”** hvis vi tog tilbage. Forslaget blev dog hurtigt nedstemt, det var halsløs gerning at finde gerningsmændene blandt 4½ mio. romere, de var for længst over alle bjerge. Hanne, der altid er en forudsigende pige, på ét punkt nær, men det er en helt, helt anden, meget, meget anderledes og meget, meget lang historie. Hanne har på bagsiden af sit ur en lille oblat, der fortæller, hvortil man skal ringe, ifald ens Dankort skal spærres. Omgående ringer hun til PBS, det registreres til kl. 12:24, og allerede kl. 12:27 meldes kontoen spærret. Effektivt og hurtigt for røveriet skete kl. 12:20.

Og det er ganske vist!

Vor ven, som vi tidligere har opfattet som en person med et rimeligt **roligt gemyt**, var temmelig ophidset. Faktisk dukkede der lidt nazist op i ham: *“Jeg kan fandeme godt forstå, ham Hitler ville ha’ udryddet de sigøjnere,”* for sigøjnere var *“banditterne.”* Han fortrød bitterlig, at han ikke havde holdt ordentlig fast i moderens arm: *“Så kunne hun få lov at slæbe med til næste station.”*

Og det er ganske vist!

Da vi lidt efter lidt kommer i **“smult vande,”** går det lille selskab ind på en café. En ekstra stor øl og et mindre måltid mad er, hvad vi trænger til, så nerverne kan falde til ro. Vor vens ansigt er ophovnet af adrenalinets voldsomme aktivitet, og lagt i særdeles alvorlige folder, hvoraf der er adskillige flere end normalt. Ansigtet ser endnu mere romersk ud end tidligere. Et lille og meget spinkelt forsøg med en vits angående det passerede, viser sig endnu at være alt - alt for tidligt.

Og det er ganske vist!

Sammen med to **“lejesvende”** begiver vor ven sig til rejseselskabets kontor for at få assistance til anmeldelsen. Imidlertid er kontoret lukket, så de fortsætter til politikontoret, hvor hændelsen bliver anmeldt. Dernæst til ambassaden for at få et midlertidigt pas. Det hele går så kvikt, at de efter to timer er tilbage i den eksklusive men forbløffede gruppe.

Og det er ganske vist!

Men - da vi ser passet med **“snapfoto” af hovedpersonen**, kniber det at bevare alvoren. Vi ser en meget nedslidt, aldrende, ja - nærmest metusalemlignende og meget vred mandsperson. Dyster og hærget som en galejslave, med hans sribede bluse, der leder tankerne i en bestemt retning, tør jeg næsten garantere, at ikke engang de allerbedste vidner ville kunne redde gerningsmanden fra *“stolen.”* Gerningsmanden? - Jamen hov - det var jo ham, der var offeret.

Og det er ganske vist!

Først da vi kom til aftenens kulinariske oplevelser lettede trykket. Tjeneren stikker os menukortet, der er trykt på et regulært spækbræt af massivt træ med et solidt håndtag. Vor ven udbryder med ild i øjnene: *“Den skulle jeg lige ha’ haft i eftermiddag.”* Hans udbrud gjorde at **“tågen”** lettede, morskaben blev slået løs, og en hyggelig aften lå foran os.

Og det er ganske vist!

Tidligere udgivelser:

- 1980 Andorra
 1987 Arnold - novelle
 1990 Thailand på godt og ondt
 1991 Sydamerika Chile - Brasilien
 1992 "Jambo" Kenya - du forunderlige land
 1993 Barnløshed - adoption
 1994 En lille bid af tilskudssamfundet: "Jeg løfter røret"
 1994 Tidsbilleder. Kronologisk leksika. Ajourføres løbende
 1994 Leksikassen. Ord jeg er ramlet i uden til fulde at forstå. Ajourføres løbende
 1995 De Slesvigske Krige
 1995 Østeuropa i forandring
 1995 Colombia - smuk og mangfoldig
 1996 Hærvejens historie - i cykelhøjde
 1996 Øretæver i tilværelsen
 1996 Æseløre - litteraturanmeldelser. Ajourføres løbende
 1997 En dag i 1997
 1997 Budapest & Ungarn - i efterårsdragt
 1997 Lolland-Falster & Møn - i cykelhøjde
 1997 Ego - det bevidste jeg
 1998 En lille stump af det mægtige Kina
 1998 Storebælt - i cykelhøjde
 1999 Skt. Petersborg - paladsernes by bygget på sumpen
 1999 Sjælland Stevns - Masnedø - Asnæs - i cykelhøjde
 1999 Et eventyr om julenissens morgensvømmetur
 2000 Madeira - en blomstrende ø
 2000 Rom - Den evige Stad
 2001 En lille stump af Himalaya - verdens tag
 2001 Samos - en ferieø for alle
 2001 Samsø - i cykelhøjde
 2002 Limfjorden øst - i cykelhøjde
 2002 Vest Stadil Fjord - i cykelhøjde
 2002 Wien - musikkens by
 2002 Mozart - hvordan var han egentlig?
 2002 Egypten - Nilens gave
 2003 Steen Steensen Blicher - hvordan var han egentlig? (Redigeret 2010)
 2003 Vietnam - Østens smukke, venlige land i forandring
 2003 Limfjorden vest - i cykelhøjde
 2004 Grænselandet - i cykelhøjde
 2005 H.C. Andersen - hvordan var han egentlig?
 2005 Mexicos - Store Riger
 2005 Sjælland nord - i cykelhøjde
 2005 Paris - byernes by
 2006 IKA MARKED - gennem 27 år
 2006 Skal vi hejse Dannebrog, eller skal vi brænde det?
 2006 Hven - i cykelhøjde
 2006 Sydfyn og Det Fynske Øhav - i cykelhøjde
 2006 Bulgarien - et smukt og alsidigt land
 2006 Sydafrika - en regnbuenation
 2007 Søren Aabye Kierkegaard - hvordan var han egentlig?
 2007 Kaj Munk - hvordan var han egentlig?
 2007 Vendsyssel - i cykelhøjde
 2007 N.F.S. Grundtvig - hvordan var han egentlig?
 2007 Cornwall - den sydvestlige del af England
 2008 Læsø "Kattegats Perle" - i cykelhøjde
 2008 Ti Radioforedrag - fra The Big Bang til år 1380
 2009 Ti Radioforedrag - fra år 1380 til år 1682
 2009 Chile - det lange land i ly af Andesbjergene Peru - inkaernes land
 2009 Lissabon - en smuk og alsidig by
 Frede Lauritsen - Herningvej 7B ^{1.1.} 6950 Ringkjøbing Tf: 97 32 15 32
 fredelau@webspeed.dk